

TC.  
FATİH ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ÂŞIK SELAHATTİN KAZANOĞLU'NUN HAYATI, SANATI  
VE  
ŞİİRLERİNİN TAHLİLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

146272

Tez Danışmanı

Yard. Doç. Dr. Hüseyin ÖZCAN

146272

Hazırlayan  
Hikmet ÇİĞLİK

İstanbul-2004



**FATİH ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**  
**YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI**

11/08/2004

Enstitünüz TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Anabilim Dalı 51070218 numaralı yüksek  
 ins öğrencisi HİKMET ÇIĞLIK'ın hazırlayarak enstitüye teslim ettiği AŞIK  
 LAHATTİN KAZANOĞLU' NUN HAYATI SANATI VE ŞİİRLERİNİN  
 HLİLİ adlı tezi, tez jüri üyeleri huzurunda .....75..... (\*) dakika ile  
 unulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında, ..oybirliği..... (\*\*)  
 .....kabul..... (\*\*\*) kararı verilmiştir.

Tez Danışmanı: YRD. DOÇ. DR. HÜSEYİN ÖZCAN

Jüri Üyesi: YRD. DOÇ. DR. MEHMET GÜMÜŞKILIÇ

Jüri Üyesi: YRD.DOÇ.DR. ERDOĞAN KESKİNKILIÇ

savunma süresi el ile yazılacaktır. (savunma süresi, en az 45 en çok 90 dakikadır)  
 oybirliği / oyçokluğu el ile yazılacaktır.  
 \* kabul / red ve düzeltme el ile yazılacaktır.

## ÖZET

Yıllardır süregelen bir kültürün devamı niteliğindeki bu çalışmada, âşık edebiyatı hakkında bilgi verilerek, Âşık Selahattin Kazanoğlu'nun hayatı, edebi şahsiyeti ve şiirlerindeki temalar incelenerek, şiirleri tahlil edilmiştir. Halkın içinden çıkarak, halka tercüman olan Kazanoğlu, Erzurum'un Pazaryolu ilçesinin Süleymanbağı köyünde 1955 yılında dünyaya gelmiştir. Fakir bir ailenin mensubu olan Kazanoğlu, küçük yaşlarda gurbete çıkmıştır. Küçük yaşlarda âşıklığa merak salan Kazanoğlu, birçok halk hikayesini öğrenmiş ve saz çalmaya başlamıştır. Genellikle bir ustanın yanında yetişen âşıklara nazaran Kazanoğlu'nun herhangi bir ustası olmamış, kendi kendini yetiştirerek âşık olmuştur. Kendi bestelerini çalarak söyleyen âşık, Türkiye genelinde bir üne kavuşmuştur. Farklı konularda şiirler yazmıştır. Şiirlerinde tespit edilen temalar ise şunlardır: Gurbet ,öğüt ,hiciv, sitem, memleket, hayattan şikayet, âşıklığının sebebi, Atatürk, toplumsal bozulma, ölen eşi, dini konular, bayram, kadın, güncel konular, sevgili, sevgi, örnek aldığı âşıklar vb.

Kazanoğlu'nun 114 şiirine ulaşılmıştır. Halk edebiyatının genel özellikleri bağlamında şiirlerini kaleme almıştır. Hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde genellikle dördlük kullanmıştır. Farklı türlerde şiir yazmıştır. Bunların dağılımı ise şöyledir: 94 tane koşma , 10 tane semai, 3 tane divan, 2 tane destan türünde şiir yazmıştır. Kazanoğlu "Oğul" adında bir de kaset çıkarmıştır.

## SUMMARY

In this work which is the continuation of the culture that has gone on for a long time, the life of Aşık(bard) Selahattin Kazanoğlu, his literary character, themes in his poems are examined and the poems are analysed by given information about bard literature. Kazanoğlu who was the man of the people and acted as a spokesman for his folk's thoughts was born in the village called Süleymanbağı in the district called Pazaryol in Erzurum in 1955. He was the member of a poor family and he went away from his fatherland in his very early age. Kazanoğlu who developed a passion for being a bard learned several folk stories and began to play 'saz'. He had no a bard master contrary to the others who have generally one. He educated and improved himself and became a bard.

He played his own composition and became famous across Turkey. He wrote poems about different themes. In his poems the themes which are determined are these: homesick, advice, satire, reproach, fatherland, complaint about life, the reason of being a bard, Atatürk, a social ruin, his deceased wife, religious themes, holidays, woman, current events, beloved, love the bards he patterned himself after.

Kazanoğlu's 114 poems have been reached to. He drew up general themes of folk literature. In his poems he wrote by syllabic meter he generally used quatrain style. He wrote different styles of poems. Their distribution are as follows :

- 94 pieces koşma ( free form folk poem about love or nature.)
- 10 pieces semai ( used to create songs which are sung according to a certain usul)
- 3 pieces divan literature
- 2 pieces epic poems

Kazanoğlu's cassette called 'son' was released as well.

## İÇİNDEKİLER

Özet.....	III
Kısaltmalar Cetveli.....	VII
Önsöz.....	VIII

## GİRİŞ

1. Halk Edebiyatı ve Âşık Edebiyatının Yeri.....	1
2. Tarihi Gelişim Süreci İçinde Âşıklık Geleneği.....	4
3. Erzurum Çevresinin Fiziki ve Tarihi Dokusu.....	9
4. Erzurum Âşıklık Geleneği ile İlgili Çalışmalar.....	11
5. Erzurum'da Âşıklık Geleneğini Oluşturan Sosyo Kültürel Şartlar	12
6. Erzurumlu Âşıklar.....	13
7. Âşık Çeşitleri.....	14

## 1. BÖLÜM

### ÂŞIK SELAHATTİN KAZANOĞLU'NUN HAYATI, ÂŞIKLIĞININ SEBEPLERİ VE HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER

1. Âşık Selahattin Kazanoğlu'nun Hayatı.....	16
2. Âşık Kazanoğlu'nu Âşıklığa İten Sebepler.....	18
3. Ozanların Âşık Hakkındaki Düşünceleri.....	20

## 2. BÖLÜM

### A) EDEBİ ŞAHSİYETİ , SANATI VE DİLİ

1) Edebi Şahsiyeti ve Sanatı.....	23
2) Dili ve Üslubu.....	27
a) Yerel İfadeler.....	28
b) Deyimler.....	28
c) Atasözleri.....	29
d) Kullandığı Sanatlar.....	30
e) Şekil Özellikleri ve Türler.....	32
e.1. Vezin.....	43
e.2. Kafiye Yapısı.....	44
e. 3. Nazım Birimi.....	48

## B) ÂŞIK SELAHATTİN KAZANOĞLU'NUN ŞİİRLERİNDEKİ TEMALAR

1) Gurbet.....	49
2) Öğüt.....	52
3) Hiciv.....	56
4) Sitem.....	60
5) Memleket.....	63
6) Hayattan Şikayet.....	66
7) Âşıklığının Sebebi.....	69
8) Atatürk.....	70
9) Toplumsal Bozulma.....	71
10) Ölen Eşi.....	74
11) Dini Konular.....	75
12) Bayram.....	77
13) Kadın.....	78
14) Güncel Konular.....	80
15) Sevgili.....	80
16) Sevgi.....	82
17) Örnek Aldığı Âşıklar.....	83

### 3. BÖLÜM

#### ÂŞIK SELAHATTİN KAZANOĞLU'NUN ŞİİRLERİ

Şiirler.....	85
Sonuç.....	183
Kaynakça.....	185

## KISALTMALAR

a.g.e.	:Adı Geçen Eser
a.g.m.	:Adı Geçen makale
a.g.t.	:Adı Geçen Tebliğ
s.	:Sayı
c.	:Cilt
Der.	:Derleyen
p.	:Page
pp.	:Sayfa Sayısı
Ed.	:Editör
Çev	:Çeviren
Vol.	:Volume
Nu.	:Number
No.	:Numero
op. Cit	:a.g.e
ibid	:a.e
m.ö.	:Milattan Önce

## ÖNSÖZ

Türk tarihi değişik kültürlere sahne olmuş , değişik kültürleri bünyesinde barındıran geniş bir mozaiktir. Türklerin tarih sahnesine çıkmalarından beri var olmaya başlayan Türk kültürünün önemli bir yanını sözlü ve yazılı edebiyat oluşturmaktadır. Sözlü ve yazılı edebiyatın ise önemli bir bölümünü oluşturan halk edebiyatı da zamanla farklı türlerin doğmasına kaynak olmuş , âşıklık edebiyatı teşekkül etmiştir. İslamiyet'ten önce "ozan – baksı geleneği" İslamiyet'ten sonra 15., 16. yy'da âşıklık geleneğine dönüşmüştür.

Âşıklık geleneği ile ilgili çalışmalar pek yaygın olmamakla birlikte belli yörelerle sınırlı kalmıştır. Özellikle doğuda icra edilen gelenek cumhuriyet dönemlerinde zayıflamıştır. Cumhuriyetten sonra ise âşıklık geleneğinin bitmediği anlaşılmış ve çalışmalar süregelmiştir. 1960-70'li yıllarda daha da gelişerek incelemeler yapılan , medya yoluyla insanlara tanıtılan , özellikle Anadolu'da canlı olarak sunulan bir edebiyat haline gelmiştir.

Âşıklık ve âşıklık geleneği üzerine şimdiye kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde, bunların özellikle gelenek temsilcilerinden birinin üzerine yapılan çalışmalarla sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmalarda da öncelikle gelenek hakkında bilgi verildikten sonra kişinin hayatı , sanatı ve şiirleri hakkında bilgi verilerek çalışmalar tamamlanmıştır.

Bu çalışmamızda da âşıklık geleneği hakkında bilgi verildikten sonra, Âşık Selahattin Kazanoğlu'nun hayatı, sanatı, edebi şahsiyeti ve şiirleri ele alınarak gelenek temsilcilerinden biri tanıtılmak istenmiştir. Bu çalışmamda konu seçiminden konunun şekillenmesine ve çalışmamın bitimine kadar, beni tavsiye ve telkinleriyle yönlendiren çok değerli hocam Yard. Doç. Dr. Hüseyin ÖZCAN'a, bu çalışma süresince hep yanımda olan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni, nişanlım Nermin KILIÇ'a ve bu çalışmaya kaynaklık eden Âşık Selahattin KAZANOĞLU'na teşekkür ederim.

Hikmet ÇIĞLIK

Gebze 12 Temmuz 2004



## GİRİŞ

### 1) Halk Edebiyatı ve Âşık Edebiyatının Yeri

Edebiyatsız bir toplum düşünmek zordur. İnsanlığın var oluşuyla beraber, insanlık edebiyat çalışmalarına başlamıştır. Önce sözlü edebiyat teşekkül etmiştir. İnsanlık gelişerek ileri bir uygarlık seviyesine gelince, yazılı edebiyatın oluşması kaçınılmaz olmuştur. Göktürk ve Uygurlardan kalma anıtlar incelendiğinde de Türklerin daha da eskiye dayanan bir yazılı edebiyatlarının olduğu anlaşılmaktadır. Yazılı edebiyatla sınıflama doğduğu gibi bölgeler arasındaki birlik de sağlanmıştır. Böylece bölgesel ağızla kullanılan yazı dili farklı olmuştur. İlk önce Türk boyları göçebe hayat yaşamaktaydılar. Daha sonra yerleşik hayata geçen Türkler, medreseli olan kesim, devlet yönetimini ele alarak halktan uzaklaştı. Toplumların yaşantıları, hayat anlayışları, dillerine ve edebiyatlarına yansdı. Böylece ortaya çıkan bu yeni sınıfın da dili ve edebiyatı yavaş yavaş halktan uzaklaşarak Türk edebiyatı, yüksek zümre edebiyatı ve halk edebiyatı diye ikiye ayrılmış oldu.

Bir ulusun edebiyatı kuşaktan kuşağa sürüp giden bir gelenektir. Bu gelenek de diğer gelenekler gibi toplumdaki değişimlerden etkilenerek ilerler ve gelişir. Türklerin Anadolu'ya gelmesiyle bu değişiklik Türklerin de kültürel özelliklerine yansımıştır. Böylece göçebe hayattan yerleşik hayata geçen Türkler farklı kültürleri içerisinde barındıran Anadolu'ya yerleşmişlerdir. Farklı kültür ve inançlar yüzünden doğan ayrılıklar halk arasında şiirle anlatılmaya başlanmıştır. Halka hitap ettiğinden dolayı bu şiirsel halk dili kullanılmıştır. Böylece halk edebiyatı teşekkül etmiştir.

Edebiyat tarihçileri, Türk edebiyatını kronolojik olarak İslamiyet'ten önceki ve sonraki Türk edebiyatı, Cumhuriyet Devri Türk edebiyatı diye üçe böldükten sonra İslamiyet'ten sonraki Türk edebiyatını da divan ve halk edebiyatı şeklinde ikiye ayırıp incelemişlerdir. Bu tasnif dikkate alındığında âşık ve tekke edebiyatlarının yeri muğlak kalmıştır.

Halk edebiyatı terimi geniş kapsayışı olan bir kavramdır. Bu anlamıyla folklor ve Tekke edebiyatı terimleri de Halk Edebiyatı terimleri içinde bulunmaktadır. Halk Edebiyatı terimi alışılmış ve tutulmuş bir terimdir. Halk Edebiyatı Türk edebiyatının en eski ve en mutlu bölümüdür. Çünkü doğrudan doğruya İslamlıktan önceki kavmi edebiyatımıza dayanmakta ve en eski gelenekler üstüne kurulmuş bulunmaktadır(Özcan 1991).

Edebiyat hakkında vermiş olduğumuz kısa bilgiden sonra âşık edebiyatının halk edebiyatı içerisindeki yeri hakkında farklı edebiyatçıların görüşlerine başvurarak âşık edebiyatının yerini tam olarak tespit etmeye çalışacağız.

Rıza Tevfik , ‘folklor’ isimli makalesinde Türk edebiyatını gruplandırırken anonim halk edebiyatı mahsullerini, tekke ve âşık edebiyatlarını ayrı birer edebiyat dalı olarak göstermiştir(Tevfik 1329). Bu görüşü ile âşık edebiyatı mahsullerinin halk edebiyatı mahsullerinden ayrı olarak değerlendirilmesi tezini savunmuştur.

Ziya Gökalp çeşitli makalelerinde halk edebiyatı ana başlığı veya halk klasikleri başlığı altında âşıkların eserlerini de toplamıştır( Gökalp 1338). Böylece âşıkların mahsullerinin halk edebiyatı için önemli bir kaynak olacağı tezini desteklemektedir.

Sadettin Nüzhet Ergun Halk edebiyatı başlığı altında anonim halk şiirlerine saz ve tekke şiirlerini dahil ettikten sonra bunları tekrar yazarı bilinenler ve bilinmeyenler diye ikiye ayırmıştır (Ergun 1926). Halk edebiyatı mahsulleri icra edilirken genellikle kaleme alınmamıştır. Hatta halk arasında kimin söylediği konusunda da netlik sağlanamayan eserlerden dolayı anonimlik kavramı meydana gelmiştir. Söyleyeni belli olmayan eserler ortaya çıkmıştır.

Fuad Köprülü ise görüşlerini şöyle ifade etmektedir:

“Bizde halkiyat denilen bilgi şubesinin şumul ve sahasına giren sözlü halk edebiyatı ile edebiyat tarihînin başlıca mevzuu tedkikini teşkil eden klasik yüksek sınıf edebiyatı arasında üçüncü bir mahsulat silsilesine tesadüf ediyoruz ki âşık edebiyatı adı altında büyük bir kitle teşkil ediyor. Şu son zamanlara gelinceye kadar Türk memleketlerinin her tarafına büyük şehirlerden ıssız köylere kadar her yerde halkın muhtelif tabakaları arasına sokulan ihtişamlı kibar konaklarında olduğu gibi fakir kahve hanelerde de bir yer bulan âşıklar, onların edebiyatı eski Türk bedii hayatının belki en dikkate değer olmasına rağmen en az bilineni ve tetkiki hemen hemen imkansız bir şubesi sayılabilir. Şimdiye kadar ya sözlü halk edebiyatına yahut yüksek sınıf edebiyatına mülhak addedilerek hususiyeti ve istiklali bir türlü anlaşılamayan bu âşık edebiyatını layıkıyla anlamak için evvela tarihî menşelerine kadar çıkmak, umumi Türk edebiyatının tarihî tekamülünde bu tarzın nasıl doğup ne gibi değişimlere uğradığının ve en nihayet nasıl belli bir şekil aldığı içtimai sebepleri ile izah etmek edebi hayatın başka tezahürleri ile bunun ne dereceye kadar alakalı olduğunu meydana çıkarmak icap eder”( Köprülü 1915).

Köprülünün görüşlerinden de anlaşıldığı üzere âşık edebiyatının toplumun içtimai yapısıyla yakinen ilgisi vardır. Teşekkülünün tam anlamıyla hangi sebeplere bağlı olduğu netlik kazanmamıştır.

Pertev Naili Boratav ise folklor, halkiyat halkbilgisi, âşık edebiyatı, tekke edebiyatı, zümre edebiyatı gibi kavramların hakkında pek az münakaşa edildiğini açıklamış ve bu konuyu ilgilendiren terminoloji üzerinde durmuştur. Folklor teriminin işaret ettiği disiplinin muhtevasını belirledikten sonra folklor mahsullerinin edebi karaktere haiz olanlarının tamamının halk edebiyatına dahil olduğunu ifade etmiştir. Âşık edebiyatını bütünüyle halk edebiyatından ayırarak, bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

” Âşık edebiyatı; halkın anlayabileceği lisanla yazan, daha çok hece vezni kullanan, saz çalarak diyar diyar dolaşan, çok defa âşık adı ile kalem şu’rasından ve divan şairlerinden ayrılan şairlerin mahsullerinin hepsini ihtiva eder. Âşık edebiyatının değerlendirilmesinde ölçü güzelliştir” (Boratav 1982).

Türk kültürünü incelediğimizde, ozanlık geleneği en eski anlatım biçimimizden biridir. Eski Türklerde halkın duygu ve düşüncelerini ozanlar kopuz eşliğinde dile getirmişlerdir. Tarihî gelişim sürecinde ozanlık geleneği yerini âşıklık geleneğine bırakmıştır. Türklerin İslamiyeti kabul etmesiyle, ozanlıktan âşıklığa geçiş gerçekleşmiştir. Doğu Anadolu’nun önemli merkezlerinden biri olan Erzurum’a da bu gelenek tarihî göçlerle ulaşmıştır. Bu yönüyle olaya baktığımızda Erzurum âşıklık geleneği değerleriyle içeriğiyle geniş bir kültür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yöreye ait kültür birikimleri incelenirken o yörenin sosyal dokusunu göz ardı etmek çalışmaları kısırlaştıracaktır. Çalışmanın etraflıca olabilmesi için öncelikle fiziki şartlar iklim özellikleri tarihî ve sosyal çevre geleneksel hadiseler vb. etkenlerin incelenmesi gerekmektedir.

Bu çalışmamızda Âşık Selahattin Kazanoğlu’nun hayatı, sanatı ve şiirleriyle ilgili geniş bir araştırma yapılmıştır. Yazılı olarak 30 şiirine ulaştığımız aşığın diğer şiirleri, kendi ağzından dinlenerek ve not almış olduğu küçük nüshalar halindeki kağıtlardan tamamlanmıştır. Araştırma yapılırken aşığın doğup büyüdüğü bölge, içinde bulunduğu sosyal şartlar incelenerek, âşıkla ilgili detaylı bir bilgiye ulaşılmıştır.

## 2) Tarihî Gelişim Süreci İçinde Âşıklık Geleneği

Türk milletinin tarih sahnesine çıktığı M.Ö 3. yüzyıldan itibaren oluşmaya başlayan ve tarihî süreçte geniş bir coğrafyaya yayılan ve pek çok kültür ve dinin

tesiri altında kalan, ayrıca farklı medeniyet seviyelerinde ve her zaman hareket halinde yaşayan Türk milletinin milli geleneğe bağlı edebiyat geleneği (Günay1986:1) içinde oluşmuştur. Türklüğün dağdağalı hayat macerasına rağmen mahiyetini hiç değiştirmeyen bu milli gelenek Türk sözlü şiir sanatına (Yıldırım 1986) dayalı olarak 'ozan baksı' geleneği , daha sonra da Anadolu sahasında âşık tarzı şiir geleneği adıyla anılmıştır.

Âşıklık geleneğinin temelini teşkil eden ozan baksılar, hakkındaki bilgiler Hun devleti dönemine dayanmaktadır. Atilla'dan beri eski Türk ordularında hükümdarın yanı başında mutlaka ozanlar bulunduğu Latin kaynaklarından tespit edilmiştir ( Köprülü 1976). Bu ozanlar orduyla beraber dolaşarak orduya moral vermek ve ölen yiğitlerin arkasından ağıt yakmak için şiirler söylüyorlardı.

Türk milleti farklı boylardan müteşekkildi. Boylar arasında dil , kültür gelenek ve görenek farklılıkları vardı. Bu sebeple ozan kavramı Türk boyları arasında farklı şekilde isimlendirilmiştir. Ozanlar, Oğuzların en eski naib , sahir, şairleridir. Tonguzlar aynı vazifeyi yapan adamlarına 'şaman', Altay Türkleri 'kam', Kırgızlar 'baskı /bahşi', Yakutlar 'oyun', hazar ötesi Türkmenleri de 'bağşı/ bahşi' adını vermektedirler (Gökalp 1924: 385, 456).

İslamiyetten önceki dönemlerde ozan olarak adlandırılan halk şairleri, İslamiyet'ten sonra âşık olarak adlandırılmışlardır. Fuad Köprülü (1914), Nesip Yağmurdereli(1938), Cahit Öztelli(1955), İlhan Başgöz (1952) gibi bir çok edebiyatçı, ozan baksı şair geleneğinin Anadolu'daki tasavvufi cereyanlar ve tarikat edebiyatlarının da tesiri altında kalmasıyla islami akidelere uygun yeni bir terkiplerle âşık edebiyatı şeklinde geliştiğini söylemektedir.

Fuad Köprülü, Sadettin Nüşet Ergun, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Pertev Naili Boratav, İhsan Ozanoğlu, Şükrü Elçin, Umay Günay gibi halkiyatçılar tarafından

farklı yorumlanan âşık ve âşık edebiyatını,Saim Sakaoğlu tarihî süreç içinde gelenek temsilcilerine verilen ; âşık, badeli âşık, hak âşığı, hak şairi, halk âşığı, çöğür şairi, halk şairi, kalem şairi, meydan şairi, ozan , halk ozanı, saz şairi, sazlı ozan gibi isimleri tartışmaya açarak âşıkta bulunması gereken özellikleri :

- a)İrticalen söyleme kabiliyetine sahip olmak
- b)Saz çalmasını bilmek
- c)Atışma yapabilmek
- d)Bade içtiği iddiasında bulunmak

şeklinde belirler ( Saim Sakaoğlu 1986: 250)

Âşıklık ve âşıklıkla ilgili görüşlerine başvurulmuş Erzurumlu âşıklar, âşıklığın Orta Asya'dan geldiği, atadan dededen kalma kültür mirası olduğu (Daşdan 1996) , âşığın fakir olması(Ay 1996), âşığın ahlaki zaafının bulunmaması(Yazıcı Sümmanioğlu 1997) , çalışarak kendini yetiştirmesi ( Daştan 1996) gibi özelliklere sahip olması gerektiğini söylemektedirler.

Erzurumlu âşıklar genellikle âşık ve ozan kelimesini beraber kullanmaktadırlar. Ozan kelimesinin biraz daha modern olduğundan ve her kesime hitap ettiğinden dolayı kullanıldığını savunan âşıklar mevcuttur. Ozan kelimesinin tercih edilmesinin diğer bir sebebi de “ Muhatapların kime âşıksın?” sorusuna maruz kalmalarıdır. ( Özarıslan 2001)

Bazı âşıklarla isimlendirme konusunda görüştüğümüz de halk ve okumuş kesimden insanların ozan kelimesine daha yatkın oldukları , festivallerde ve törenlerde babalarının adlarıyla anılmaları ve o şekilde çağrılmalarının da etkisinin olduğu gözlenmektedir. Âşıklığı tanımlamada da âşıklar arasında farklılıklar gözlenmektedir. Yukarıda belirtilen özellikleri baz almıyan âşıklar da söz konusudur. Tanınmış âşıklardan olan Âşık Yaşar Reyhani âşıklığı şu özelliklere bağlamaktadır:

- 1) En az on iki hikaye bilmelidir.
- 2)Konya âşıklar bayramlarından 15 madalya kazanmış olmalıdır.

3)Âşıklıktan başka bir işi olmamalıdır.

4)Atışmayı çok iyi bilmelidir.

5) Yaşı ilerlemiş olmalıdır ( Halıcı 1992:524). Reyhani'nin tanımlaması ve belirlemiş olduğu âşıklığa ait özelliklerinde nesnellikten ziyade öznellik ağır basmaktadır.

Milletlerin kültürleri zamanla daha da kalıcı hale gelmektedir. Geçmişle var olan toplumlar geleceğe daha emin adımlarla , sağlıklı bir şekilde yürümektedirler. Bazen de kültürel olayların kesintiye uğramasıyla sosyal yapıda bazı değişiklikler meydana gelmektedir. Toplumların sosyal yapılarını etkileyen dini ve kültürel değişiklikler zamanla daha farklı şekillerle insanların karşısına çıkmaktadır. Türklerin Talas savaşıyla İslamiyetle tanışmaları , göçebe hayattan yerleşik hayata geçmelerindeki en büyük etkenlerden biridir. İslamiyeti kabul eden Türklerin kültür taşıyıcıları olan ozanlarının isimleri de âşık olarak yeniden şekillenmiştir. İslamiyet'in kabulü ile terk edildiği düşünülen 'ozan baksı' geleneğinin beş asır sonra birdenbire ortaya çıkması düşünülemez. Bu edebiyatın geçiş devri ile ilgili örneklerin şimdiye kadar tespit edilememiştir. Eldeki yazma nüshalara göre 16. yy'da teşekkül ettiği kabul edilen biyografik halk hikayeleri âşıkların hazırladıkları hikayelerdir. Hikayesi ve deyişleriyle bir edebiyatın aniden son şekli ile teşekkül etmesi akla yatkın değildir. Yazılı kaynaklarda kesin şeklini kazanmış ve işlenmiş edebiyat örnekleri olarak 14. yy'da teşekkül etmeye başladığını Dede Korkut Hikayeleri'ne dayanarak söyleyebiliriz. Bugün de Doğu Anadolu bölgesi ve Azerbaycan bu edebiyatın başlangıçtan beri merkezi olarak düşünülmektedir( Günay 1993:18,19).

Doğu Anadolu'nun merkezi olduğu kabul edilen âşıklık geleneğine ,Erzurum merkezlik etmektedir. Tarih sayfalarında da halk edebiyatının tekrara canlanmasında büyük rolü olan halk hikayelerinde de Erzurum ismi geçmektedir. Mesela Âşık Garip (Türkmen 1964), Kerem ile Aslı(Elçin 1949), Emrah ile Selvi Han (Bali 1973) gibi halk hikayelerinde mekan olarak Erzurum'un geçtiğini görmekteyiz. Erzurum'un tarihî zenginliğine de vesika olarak nitelendirilebilir. Kültür farklılıklarının olduğu



topluluklarda ortaya çıkan ürünler de farklılık arz etmektedir. Toplumların eğitim seviyelerine , yaşadıkları yer ve mekan vb. özelliklerle farklılaşan kültürler değişik isimlendirilmişlerdir.

a. Büyük Şehir Kültürü : Sistemantik eğitim yolu ile edinilen ve geliştirilen kültür. Bu kültür dairesi içinde şehirliler münevverler ve idareciler vardır.

b. Göçebe ve Yarı Göçebe Kültürü : Hayat tarzı itibariyle eski ananevi kültürü muhafaza ederek yaşayan göçebe ve yarı göçebeler ile küçük köylerde yaşayanlar bu daire içinde yer alır.

c. Geçiş veya Tekke Tarikat Kültürü : Bunlar her iki kültüre ait unsurları kısmen bünyelerinde muhafaza etmekle birlikte bir nevi telif karakteri taşıyan bir kültüre sahiptirler( Yıldırım 1983 : 127).

Yukarıdaki kültürleri incelediğimiz de büyük şehir kültürüne sahip olan Erzurum, Osmanlı idaresinden sonra vilayet ve beylerbeyliği olmuştur. İdari ve askeri olarak merkez şehir olan Erzurum kervan yollarının üzerinde bulunmasıyla da ticaret merkezi haline gelmiştir. Medreselerin ilmi ve fikri yönüyle şehrin üzerinde büyük etkisi olmuştur. Tekke ve tarikat kültürü de yaygınlaşmıştır.

Yukarıda ifade edildiği gibi, şehir kültürüyle köy kültürü arasında taban tabana farklılıklar görülmez. Sadece şehirdeki medrese ve daha farklı eğitim merkezlerinden kaynaklanan havas avam farklılaşması olabilir. Köy kaynaklı olarak meydana gelen Erzurum âşıklık geleneğinde âşıklar köy ve şehir ilişkisini kesmemişlerdir. Âşıklar kendilerini şehirde de ifade etmişlerdir. Böylece âşıklar şehir ve köy kültürünü bünyesinde barındıran kültür taşıyıcıları olmuşlardır.

Erzurum'da 19 yy kadar belgeye dayalı bir şahsın olmadığı görülmektedir. Fakat 19 yy'da Divan ve tekke şiirinde eserler veren âşıklara rastlanmaktadır. 17.yy ile 19. yy. arasında Noksanî (Elçin 1974, 1975), Natıkî, Emrah (Köprülü 1965),



Erbabî, Siracî ve Şehvarî (Fındıkoğlu 1927), gibi âşıklar karşımıza çıkmaktadır. Emrah ile Erbabî gelenek içinde ismi bilinen önemli âşıklardandır. Fakat bugünkü manada aşılık geleneğine başlangıç olarak, Erzurum'da Sümmanî bilinmektedir. Kars yöresinde Âşık Şenlik ve Erzurum'da da Sümmanî Baba âşıklığın bölgedeki âşıklığın temsilcileridir. Âşıklık geleneği bu iki ustanın icralarına göre gelişme göstermiştir.

### 3) Erzurum Çevresinin Fizikî ve Tarihî Dokusu

Erzurum, Doğu Anadolu Bölgesi'nde, Erzurum ovasıyla Palandöken dağlarının arasında kurulmuş olan 1900- 2000 rakım yüksekliğinde bir şehirdir. 25.083 km yüzölçümüyle Türkiye'nin dördüncü büyük ilidir. Erzurum topraklarının 0/0 64'lük kısmını dağlar oluşturmaktadır. İl merkezinin yer aldığı ova üç bölgeye ayrılmış olup geniş bir alanı kaplamaktadır. Akarsularıyla zengin bir su kaynağına sahip olan Erzurum, Çoruh, Aras ve Fırat Havzalarının birleşme noktasındadır. Yeraltı kaynakları bakımından zengin olan Erzurum linyit, bakır, demir, krom, tuz yataklarına sahiptir. İklim özellikleri bakımından karasal iklimin hakim olduğu Erzurum'da yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlı geçer. Şehrin kuzeyinde kalan İspir, Tortum, Oltu, Pazaryolu ilçelerinde ise kısmen de olsa Karadeniz iklimi hakimdir.

Tarihî yönüyle Erzurum'a baktığımız zaman Seçukluların 1048 veya 1043 yılında Erzen şehrini zapt ettikleri görölmektedir. Daha sonra Siirt taraflarındaki Erzen'den ayırmak için Erzen-i Rum şeklinde adlandırılmıştır. Daha sonra bugünkü ismini almıştır ( Tankut-1962).

Selçuklular tarafından 1080 yılında Erzurum'un fethedilmesiyle Türkler bu şehre yerleşmişlerdir. Daha sonraki yıllarda Saltukoğulları'na merkezlik eden Erzurum; Ulucami ve Saat Kulesi gibi tarihî eserlere bu dönemde kavuşmuştur.

Moğol ordusu tarafından işgal edilen İlhanlı valileri tarafından 1335 yılına kadar yönetilen şehirde birçok tarihî imar gerçekleşmiştir. Birçok Türk boyu tarafından sırasıyla Togaylılar, Çobanlılar, Eratnahılar, Karakoyunlular, Timurlular, Çağataylılar, Akkoyunlular ve Safevilerin idaresinde kalmıştır. Yavuz Sultan Selim zamanında ise Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmıştır.

Birçok millete konaklık etmiş olan şehir Rus, Rum ve Ermeni gibi farklı milletlerin kültürlerini yansıtmaktadır. Zengin bir kültüre sahip olan şehir, Evliya Çelebi gibi büyük seyyahlara konu olmuştur. Birçok medrese, cami, külliye gibi kültürel dokuya sahiptir.

Devamlı olarak göç ve kervan yolları üzerinde bulunan şehir önemli bir ticaret merkezi olma özelliğini asırlarca korumuştur. Şehrin nüfusu , Kanunî Sultan Süleyman döneminde 123 bin civarındadır(Beygu- 1936).

Savaşlarla göçlerle şehrin yapısında büyük değişiklikler olmuştur. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar Erzurum'un nüfus ortalaması Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. 1970 sayımında şehrin merkez nüfusu 134901'dir. 1990 genel nüfus sayımına göre ise şehir 848.201 kişiyle ülkemizin 14. sırasında yer almıştır. Merkez nüfus ise 242.391 olarak tespit edilmiştir.

Günümüz Erzurum'u dikkate alındığında nüfus yapısında, ekonomik yapıda eskiye nazaran değişiklikler olmuştur. Halkın büyük çoğunluğu şehir merkezine çekilerek sanayi alanındaki gelişmelere katkıda bulunmuştur. Merkezin dışındaki kısımlarda halkın büyük çoğunluğu tarımla ve hayvancılıkla geçinmektedir. Bölgenin merkezi olan Erzurum, Rize, Artvin, Ardahan, Kars, Ağrı, Muş, Bingöl, Erzincan ve Bayburt illeriyle çevrilmiştir. Merkez ilçeden başka Aşkale, Çat, Hınıs, Horasan, Ilıca, İspir, Karaçoban, Karayazı, Köprüköy, Narman, Oltu, Olur, Pasinler, Pazaryolu,

Şenkaya, Tekman, Tortum, Uzundere adlı 18 ,ilçeye ayrılan ilin toprakları 25.066 km2 dir.

Erzurum hakkındaki bu kısa bilgiden sonra âşığın doğup büyüdüğü Pazaryolu ilçesi hakkındaki bilgiler de bizi âşiğa daha da yakınlaştıracaktır. Pazaryolu Erzurum'un kuzeybatısında yer almaktadır. Dışarıya yapılan göçlerle nüfus kaybına uğrayan ilçede 9.779 dolayında kişi yaşamaktadır. Erzurum'a 117 km uzaklıkta olan ilçenin yüzölçümü 561 km2 dir. Merkezden yüksek dağlarla ayrılmaktadır. Karadeniz ikliminin hakim olduğu ilçede sebze ve meyve üretimi yapılabilmektedir. Geçim kaynakları olarak sebze meyve üretiminin dışında yüksek kesimlerde hayvancılık da yapılmaktadır. İş istihdamının yeterince olmamasından dolayı İstanbul, İzmit, Bursa vb. şehirlere ağırlıklı olarak göç yaşanmıştır. Ekonominin zayıf olması ve yeterli imkanların olmamasından dolayı, Âşık Selahattin Kazanoğlu da bu göç kervanına katılarak gurbete çıkmıştır.

#### 4) Erzurum Âşıklık Geleneği ile İlgili Çalışmalar

Erzurum âşıklık geleneği ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. İlk olarak Ziyaeddin F. Fındıkoğlu " Erzurum Şairleri" adlı bir eser yayınlamıştır. Fuad Köprülü tarafından "Erzurumlu Emrah", Haşim Nezihî Okay tarafından "Âşık Sümmani", Nesip Yağmurdereli tarafından " Narmanlı Sümmani Hayatı ve Şiirleri", Vehbi Cem Aşkun'tarafından " Büyük Halk ve Saz Şairi Emrah", Hikmet Barlıoğlu tarafından "Avlarlı Reyhani Divanı", Yakup Can tarafından ise "Halk Şairimiz Ummani"vb adlı eserler Erzurumlu âşıklık geleneği ile ilgili hazırlanan çalışmalardır.

Özellikle de Atatürk üniversitesinde âşıklarla ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Tez ve yüksek lisans tezi şeklindeki çalışmalarda ağırlıklı olarak yaşayan âşıklar ele alınmıştır. Bu tezlerde Âşık İshak Kemalî, Âşık Nihanî, Âşık Muhittin

Tercanlı, Âşık Reyhanî, Âşık Nusret Torunî, Âşık Lutfullah Divanî, Mevlüt İhsanî, Âşık Nuri Çırağı, Âşık Hüseyin Sümmanioğlu, Âşık Nizamoğlu, Âşık Cengiz Yaranî vb âşıklar ele alınarak farklı yönleriyle incelenmişlerdir. Halk edebiyatının farklı alanlarında da çalışmaların yapıldığı üniversitede âşık yarışmaları yapılmış, bu çalışmalar arşivlenmiştir.

### 5) Erzurum'da Âşıklık Geleneğini Oluşturan Sosyo Kültürel Şartlar

Erzurum âşıklık geleneği günümüzde yaşayan 50 âşıkla yurdun değişik bölgelerinde icra edilmektedir. Gelenek sürdürülürken sosyo kültürel şartlar olarak bazı kurumlarla irtibatlı olması gelenek açısından daha isabetli olmuştur. Bu kurumlar ise medreseler, tekkeler, hanlar, kahvehaneler, konaklar ve köy odalarıdır. Kültürel zemin olarak da düğün, güreş, panayır(deri), şenlik ve yarışma gibi kültürel faaliyetlerdir.

**a) Medreseler :** Erzurum Türklerin eline geçtikten sonra önemli bir kültür şehri olmuştur. Belli başlı medreseler ise şunlardır: Çifte Minareli Medrese, Yakutiye Medresesi, Ahmediye Medresesi, Kurşunlu Medresesi, Pervizoğlu Medresesi, Şeyhler Medresesi, Topçuoğlu Medresesi, Emir Şeyh Medresesi, Hacı Ali Ağa Medresesi. Bunların dışında adı bilinmeyen medreseler de mevcuttur.

**b) Tekkeler :** Anadoluda tasavvuf cerayanlarının başlamasıyla tekkeler etrafında toplanan müritler, âşıklar, şeyhler arasında âşıklık geleneği ile sağlam bir iletişim oluşturulmuştur.

**c) Hanlar:** Hanlar geleneğin icrası açısından önemli mekanlardır. Tarihî ticaret yolu olan Trabzon-Erzurum- Tebriz ticaret yolu üzerinde bulunan Erzurum'da bir çok han bulunmaktadır. Belli başlı hanlar ise şunlardır: Taşhan, Cennetzade hanı, Kamburoğlu hanı, Hacılar hanı, Tahinci hanı, Derviş ağa hanı, Mavi han, Kadıoğlu hanı, Mansuroğlu hanı, Nemlizade hanı, Kilis hanı, Yeni han, Komisli hanı, Pervizoğlu hanı, Haban hanı, Memişağa hanı, Topaneli han, Pastırmacı hanı,

Haciahmet hanı, Ömeroğlu hanı, Yiğityutulmaz hanı vb. adı bilinmeyen birçok han daha vardır.

**ç)Kahvehaneler:**Kahvehaneler geleneğin teşekkül etmesindeki önemli mekanlardandır. 16 yy'dan itibaren Anadolu'dan Balkanlar'a kadar ladini mahiyette cami ve tekkelerin yanında halkın dini ve tasavvufi endişeler dışında bir araya geldiği sohbet ve eğlence mekanları olarak ortaya çıkmışlardır (Çobanoğlu 1996). Erzurum âşıklık geleneğinde geleneğin birinci icra zemini kahvehanelerdir.

**d ) Konaklar ve Köy Odaları :** Köy odaları ve konaklar da âşıklığın bugünlere gelmesindeki önemli mekanlardandır. İmparatorluğun zayıflamasıyla özellikle doğuda halk köy ağalarının ve beylerinin yanında toplanır. Âşıklarda bu mekanlarda bulunarak atışmalar yaparak halkı eğlendirmek ve yerine göre de eğitirler.

**e ) Düğünler ve Güreşler :** Düğünler ve güreşler de âşıklığın icra edildiği önemli sosyal ortamlardır. Özellikle doğuda düğünlere çağrılan âşıklar kendilerine ilgi duyan itibar eden bir çevreyle karşılaşır. Âşıkların düğüne davet edilmesi düğün sahibi açısından önemlidir. Gelenek sporu olan güreşlere de katılan âşıklar , tarihî müsabakalardan ve güreşçilerden bahsederler. Güreşçilerin motivasyonu için önemli olan âşıklar kültürel zenginlikleri birleştirerek geleceğe taşırlar.

## **6) Erzurumlu Âşıklar**

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, 1998 yılı itibariyle Erzurum'da 110 âşık ve hikayeci yetiştiği tesbit edilmiştir(Karadağ 1984). Bu âşıklardan 53'ü ölmüş 57 âşık ise muhtelif yerlerde hayatlarını sürdürmektedirler.

Başlangıçtan günümüze kadar Erzurum âşıklık geleneğinde vefat eden âşıklar şunlardır : Ali Rahmanî , Alican Usta , Ardoslu Ummanî, Ayazî, Bardızlı Nihanî,

Battal, Behçet Mahir, Bihuzur Baba, Cemali Baba, Didarî, Dursun Ali Çelebi, Erbabî, Erzurumlu Emrah, Fahri Çavuş, Göletli Kelamî, Hasankaleli Saatçi Nihanî, Havasî, Tortumlu Hicranî, Hulusî, Nalbant İshak Kemalî, Kaderî, Kamî, Karaboyun Ahmet, Karazlı Hakkı, Karnavalsı Halil, Hafız Mikdat, Osman Kemalî, Kısıkdereî, Âşık Ahmet , Lezgi Ahmet, Lütfî, Mahiri, Mahmud, Şevki Mahdumî, Mevlüt Sefilî, Molla Süleyman, Muhyettin, Natıkî, Noksanî, Nusret Baba, Ovacıklı Ummanî, Rüstem Baba, Serdarî, Seylabî, Seyyahî, Sümmanî, Sütkaslı Mevlüt İhsanî, Şehvarî, Tortumlu Küçük Şakirî, Ummanî Can, Yetimî, Zelalet , Zikirî.

Erzurumlu yaşayan âşıklar ise şunlardır: Acaroğlu, Ali Oltulu, Âşık Emircan, Âşık İsrafil, Âşık Lokman, Âşık Mustafa, Bardızlı Mevlüt İhsanî, Bayramî, Burhanî, Canımoğlu, Cemhanî, İlhamî Coşkun, Coşkunî, Çerkezoğlu, Çırağî, Dermanî, Divanî, Âşık Efendi, Eminoglu, Ensarî, Erdalî, Erganî, Âşık Fikret Koçak , Garip Bektaş, Gülhanî, Güryanî, Güven, Hayalî, Hayranî, İhsanîoğlu, İmamoğlu, Kadriye, Âşık Karasu, Kazanoğlu, Meramî, Naçarî, Nizamoğlu, Nura Feryadî, Pervanî, Rahimi, Reyhanî, Ruhani, Süleyman Koroğlu, Sümmanioglu, Şahiner, Temelî, Torunî, Turabî, Çiftlikli Ummanî, Üryanî, Yanık, Yanuğî, Yaranî, Yavuzer, Yıldızer, Zakirî, Zamanî.

## 7 )Âşık Çeşitleri

Âşıkları a) Sanat gücü bakımından b) Okudukları şiirlerin kaynağı bakımından c) Şiirlerinin muhtevası bakımından ç) Hitap ettikleri kitlelerce tanınmaları bakımından dört gruba ayırabiliriz. ( Özarlan 2001)

a) Sanat gücü bakımından âşıkları dört gruba ayırabiliriz : Üstad âşıklar, Usta âşıklar, kalfa âşıklar, genç âşıklar, hevesliler.

b) Okudukları şiirlerin kaynağı bakımından ikiye ayırabiliriz : Usta malıyla birlikte kendi eserlerini sunanlar, usta malı söyleyenler.

c) Şiirlerin muhtevası bakımından âşıkları ikiye ayırabiliriz : Dünyevi konularda söyleyenler, tasavvufi konularda söyleyenler.

ç) Hitap ettikleri kitlelerce tanınmaları bakımından âşıkları üç gruba ayırabiliriz : Şöhreti Türkiye geneline yayılmış olan âşıklar, şöhreti Türkiye sınırını aşmış olan âşıklar, şöhreti dar bir çerçeveye sınırlı kalan âşıklar.

Bu tezde ele alınacak olan âşık Selahattin Kazanoğlu , sazlı sözlü ortamlar iştirak eden, âşıklığın icaplarını yerine getiren, yazılı ve elektronik ortamlarda kendi orijinal eserleriyle yer alan sanat gücü açısından gelişme devresinde olan bir kalfa âşıktır. Şiirlerinin konusu bakımından dünyevi konularda söyleyen âşıkların içerisinde yer alır. Şöhreti Türkiye genelinde yayılmış olan bir âşıktır.

## 1. BÖLÜM

### ÂŞIK KAZANOĞLU'NUN HAYATI, ÂŞIKLIĞININ SEBEPLERİ VE HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER

#### 1. Hayatı

Âşık Kazanoğlu, 26.12.1955 tarihinde, Erzurum ilinin Pazaryolu kazasının Süleymanbağı köyünde dünyaya gelmiştir. Baba adı Yusuf, ana adı Nevder olan altı çocuklu bir aileye mensuptur.

Kazanoğlu, geçim kaynağı olmadığı için yazları köyde geçiren ancak kışları gurbete çıkan bir babanın oğludur. Babası ne çiftçilik yapacak yeterli araziye ne de hayvancılık yapacak güce sahiptir. Âşık daha ilkokul yıllarında babasının gurbette oluşuyla hasreti ve ayrılığı tanımaya başlamıştır. Köylerde uzun kış gecelerinde büyükler çocuklara masallar anlatır veya çocuklar gittikçe uzayan bu geceleri kitap okuyarak değerlendirirler. Şair okula başladıktan sonra akrabası olan Ali Kazan'dan Kerem ile Aslı, Âşık Garip, Sürmeli Bey, Ferhat ile Şirin ve bunun gibi bulabildiği kitapları alıp okumaya başlar. Sesinin güzelliğini fark eden ilkokul öğretmeni Kazım Turan, onu müzik başkanı yapar. Âşık radyolardan ezberlediği halk türkülerini söylemeye başlar. Söyledikçe ve okudukça nasıl âşık olunacağına dair bir merak uyanır. Eski hikayelerde ya rüya alemi ya da bir yerde uyuyup kalkınca âşık olunduğunu okuyan ozan, ıssız yerlerde bu tür hayaller kurmaya başlar. Âşık ilkokulu bitirir, ancak maddi imkansızlıklardan dolayı yüksek okula gidemez. 1969'da gurbete çıkarak 60 hanelik köyden yedi tepeli İstanbul'a çalışmaya gelir. İki ay kadar çalışır ve babası geri götürür. 1970'te tekrar İstanbul'a gelir. Bir yaz günü Tepebaşı'nda bir plakçıdan 115 liraya bir saz alır ve yolda bir çınarın altına oturarak, sazın tellerine vurmaya başlar. Uzun çalışmalardan sonra Kazanoğlu, dertlerini sazıyla dile getirecek duruma gelir. Gurbetten köye döndüğü zaman düğünlerde köyü şenlendirmeye, köy odasında türküler söylemeye başlar. Bu arada irticalen



türkü söylemeyi de çözmüştür. Âşık Reyhanilerin, Mevlüt İhsanîlerin ve bulabildiği diğer âşıkların plaklarını ve kasetlerini alıp dinlemeye ve ezberlemeye başlar. 1975'te dünya evine giren âşık, 1976'nın temmuzunda askere gider. Kütahya, Bursa ve Eskişehir illerinde vatani vazifesini tamamlar. Askerdeyken en büyük kızı Selvinaz dünyaya gelir. Dokuz ay sonra ikinci evliliğini yapar ve 1979'da Almanya'ya gider. Bir yıl sonra Türkiye'ye geri döner ve bir süre sonra Antalya'ya yerleşir. Antalya'da yaşayan âşık, beş kız, bir erkek olmak üzere altı çocuk babasıdır. Bir ustanın yanında kalma imkanı bulamadığı için, okumakla ve dinlemekle kendini eğitmeye çalışmıştır. 1990'a kadar amatör olarak uğraş verdikten sonra, 1990 yılında Konya Âşıklar Bayramı'na gider. Kabul edilmeyen âşık, bir sınava tabi tutulmasını ister. Âşıkların manevi babası olan emekli senatör, büyük bir edebiyatçı, değerli bir şair olan Fevzi Halıcı'dan kendisini imtihan etmesini ister. Bunun üzerine usta Kazanoğlu'na : “Tamamlarsan kalırsın, tamamlayamazsan sazını alır gidersin.” diyerek şu kafiyeyi verir:

Fevzi Halıcı:

“Sabah belli dışarda çaldım çağırdım  
Bir türlü mahlasımı tapşıramadım”

Kazanoğlu:

“Antalya'dan geldim iklim değişik  
Nezle tuttu beni hapşıramadım” şeklinde tamamlar.

Böylece Konya'da ismini yazdırmış olur. Bundan sonra her yıl Konya Âşıklar Bayramı'na ve Konya'da yapılan diğer etkinliklere çağrılır. Erzurum, İstanbul, Ankara gibi yurdumuzun her şehrinde konserlere ve festivallere katılır. 30'un üstünde plaket ve birçok takdir, teşekkür belgesi alır. Denizli'de yapılan 1.Uluslararası Sözlü Kültür Sempozyumu'nda bildiri sunar. Şiirlerinde gurbet temasının çok işlenmesinin sebebi 34 yıllık gurbet acısının, hasret selinin, ayrılık derdinin içinde birikmesidir. Kuşlar uçmayı, balıklar yüzmeyi kimden öğrendiyse

bana da âşıklığı o güç öğretti, diyen Kazanoğlu âşık oluşunun sebebini de açıkça dile getirir.

## 2. Âşık Kazanoğlunu Âşıklığa İten Sebepler

Kazanoğlu'nu âşıklığa iten tek sebebin gurbet olduğu söylenebilir. Âşık geçim sıkıntısı yüzünden gurbete çıkmış ve uzun yıllar silasından , ailesinden ayrı gurbetin çilesine katlanmak zorunda kalmıştır.Gurbette çilenin en büyüğünü yani yalnızlığı yaşamıştır yıllarca. Kazanoğlu'nun saza söze yönelmesinin sebepleri en öz şekliyle bunlardır. Ancak niçin âşık olduğunu Kazanoğlu'nun kendi ifadeleriyle açıklamak daha doğru olacaktır.

“ 1. Okuduğum kitapların etkisinde kalarak bazen Kerem bazen Ferhat bazen Mecnun olduğumu hissederdim. Aslında bu hissedişin sebebi içimde biriken hasret ateşinin beni alev alev yakmasıydı. 13-14 yaşındaki bir insanın gurbete gidişi ne kadar akıllıca olabilir, bir de gittiği yer İstanbul olursa. Bir torba çimentoyu kaldırmaya gücüm yetmezken benim yaşımdaki çocuklar top koşturup, bisiklete binerken sadece onları seyretmekle yetinen bir çocuk neler hisseder? İlkokulda önlük ve çanta tanımayan, kalemi bittiği zaman babasına söyleyemeyen bir insanın gönlünde bu kadar sitem birikmesi doğal değil midir? O yaştaki bir insanın ana sevgisinden uzak, baba korumasından ayrı, köyüne 1500 km uzakta bağı hasrete yanmaz da ne yapar?

Dert bürüdü peş peşine  
Memleket girdi düşüme  
Yandım hasret ateşine  
Ondan Kerem'e benzedim

2. Ferhat'a benzediğimi hissetmemin bir sebebi vardı. O, Şirin için dağları delmişti, ben de gönlümdeki birçok arzu ve hayat çizelgemdeki hedeflere ulaşmak için şans

dağımı delmeliydim. Çünkü ben kendi çektiklerimi çocuklarıma çektirmek istemiyordum. Bu yolda çok çaba harcadım, istediğim hedefe varamadım; çünkü olumsuzluklar peşimi bırakmadı. Gurbet köşesinde el emeğiyle inşaatlarda çalışıp, kira vererek geçimlerini sağlamakla mükellef olduğum insanlara ve o tarihlerde köyü bekleyen anneme ve babama imkanlarım doğrultusunda maddi yardımda bulunmam gerekiyordu. Taşıdığım yükün ağır olduğunu biliyordum ve hayatla hep savaş halindeydim, talihimle aram iyi gitmedi. Onun için hep engelleri önümde dağ gibi gördüm.

Dertli bitti gençlik çağı  
 Gazel döktü gönül dağı  
 Kar kaplandı, umut dağı  
 Ondan Ferhat'a benzedim

3. Mecnun gibi olmamın sebebine gelince, 34 yıllık bir ömrü incelediğin zaman biriken selin bendini aşsan önünde ne dağ durur ne de bağ kalır. Çileli gurbetin ıssız gecelerinde yalnızlık yastığına başınızı koyduğunuz zaman üzerinizdeki hasret yorganı ne kadar kalın olursa olsun üzerine yattığınız ayrılık dōşeđi bedeninizi ısıtmıyor. Üşüyen bir çocuk ısınmak için annesinin kucacağına koşar. Halbuki bense gurbette ayrılıkla, hasretle, aile sevgisinden uzakta ağustos'ta bile üşüdüğümü hissediyordum. Belki şartlar öyleydi ama bu ceza vatanımızın birçok yöresinde halen daha uygulanmakta. Mektuplarla özlem gidermek, mendillerde gözyaşı saklamak, dertleri sineye gömmek bizim kaderimiz mi? Yoksa bizi veyahut bizim gibi insanların dünyaya gelmesine sebep olanların mı? Gurbet akşamı herkes evine giderken ben gözlerimi umutsuzluğa dikmiş, başımın üstünde bir dağ gezdirdiğimi hissederken elimi uzatıp tutulacak bir dal bulamazken nasıl geleceğe dair hesaplar yapabilirdim? Çölün sam rüzgarı hasret gecesinin ayazı gibidir. Mecnun Leyla'yı aradı ben de fırtınaya kapılmış bir gemi gibi sığınacak liman aradım. Benim yerimde başkası olsaydı belki isyankar olur kendini unutturdu, ben yine de ben olmaya gayret ettim.

Yaslandım hasret taşına  
 Girdim hayat savaşına  
 Gurbet elde, tek başına  
 Ondan Mecnun'a benzedim

Bitmedi bu yolun sonu  
 Bu mudur dünya kanunu  
 Aradım Kazanoğlu'nu  
 Ondan ben bana benzedim ‘

Âşık hakkında daha deteyli bilgi almak , âşıkların gözüyle Kazanoğlu'na bakmak ve değerlendirmek için Kazanoğlu'nu bir de âşıkların dilinden dinleyelim:

### 3. Ozanların Âşık Hakkındaki Düşünceleri

“Âşık Selahattin KAZANOĞLU âşıklık geleneğine bağlı ve töresine uygun bir ozandır. Ağırbaşlı, sakin duruşuyla dikkati çeker. Türkiye genelinde çok yerde beğeni kazanmış ve dereceler almıştır. Konya Âşıklar Bayramı'nda her yıl bir-iki derece alan âşıklarımızdandır. 1996 Âşıklar Bayramı'nda atışma dalı birincisidir. Bundan sonra çok daha iyi dereceler alacağına inanıyorum, kendisine başarılar diliyorum.”

ÂŞIK MURAT ÇOBANOĞLU

“Âşık KAZANOĞLU'nu 1991 Konya Âşıklar Bayramı'nda tanıdım. Kendisini mütevazı, alçakgönüllü, bir dost olarak gördüm. Ondaki sonraki yıllarda birlikteliğimiz devam etti. Bazen şölenlerde bazen de Bursa'da bizzat evime gelerek

beni ziyaret etmesi beni son derece memnun etti. Malumunuzdur ki bir âşık kolay kolay yetişmiyor, usta görmeden bu duruma gelmesini takdirle karşılıyorum. Şiirlerinde tam olmasa bile artık o potanın içine yaklaşmıştır. Çok yakında parmakla gösterilecek bir insan ve bir âşık olacağından eminim. Başarılar diliyorum, gözlerinden öpüyorum.”

ÂŞIK YAŞAR REYHANÎ

“Âşıkların içinde tanıdığım biri de Âşık KAZANOĞLU’dur. Gelecek vaad eden yetenekli bir arkadaşımızdır. Sazı, sözü ve sohbeti dinlenen aynı zamanda âşıklık geleneğini ince noktasına kadar öğrenmeye çalışan, öğrendiğini icra eden nadir âşıklardandır. Kendisine uzun ömürler diler mesleğinde başarılı olmasını dilerim. Yolun açık olsun, seni mesleğin zirvesinde görmek istiyorum. Başarılarının devamını Hak’tan niyaz ediyorum.”

ÂŞIK ENVER GÜRKANÎ

“KAZANOĞLU âşıklık sanatına başladığı günden bu yana âşıklığını çok iyi bir biçimde devam ettirmeye çalışan ozanlardan biridir. Fakat onu bu hale getiren içindeki hırstır. Devamlı yükselme koşturmayı, daha güzelini yapmayı, daha yükseklerde olmayı istemiştir. Temiz kalplidir, hoşgörülüdür, mütevazidir, saygıda kusur etmez, sorumluluğunu bilen ve bu sorumluluğun altında ezilen bir insandır. Türk olması ile övünen, tarihine sahip çıkan, haksızın karşısında direnen , hassas bir kişiliğe sahiptir. KAZANOĞLU ile 15 yıllık âşıklık çalışmalarım olmuştur. Türk toplumuna layık bir insandır. Saygılarımla.”

ÂŞIK BURHANÎ

“Âşık Selahattin KAZANOĞLU benim kanaatimce tam bir halk âşığdır. Toplumla birleşen duygu ve düşüncelerini açıkça beyan eden, yüce Türk milletine birleştirici mesaj veren, ayrımcılığa, bölücü ve onur kırıcı milleti rencide edici deyimlerden kaçınan bir âşığımızdır. Âşık KAZANOĞLU yüce Türk milletinin

yetiřtirmiş olduđu ozanların izinden giden dođruluđu ve dűrűstlűđű ile milletin gűnlűnde taht kurmuş bir âřığımızdır. Âřık KAZANOĐLU'nun deyiřlerinde Yunus'u, Mevlana'yı, Kerem'i ve Emrah'ı bulursunuz. Kısacası geçmişinizi ve o yűce halk âřıklarını hatırlarsınız. Kořmalarıyla bir Genç Osman, bir Fatih, bir Yavuz, bir Alparslan yani Tűrk toplumunun bir canlı tarihîdir. Gűnűműz âřıklarından Âřık Yařar Reyhani, Murat Çobanođlu'nu da örnek almıř bir ozanımızdır. Bařarılarını dilerim.”

OZAN MUHLİS KOCAMAN

“Âřık KAZANOĐLU hakkındaki dűřűncelerimin tamamı için satırlar deđil sayfalar yetmez. KAZANOĐLU gűnűműz âřıklarının műkemmellerinden biridir. Kiřiliđiyle, karakteriyle, sanatıyla kendini kanıtlamıřtır. Halk içinde yetiřmiř bir ozandır. Benim dođrum bűtűn meslektařlarımız için geçerli olmayabilir. KAZANOĐLU benim gzűmde geleceđin REYHANI'sidir. Edebiyatla uđrařan bilim adamları âřıkları dikkate alsalardı gűnlűnden gelen sesi dinleyip içindeki ađlayanları hissedebilirlerdi. Ŭlkemizdeki hissedilmemiř cevherler gibi KAZANOĐLU da hissedilmeyi bekliyor. Onun hakkında olumlu veya olumsuz yazı yazarların sözlerini kaleme alanların hepsine teřekkűr ediyorum, grűřlerim bu kadar olmamakla beraber meslek hayatında yolu açık olsun diyorum. Saygıları sunuyorum.”

ÂşIK MEHMED AKBABA

## 2. BÖLÜM

### A) EDEBİ ŞAHSİYETİ, SANATI VE DİLİ

#### 1. Edebi Şahsiyeti ve Sanatı

Âşık Kazanoğlu edebiyat iklimini küçük yaşlarda soluyan âşıklarımızdandır. Âşık edebiyatını yaşayarak öğrenmesi âşığın edebi yönünü daha da güçlü kılmıştır. Küçük yaşta yaşadığı mekanın özelliklerinden dolayı âşıklığa karşı uyanan merakıyla, bu edebi alanda kendine yer edinmiştir. Erzurum'un kırsal bölgesinde doğup büyümesi , âşık edebiyatının işlendiği oda kültüründe yetişmesi âşığı âşıklığa iten en önemli unsurlardır. Babasının fakir olması ve gurbette olması âşığı küçük yaşlarda gurbet temasıyla tanıştırmıştır. Gurbet temini öğrenen âşığın kişiliğinin yoğrulmasında gurbet önemli bir yere sahiptir. Kışın yoğun yaşandığı Erzurum'da köy odalarındaki sohbetler ve dinlediği halk hikayeleri âşıklık konusunda âşığa yön veren unsurlar olmuştur. Özellikle de halk edebiyatının en yaygın ve etkili olan Kerem ile Aslı, Âşık Garip, Sürmeli Bey, Ferhat ile Şirin, Leyla ile Mecnun vb hikayeleri Ali Kazan adında bir akrabasından dinlemesi âşıklık alemine olan ilgisini daha da artırmıştır.

İlkokuldayken, öğretmeni Kazım Turan'ın âşığı müzik başkanı yapması ve âşığın halk türkülerini dinlemesi âşıkta çalıp söyleme iştiağını ateşlemiştir. Daha o yaşlardayken ıssız yerlerde bade içilerek âşık olunacağını öğrenmiş ve böyle âşık olmayı hayal etmiştir. Bade içme motifinin yanında usta çırak ilişkisi de âşıklıkta önemli aşamalardandır. Kazanoğlu'nun kendisine bire bir yol gösteren ,ona âşıklığı tanıtan, öğreten, onu eğiten bir ustası olmamıştır. Fakat âşık kendi gayretleriyle büyük ustaları okuyarak bunları tanımış ve bunlardan ilham almıştır. Hatta bir şiirinde bütün âşiklerden etkilendiğini ve hepsini usta olarak kabul ettiğini açıkça dile getirir.

## SERSUĞANE

Ozanlar vatanın ekmeği tuzu  
 Hangisine usta desem acaba  
 Hepsinin içinde sevdanın közü  
 Hangisine usta desem acaba

Sümmanî Baba'nın yarım muradı  
 Âşık Şenlik Kars'a almış serhadı  
 Asla unutulmaz bunların adı  
 Hangisine usta desem acaba

Pir Sultanı duydum türkü deyişten  
 Âşık Veysel gördü gerçeği içten  
 Emrah'ın dumanı tüter Erciş'ten  
 Hangisine usta desem acaba

Müdamî Baba'nın yeri bambaşka  
 Efkarî Deryamı tutulmuş aşka  
 O İlhamî Demir dursaydı keşke  
 Hangisine usta desem acaba

Arif Atama'nın yolları uzak  
 Mevlüt İhsanî'de dert olmuş yumak  
 Alyansoğlu usta ile bacanak  
 Hangisine usta desem acaba

İsmail Azerî gezer sazınan  
 Şeref Taşlı deryayı umman  
 Reyhanî gönlümü eder pansuman  
 Hangisine usta desem acaba



Ali Rahmani'nin dudak değmezi  
 Şimdi öksüz ozan yürür o izi  
 Zeki Erdali'nin yaralı özü  
 Hangisine usta desem acaba

Erol Ergani'den olmaz ihanet  
 Muhlis Denizer'de sevda denilen dert  
 İhsan Yavuzer'de aşkı asalet  
 Hangisine usta desem acaba

Nuri Şahinoğlu şiir ustası  
 Maksut Koca'dadır maninin hası  
 Erol Şahiner'de aşkın şakası  
 Hangisine usta desem acaba

Mürsel Sinan gayet güzel saz çalar  
 Şu Âşık Günkânî hep rakip arar  
 Bizim garip vermez bir karar  
 Hangisine usta desem acaba

Her âşıkta vardır ayrı bir acı  
 Kime sorsam hep felekten davacı  
 Hepsi birer usta mimar halıcı  
 Hangisine usta desem acaba

Adım Kazanoğlu mekanım gurbet  
 Yıllardır eğlenmez gönlümdeki dert  
 Ben âşığım ama insanım elbet  
 Hepsine de usta demem gerekir

Fakat âşık her ne kadar bütün âşıklardan etkilendiğini söylese de Âşık Reyhani'nin kendi nazarında yerinin çok farklı olduğunu şu dörtlükle anlıyoruz :

Âşıklık dalında yok idi dengi  
Onu her meydanı Kerbela Cengi  
Oğuldan saygı yok hanımdan sevgi  
Dertlerini bağına basmış Reyhanî

Âşık edebiyatında, âşıklar ağırlıklı olarak sevgi, sevgili, ayrılık, doğa, güzellik, toplumun aksayan yönleri, şahısların hicvedilmesi, tarihî olaylar ve öğüt gibi konular işlenir.

Kazanoğlu'nun da bu konular içerisinde en fazla işledikleri gurbet, hiciv, hayattan şikayet, sitem, milli konular, dini konular, memleket, sevgi ve sevgilidir. Küçük yaşlardan itibaren babasının gurbette olması ve kendisinin de yokluk sebebiyle gurbete çıkması ayrılık temasının çok fazla işlenmesine sebep olmuştur. Hayattan şikayet ve sitemi işlediği şiirlerinin kaynağında da aslında hep gurbet duygusu hakimdir.

Sevgi teması âşığın şiirlerinde evrensel bir nitelik taşımaktadır. O sevginin bütün insanlara ve bütün varlıklara olduğunu söyler.

İnsanları birbirine bağlayan  
En dürüst ifade manadır sevgi  
Dini dili ırkı ne olursa olsun  
Yaratılmış bütün canadır sevgi

Aşağıdaki dörtlükte kendisinin de ifade ettiği gibi Kazanoğlu'nun sevgi anlayışı ile Yunus Emre'nin sevgi felsefesi örtüşmektedir.

Mevlana'nın çağrısına uyarak  
 Hacı Bektaş hoşgörüsü diyerek  
 Yunus gibi her nesneyi severek  
 Sarıp sarmalayan anadır sevgi

Toplumsal ve milli konulardaki aksaklıkları da şiirlerinde hicvederek topluma karşı olan duyarlılığını da ortaya koyar. Bu eksiklikleri gören şair kendinden başlayarak çocuklarına ve bütün gençliğe öğüt verir. Milli konularda işlediği şiirlerinde Alparslan'dan başlayarak Fatih Yavuz ve Atatürk'e kadar Türk tarihinin en önemli şahsiyetlerine değinir. Bu şiirlerinde geçmişle bugün arasında köprü kurmaya çalışır.

Âşık, Âşık Reyhanî, Mevlüt İhsanî ve diğer âşıkları dinleyerek beste yapma konusunda kendisini geliştirmiştir. Küçük yaşlarda saz çalmaya başlayan âşık bütün şiirlerini besteleyerek okumaktadır. "Oğul "adında bir de şiir kaseti çıkararak bestekarlık yönünü ortaya koymuştur.

Âşık Bürhanî , Gürkanî ve başka âşıklarla olan atışmaları da âşığın irticalen söylediği şiirlerine en güzel örneklerdir.

## 2. Dili ve Üslubu

Âşık şiirlerinde, sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Yetişmiş olduğu yörenin dil özelliklerini şiirlerine yansıtarak yöresel bir söyleyiş oluşturmuştur. Deyim ve atasözleriyle şiirlerine anlam yoğunluğu kazandırmıştır. Bunların yanında çeşitli edebi sanatlara da yer vererek anlatımına renk katmıştır.

### a. Yerel İfadeler

Âşık şiirlerinde kendi yöresine ait ifadelere fazlaca yer vermiştir. Her ne kadar Erzurum'dan erken yaşlarda ayrılrsa da küçük yaşlardan beri aşına olduğu yerel ifadeleri ilerleyen yıllarda da şiirlerinde kullanmıştır.

Yokluk yakamı salmaz, körpe, bar estirmek, zaya gitmek, baktırmasın yola balamı dağlar, bar vermek, gönlüne ağar olmak, ahar zaman, coş etmek, belini yağır eylemek, ayar olmak, yad avcı, ırgat, yavan aş, peşen gelmek , dölünen dertte olmak, faidesiz irat, coşa gelmek, uzun kuyruk, kalmakola düşürmek, gardaş, bacı, gülmirem, nemeydi, bennen davan ne...

### b. Deyimler

Deyim en az iki kelimededen oluşan, belli bir durumu karşılayan kalıplaşmış ve mecazlı söz gruplarıdır. Şairlerin şiirlerinde deyimlere sıkça yer vermelerinin en önemli sebebi deyimlerin anlatıma etkileyicilik katmasıdır. Deyimlerin edebi yönünün de şiirlere ayrı bir güzellik ve derinlik katması da çok kullanılmalarının sebeplerindendir. Aynı zamanda günlük dil içerisinde halkın doğaçlamayla ortaya koyduğu söz gruplarıdır. Bu yönüyle de yerel söyleyiş içerisinde önemli bir yer teşkil ederler. Şair de yerel bir dil kullandığı için deyimlere çok yer vermiştir. Âşığın şiirlerinde kullandığı deyimler ise şunlardır:

Yüz çevirmek, hasret kaldım, gözü bir şey görmemek, yüreğini kanatmak, ayrı düşmek, yaşı kuruya dönmek, boynu bükük gelmek, el atmak , göz atmak, gönül vermek, gücüne gütmek, içine dert düşmek, dizlerinin bağı tutmak, bahtı açılmak, şans yüzüne gülmek, dert dökülmek, yolunu kesmek, elini kolunu bağlamak, sinisini delmek, gözleri yol çekmek, gönlü kan ağlamak, serden geçmek, yüreğini biçmek, söz deryasına karışmak, kurunun yanında yaşın yanması, dil uzatmak , başını kaşımak, kafayı yormak, sözünü esirgememek, dile sığmak, can

vermek, of çekmek, üzerine ağırlık çökmek , sinesine çekmek, gönlü buruklaşmak, dert koymak, hasret çökmek , gam düşürmek, feleği peşine takmak, kahır çekmek, gözyaşı dökmek, ızdırap çekmek, karar kılmak, belini bükme , çalım satmak, bahtı kara olmak, dize getirmek, işi yukardan bitirmek, mayası bozuk olmak, yanlış hesap bağdattan döner, yüreğine ateş dolmak, yol gözlemek, yarayı tuzlamak, gözlerinden dert akmak, darbe yemek, yüreğinde taşımak, gurbet yolunu tutmak, çile suyundan içmek, dile dolanmak, söz bırakmak, kulak vermek, yakasını tutmak, kanat germek, dert eylemek, aşk ocağında pişmek, başı dik gezmek, eyvallah etmemek, aklı şaşmak, başına buyruk olmak, gözü doymak, hasrete yandırmak, candan usandırmak, minnet çekmek, kendi kafasıyla esmek, dibine düşmek, eleği duvara asmak, umudunu yitirmek, söyünü tutmak, tüyleri ürpermek, kendi çıkarını düşünmek, hesaba katmak, düşünü göstermek, sinesini yakmak, sahipçikmak, gafletten uyanmak, kedere dalmak, ah çekmek, bağı yanmak, tefekkürde bulunmak, işi tersine gitmek, ateşi dağlamak, dertlerine ortak etmek, dostluğu kesilmek, bağına basmak, gözü dolmak, kursağında kalmak, diline takılmak, medet dilemek, dünyayı titretmek, dertler, yumak olmak, gönlünü pansuman etmek, peşine sürüklemek, kıymet bilmemek, ciğerini yakmak, hasreti üstüne sermek, ocağını yakmak, gaflet uykusu gelmek, kendinden geçmek, hasret taşımak, dike getirmek, aklını almak, karşı koymak, ocağına düşmek, göz koymak, anlı açık gezmek, sözünün eri olmak, başına iş almak, tepeden bakmak, toprağa kan katmak, başını dikmek, bağına dağlamak, gönlünü kapatmak, gönlüne akmak, kan dökülmek, destan yazmak, sözü karara koymak, gönlüne işlemek, fire vermek, dört gözle beklemek, gözü olmak, doluyu boşa yüklemek, göğüs germek...

### c. Atasözleri

Atasözleri tarihîmizi aydınlatan, öğüt veren, kalıplaşmış yargılardır. Halkımızın duygu ve düşüncelerini anlatırken sıklıkla başvurduğu atasözlerine âşık da şiirlerinde yer vermiştir. Günümüze gelene kadar bazı değişikliklere uğrayan atasözlerini âşık şiirsel bir dille ifade etmiştir, söylenişlerini değiştirmiştir. Şiirlerinde kullandığı atasözleri ise şunlardır:

Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar ( 60/ 2)

Kırık testi altına su sızdırır ( 56/1 )

Kurtlar dumanlı havayı sever( 56/ 4)

Can çıkmadan huy çıkmaz ( 56/ 4)

Minareyi çalan kılıfını hazırlar ( 78/ 1)

Isıracak it dişini göstermez ( 85/ 4)

Balık baştan kokar ( 85/ 6)

Keskin sirke küpüne zarardır ( 99/ 4)

#### **d. Kullandığı Sanatlar**

Kazanoğlu diğer halk şairlerinde olduğu gibi teşbih ve teşhis sanatlarını kullanmıştır. Kazanoğlu'nun şiirlerinde dikkati çeken diğer bir nokta telmih sanatından çok fazla yararlanmış olmasıdır.

Kazanoğlu' nun çocukluğu köy odalarında eski halk hikayelerini dinleyerek ve okuyarak geçmiştir. Bu sebeple bu aşk öykülerini çok iyi bilmektedir. Bunun da etkisiyle Kerem ile Aslı, Leyla ile Mecnun , Ferhat ile Şirin, Arzu ile Kamber gibi halk edebiyatının başyapıtlarına çok sık telmihte bulunmuştur.

Kerem oldum Aslı açtı dağları ( 64/ 2)

Mecnun Leyla diye gezdi çöllerin üzerinde ( 17/ 1)

Ferhat geldi ama murat almadı ( 86 /1)

Kazanoğlu milli değerlere bağlı bir ozan olarak milli olaylara da telmihte bulunmuştur. Milli değerleri yaşamayı ve yaşatmayı da âşığın görevi olarak kabul etmişti.

İstiklal Harbi'dir en son destanı ( 99/ 5)

Korkma sönmez dedik bu şafaklarda ( 99/ 1)

On Dokuz Mayıs'ta parlayan güneş ( 99/ 3)

Sen dur dedin Ermeni'ye Moskof' a ( 68/ 3)

Kazanoğlu, toplumumuzda kaybolmaya yüz tutmuş dini değerlere karşı da duyarlılık göstermiştir. Dini değerlerimizi işlediği şiirlerde peygamberlere ve ayetlere de telmihte bulunmuştur.

İlk ayette oku diyor yüce Hak ( 83/2) mısraı ile ikra suresini hatırlatır.  
Resuldür Hakkın serveri ( 67/2) son peygambere,  
Ben Eyyub'dan beter oldum gelemem ( 46/6)

Kazanoğlu bunların dışında Yunus, Mevlana, Mansur gibi önemli şahıslara da telmihte bulunmuştur. Onların kıssalarını kullanarak kendi halini arz etmeye çalışmıştır.

Derviş Yunus eğri odun kesmedi ( 4/5)  
Mansur'un yerine çekildin dara ( 61/5)  
Mevlana'nın çağrısına uyarak ( 31/ 3)

Kazanoğlu ; Reyhani, Ercişli Emrah, Efkarî, Âşık Veysel gibi ustaları da şiirlerinde anmıştır. Bu isimler ozanın örnek aldığı şahsiyetlerdir.

Sümmani Baba'nın yarım muradı ( 1/2)  
Âşık Veysel gördü gerçeği içten  
Emrah'ın dumanı tüter Erciş'ten ( 1/3)

Kazanoğlu halk şairlerinin sık kullandığı teşbihler yapmıştır. En fazla hasret ve sevda kavramlarını somut şeylere benzeterek anlatmayı tercih etmiştir.

Hasret kalemiyle mektup ( 11/1)  
Hasret kilimini gönlüme verdi ( 40/2)  
Kapıları hasret rüzgarı açar ( 84/2)

Sevda bir denizdir biz ortasında ( 4/2)

Sevda urganıyla her yanım bağlı ( 63/3)

Hayatı bir şiirinde eleğe, bir başka şiirde ise okula benzetmiştir.

Dert eledim hayat denen elekten ( 42/3)

Hayat mektebinde olmadım ehil ( 106/3)

Kazanoğlu, şiirlerinin başlıca konularından biri olan gurbeti ise koluna geçirilmiş bir kelepçeye benzetmiştir.

Gurbet kelepçesi kolumu sıkar ( 3/2)

Kazanoğlu' nun en orijinal teşbihi kendisini bir nağme gibi düşünmesidir..

Nağme oldum kavallardan döküldüm ( 77/4)

Âşık teşbih kadar fazla olmasa da teşhis sanatından da yararlanmıştır. Hayvanlara ve rüzgar, dağ, taş gibi cansız varlıklara insani özellikleri yakıştırarak onları insan gibi düşünmüştür.

Dağlar dile gelir cevap verirdi ( 18/3)

Hayvan anladı da sen anlamadın ( 77/1)

Seher yeli bu türküyü sen söyle ( 88/1)

#### e. Şekil Özellikleri ve Türler

##### Genel Özellikler

Âşık edebiyatında şiirler genellikle hece ölçüsüyle yazılır. Nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak da koşma çok fazla kullanılır. Koşmanın yanında



çok fazla olmamakla birlikte semai, destan, divan gibi türler de kullanılmaktadır. Bu türler de dörtlüklerle ve hece ölçüsüyle kurulur. Hece ölçüsünün yanında âşık edebiyatında aruzla yazılan divan, selis, semaî, kalenderî, satranç, vezni aher gibi türler de mevcuttur.

Âşık edebiyatında en fazla gurbet, sevgili, aşk, güzellik, doğa , kahramanlık, hiciv, ağıt vb konular işlenir. Şiirlerde genellikle tek ses benzerliğinden yararlanır. Bunun yanında tam, zengin, tunç kafiyeden de yararlanır.

Kafiye örgüsü genellikle abab- cccb, veya abxb- cccb şeklinde kurulur.

### **Türler**

Kazanoğlu'nun şiirlerinde de halk edebiyatının genel özelliklerinden çok farklı bir durum göze çarpmamaktadır. Kazanoğlu da şiirlerinin çoğunluğunu koşma tarzında yazmıştır. Diğer türleri de çok az da olsa kullanmıştır. Âşığın 114 şiirinden 94 tanesi koşma, 10 tanesi semai, 3 tanesi divan, 2 tanesi de destan tarzında yazılmıştır.

Koşma Türk halk şiirinin en yaygın türüdür. 11'li hece kalıbıyla yazılır ve dörtlüklerle kurulur. Koşma tarzındaki şiirler de kendi içinde konusuna göre güzelleme, koçaklama , taşlama ve ağıt şeklinde sınıflandırılmıştır.

Güzellemede sevgi güzellik doğa sevgili gibi konular işlenir. Kazanoğlu'nun örnek olarak vermiş olduğumuz şiirlerinde sevgi, sevgili, doğa temaları işlenmiştir.

## ARADIM

Yangın yüreğime soğuk kar olan  
 Ben hep böyle birisini aradım  
 Edep olan haya olan ar olan  
 Ben hep böyle birisini aradım

İffet koksun saçlarının telinden  
 Hiçbir hüner kurtulmasın elinden  
 Konuşurken bal damlasın dilinden  
 Ben hep böyle birisini aradım

Seher vakti ezan ile uyana  
 Hakkın emri ile döne divana  
 Evime bereket yavruma ana  
 Ben hep böyle birisini aradım

Tırnağını hiç kimseler görmeye  
 Hakkın yapısına boya sürmeye  
 Yavrusuna abdestsiz süt vermeye  
 Ben hep böyle birisini aradım

Gönlüme koştuğum şart buydu benim  
 Çünkü vasiyeti vardı dedemin  
 Kazanoğlu sultanıdır hanemin  
 Ben hep böyle birisini aradım

## BAHAR GELENDE

Seyret tabiatın manzarasını  
 Dağlar karın döker bahar gelende  
 Dereler coş eder ırmaklar taşar  
 Toprak suyun çeker bahar gelende

Elvan nakış olur dağa süslenir  
 İnsanlar baktıkça gönlü süslenir  
 Mor menekçe yasemene yaslanır  
 Bülbül başka öter ahar gelende

Buz gibi kar suyu çayırı besler  
 Dövülür tırpanlar çakılır örsler  
 Çoban kavalıyla sürüyü sesler  
 Duman bir hoş tüter bahar gelende

Koyun kuzu birbirine nazlanır  
 Leyleklerin geleceği gözlenir  
 Güneş ile doğuşundan hazlanır  
 Sabah erken atar bahar gelende

Bazı böceklerin gelince canı  
 Herkes yaşamalı ki bu heyecanı  
 Dursun Emmi koşar kara sabanı  
 Bostanını eker bahar gelende

Kazanoğlu gurbet düştü payıma  
 Kendimi kaptırdım hasret çayına  
 Gün olur da döner isem köyüme  
 Derdim gamım biter bahar gelende

Koçaklama, kahramanlık ve savaş konularının işlendiği koşmalardır. Şair de Çanakkale şiiriyle bu türe oldukça güzel bir örnek vermiştir.

### ÇANAKKALE

Bin dokuz yüz on beş ağustosunda  
 Düşman bize çatar Çanakkale'de

Türk'ün kuvvetini tanımayanlar  
Gelir çalım satar Çanakkale'de

Kutsaldır bu yurdun toprağı taşı  
Cepheydi lazı, kürdü dadaşı  
Tek yürek tek vücut düşmana karşı  
Toprağa kan katar Çanakkale'de

Bir bulut esrarla yere alçalır  
İngilizler buna şaşırır kalır  
Bir sürü askeri içine alır  
Sır hikmette yutar Çanakkale'de

Ya ölümdü emir ya da istiklal  
Dalgalanmalıydı ak yüzlü hilal  
Hakkarili Memo, Rizeli Temel  
Binlerce can yatar Çanakkale'de

Millet vatan için can veriyordu  
Yedi düvel ile savaşıyordu  
Bu boğazdan geçit yok diyordu  
Son mermiyi atar Çanakkale'de

Kazanoğlu tarih destan yazar ya  
İşte Dumlupınar işte Sakarya  
Saadet şerbetini içenler var ya  
Hale nöbet tutar Çanakkale'de

Taşlama da koşmanın kişileri ve toplumun eksik yönlerinin hicvedildiği türüdür. Kazanoğlu topluma karşı çok duyarlı bir âşık olarak toplumun aksayan yönlerine taşlamalarıyla ışık tutmuştur.

BOZULDU BAŞI MİLLETİN  
 Sekiz yıl okursak kalkınmışız  
 Kuruya mı döner yaşı milletin  
 Yirmi yıl okuyan boşa geziyor  
 Dayısız olmuyor işi milletin

Milletin içine saktular nifak  
 Dinimize el attılar işe bak  
 İlk ayette oku diyor yüce Hak  
 Asla engellenemez beşi milletin

Hep aynı değil mi tas ile hamam  
 Öldürseler Hak yolundan caymam  
 Yaşarken ateist ölünce İslam  
 Bir değil ki içi dışı milletin

Menziline varır Hakk'a inanan  
 Maksudunu bulur elbet arayan  
 Çıkın gelin Fatih, Yavuz,Alparslan  
 Bozuldu gidiyor başı milletin

Sanmayın ki böyle bakışacağız  
 Yurdun her yanından akışacağız  
 Sandığın başında görüşeceğiz  
 Çok başları kırar taşı milletin

Kazanoğlu diyor tez geçin burdan  
 Bizler inanmışız siz geçin bundan  
 Eğer aklınız varsa vazgeçin bundan  
 Alevlendi bak ateşi milletin

Ağıt, ölen kişilerin ardından çekilen acıların ve tutulan yasların işlendiği koşma çeşididir. Kazanoğlu'nun ağıt tarzındaki tek şiiri ,kaybettiği eşi için yazdığı 'Sevda ' şiiridir.

### SEVDA 1

Nasıl anlatayım bilemiyorum  
Küçükken gönlümün yoktu sevdası  
Huri, melek sarsa dört bir yanımı  
Sade birisine çoktu sevdası

Anlatmak istedim biri sorunca  
İnsanın yazısı kara olunca  
İlk sevdamı kara toprak sarınca  
Beni kül eyledi yaktı sevdası

Kendi acım ile sevdamı deldim  
Yüreğimi birkaç parçaya böldüm  
Ondan sonra birisine rastgeldim  
Yaralı gönlüme aktı sevdası

Gurbetin gecesi bitmiyor erken  
Bir sevinç başlıyor eve dönerken  
Altı çocuk Ayvaz Köroğlu derken  
Mutluluk ağına taktı sevdası

Kazanoğlu sinem oldu dağ ama  
Sel götürdü dayanmakta bağ yara  
Ben doğmadan söz vermişim ağyara  
Anladım gönlümün haktı sevdası

Âşık koşma türünün dışında en fazla semai türünü kullanmıştır. Semai sekizli hece ölçüsüyle yazılan , en az üç , en fazla beş dörtlükten oluşan doğa , güzellik, ayrılık konularının işlendiği özel bir ezgiyle söylenen şiirlerdir.

### GÖNÜL

Aşın ekmeğin mi yoktu  
Gurbet ele çıktın gönül  
Senin de bahtın karalı  
El kahrından bıktın gönül

Genç yaşta getirdin dize  
Gülmeye vermedin vize  
Ciğerin döndürdün köze  
Bile bile yaktın gönül

Sinendeki sızuları  
Ne bilecek bazıları  
Gurbet elde kuzuları  
Ya kime bıraktın gönül

Soran oldun sorulmadın  
Ömrün bitti yorulmadın  
Dert elinden durulmadın  
Hep çileli aktın gönül

Kazanoğlu'nun yasını  
Giydim hasret libasını  
Gurbetin pırangasını  
Ayağıma taktın gönül.

Destan âşıkların kahramanlık olaylarını , güncel ve bazı acıklı olayları işledikleri koşmaya benzeyen ancak dördlük sayısı ve ezgi yönünden koşmadan ayrılan halk şiiri türüdür. Kazanoğlu da Türk milletinin yaşadığı en acı olaylardan biri olan 17 ağustos depremini ‘Deprem’ şiiriyle destanlaştırmıştır.

### DEPREM

On yedi Ağustos gecenin üçü  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez  
 Birçoğu bebekti ne idi suçu  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Binalar toz oldu yıkıldı katlar  
 Kayboldu insanlar bozuldu yurtlar  
 Bir anda tükendi bütün umutlar  
 Bu yara tükenmez bu sızı bitmez

Kocaeli sarsılıyor kederle  
 Bak Adapazarı bir olmuş yerle  
 Gölcük’te komutan beraber erle  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Eskişehir, Düzce, Yalova dahil  
 Bu deprem milleti bıraktı sefil  
 Bu suçu kim alır kim olur kefil  
 Bu yara tükenmez bu sızı bitmez

Kederler çoğaldı feryatlar arttı  
 Kadir Mevla’m bu ne biçim afattı  
 Bu kara gün tüm dünyayı ağlattı  
 Bu yara tükenmez bu sızı bitmez



Kardeş kardeşine yetişemiyor  
 Uçan kuştan bile yardım bekliyor  
 İşte tam şurada yavrum var diyor  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Beton ezmiş evladını, eşini  
 Çaresiz bekliyor enkaz başını  
 Bir anda yok etmiş tüm uğraşını  
 Bu yara kapanmaz bu yara bitmez

İnsanlar çaresiz boynunu bükür  
 Kimi yeni evli kimisi bekar  
 Bu derdi bu millet yıllarca çeker  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Baba yavrusunu kurtaramıyor  
 Koşa koşa kazma, kürek arıyor  
 Anadolu baştan başa kaynıyor  
 Bu yara kapamaz bu sızı bitmez

İzine gelmişler anavatana  
 Sanki ecel çağırmişti bu yana  
 Üç kardeşi yatırdılar yan yana  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Seyrettikçe yaş döküyor gözlerim  
 Yaram ağır sızım sızım sızlarım  
 Kefen oldu gelinliği kızların  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Bilse idi gurbet ele gelmezdi  
 Hayatının baharında solmazdı  
 Savaş olsa bu kadar can ölmezdi  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Kazanoğlu yapan ol Gani Kerim  
 Tüm vatana başsağlığı dilerim  
 Ömür boyu ben bu derdi çekerim  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Âşık, aruzla yazılan ve halk şiirleri arasında ‘divani’ adıyla bilinen ‘divan’ da âşık edebiyatının nazım şekillerinden biridir. Kazanoğlu’nun da divanları vardır.

### GÖTÜRÜR

Ey gönül aşkın selini dök Fırat’a, götürür  
 İnsanları iman nuru hakikata götürür  
 Başvurduğun ulu divan Kelimetullah olsun  
 Dünyayı yoktan var eden ol kudrete götürür

Hazreti Adem’den geldik sanma beni yabancı  
 Hakk’a gönül vermeyenin akıbeti çok acı  
 Dünya handır bizler yolcu sade Hak’tır kalıcı  
 Her insanı ecel alır ahirete götürür

Kazanoğlu bilmeliyiz dine düşmanımızı  
 Zikirle kuvvetlendirelim gelin imanımızı  
 Bina ile zina sardı görün zamanımızı  
 Zaman ahir zaman oldu kıyamete götürür

### e.1. Vezin

Şair şiirlerini hece ölçüsüyle yazmıştır. En fazla 6 5, 4 7, 8 3 duraklı 11 li hece ölçüsünü kullanmıştır. 94 şiirini 11' li hece ölçüsüyle yazmıştır.

6+ 5= 11'li hece ölçüsüne örnek

Hep figan eyledim bülbüller gibi  
Yaprağı dökülmüş sümbüller gibi  
Benden yüz çevirdin yad eller gibi  
Bir kere yüzüme baksan ağlamam ( 45/2 )

4+7= 11'li hece ölçüsüne örnek

Terk eyledik sıla denen yöreyi  
Baykuş mekan tuttu köşkü sarayı  
Tabip bilmez içimdeki yarayı  
Ebediyen iyi olmayan hasret var (92/2 )

8+ 3= 11'li hece ölçüsüne örnek

Dayanacak güç kalmadı millette  
Yalanlara baka baka yorulduk  
Demokrasi varsa çare tükenmez  
Planlara baka baka yorulduk (38/1)

11'li hece ölçüsünün dışında 4 + 4, 3 + 5, 2 + 6 duraklı, 8'li hece ölçüsünü de kullanmıştır.

9 şiirini bu hece ölçüsüyle yazmıştır.

4+4 = 8'li hece ölçüsüne örnek

Soran oldun sorulmadın  
 Ömrün bitti yorulmadın  
 Dert elinden durulmadın  
 Hep çileli aktın gönül (42/4)

3 + 5 = 8'li hece ölçüsüne örnek

Laleler övünür müydü  
 Menekşe dövünür müydü  
 Çiçekler sevilir miydi  
 Balda muhabbet olmasa ( 10/1)

Kimse ölçüşemez bizle  
 Türküyüz dağla denizle  
 Osman Fatih ve Yavuz'la  
 Hız Söğüt'ten başlamıştır (100/3)

Şair birkaç şiirinde de 8 + 7 duraklı 15 'li hece ölçüsünü kullanmıştır. 4 şiirini 15'li hece ölçüsüyle yazmıştır.

Baştan ayağa temizlen imanın nuru ile  
 Birgün olur uyanırsın ecel şamarı ile  
 İmtihana çekilirsin bin türlü soru ile  
 Zaman geçip gün dolmadan ömrünü kantara koy(111/2)

## e.2. Kafiye Yapısı

Âşık Kazanoğlu şiirlerinde yarım,tam,zengin ve tunç kafiyeyi kullanmıştır.

Yarım kafiye,mısra sonlarındaki tek ses benzerliğine denir. Halk şairlerinin en fazla kullandığı kafiye çeşitidir. Âşık Kazanoğlu da şiirlerinde en fazla yarım kafiyeyi kullanmıştır. Kafiyeyle beraber redif de kullanmıştır. Yarım kafiye -k, -l, -z, -ş, -y,-r,-t,-ç,-s vb ses benzerliklerinden yararlanmıştır.

Ah çektikçe gözlerinde yaş duran  
 Göçen gitmiş üç beş yaşlı eş duran  
 Bayramlarda mezarlığı boş duran  
 Çoruh nehri yanındaki köy bizim ( 62/ 4)

Özlemindir beni derde sevk eden  
 Baştan başa beni derde gark eden  
 Her yıl çoğalmakta seni terk eden  
 Gurbet dolu not defteri İspir'in ( 81/ 2)

Şiirlerde dikkati çeken önemli bir nokta da şairin kullandığı ses benzerlikleridir. Kazanoğlu yarım kafiye oluştururken ç-ş, y-v, ğ-y, n-m ses benzerliklerini de kullanmıştır.

Felek kovaladı ben ise kaçtım  
 Küçük yaşta karlı dağları aştım  
 Senelerdir gurbet eli dolaştım  
 Yasladım duvara kar bağrımı (24/2)

Mevlana'nın çağrısına uyarak  
 Hacı Bektaşî hoşgörü diyerek  
 Yunus gibi her nesneyi severek  
 Sarıp sarmalayan anadır sevgi (31/3)

Senelerdir ziyan ettim emeği  
 Talihim peşime taktı feleği  
 Sineme topladım bunca çileyi  
 Bağladım olmadı attım olmadı (22/3)

Tam kafiye, mısra sonlarındaki iki ses benzerliğine denir. Şair tam kafiye de kullanarak -az, -ak, -an, -öz, -ağ, -ap, -at, -ar, -eş, -er, -ur gibi iki ses benzerliğinden de yararlanmıştır.

Olanca sermayem elimdeki saz  
 Ömrüm hep kış geçti görmedim ki yaz  
 Otuz yıldır yokluk yakamı salmaz  
 Hep hasret bıraktı yavrularıma (7/3)

On dokuz Mayıs'ta parlayan güneş  
 Bir yaşarız Türk'ü, kürdü hep kardeş  
 Bir kez değil asırlarca yetmiş beş  
 Yılıımızda Cumhuriyet kutlanır (99/3)

Kazanoğlu'nun yarım kafiye de çok fazla görülen farklı ses benzerliklerinden yararlanma durumu, yer yer tam kafiye de göze çarpar.

Bırak gerçekleri söylesin çenen  
 O gün bu gün zaten yaralı sinem  
 Kusura bakma ben temizleyemem  
 Yutkunup yediğin kusarsan dayı (28/5)

Zengin kafiye, mısra sonlarındaki üç ses benzerliğine denir. Âşık mısra sonlarındaki üç ses benzerliğine dayanan zengin kafiye den de yararlanmıştır.

Şair zengin kafiye yi oluştururken -lek,-erek,-rak,-ara,-arı,-den,-esle,-ane gibi ses benzerliklerinden yararlanmış.

İşine gelmeyen bulur bahane  
 Köydeki zanneder şehir şahane  
 Kimi deli dedi kimi divane  
 Düşündüm olmadı şaşım olmadı (22/2)

Sensiz cansız kaldı bendeki beden  
 Ağladım sormadım bir kere neden  
 Kalbimi yaralı bırakıp giden  
 Ardından bakalı seneler oldu (107/3)

Tunç kafiye, mısrada kafiye oluşturan kelimenin diğer mısra içinde yer almasına denir. Kazanoğlu da bu kafiye çeşidine şiirlerinde oldukça yer vermiştir. Aşağıdaki dördlükler tunç kafiyeye güzel örnek teşkil etmektedir.

Tükensin içimde nefsin kabusu  
 Kalmasın aklımın günah korkusu  
 Kurumuş bir ekmek birazcık da su  
 Verin ki ben gerçek beni bulayım ( 55/ 4)

Herkesi sarmalı hizmetin ağı  
 Solmasın vatanın bahçesi bağı  
 Tütmeyen bacayı sönen ocağı  
 Yakarsanız bizim yüzümüz güler (98/2)

Kazanoğlu kimse düşmesin bağa  
 Pehlivanın sırtı alışkın yağa  
 Vurun der davula Hüseyin Ağa  
 Yine duygularım azar Kırkpınar (90/5)

### Kafiye Şeması

Şair şiirlerinde abcb, dddb veya abab, cccb şeklinde iki çeşit kafiye şeması kullanmıştır.

Her gurbete çıkışımda	a	Bağrımı yaktım közlere	d
Bezdim ağlaya ağlaya	b	Kader gülmüyor bizlere	d
Hasret kalemiyle mektup	c	Gözyaşımı denizlere	d
Yazdım ağlaya ağlaya	b (11/1)	Süzdüm ağlaya ağlaya	b (11/2)

Gurbet elde düştüm yine kedere	a	Tükenmez gönlümün figanı zarı	c
Ne bayramı ağam çile mi çile	b	Duman ile kaplı umut dağları	c
Şans yüzüme gülmedi ki bir kere	a	Anasız babasız sıldan ayrı	c
Ne bayramı ağam çile mi çile	b (14/1)	Ne bayramı ağam çile mi çile	b (14/2)

### e.3. Nazım Birimi

Şair nazım birimi olarak dördü ve beşli şiirler kullanmıştır.

Kerem dağlar açtı Mecnun çölleri  
Sevdasız gurbet elde gezilmez imiş  
Çırpındıkça daha derine daldım  
Aşkın denizinde yüzülmez imiş (105/ 1)

Âşık birkaç şiirinde de 5'li nazım birimini kullanmıştır.

Dünyaya ismini duyuran atam  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinde  
Senin izindeyim olamaz hatam  
Yazılısın türkün tarihlerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinde (15/1)



## B) ÂŞIK KAZANOĞLUNUN ŞİİRLERİNDEKİ TEMALAR

### 1)GURBET

Âşık Kazanoğlu, küçük yaşlarda gurbete çıkmıştır. Bundan dolayı şiirlerinde gurbet temini fazlaca işlemiştir. Yokluk ve geçim sıkıntısından gurbete çıkan şair, şiirlerinde de bunu açıkça dile getirmiştir.

Olanca sermayem elimdeki saz

Ömrüm hep kış geçti görmedim ki yaz

Otuz yıldır yokluk yakamı salmaz

Hep hasret bıraktı yavrularıma ( 7 /3)

Küçük yaşlarda köyünden ayrılıp İstanbul'a gelmesiyle başlayan gurbet hayatı şairde derin izler bırakmıştır.

Felek kovaladı ben ise kaçtım

Küçük yaşta karlı dağları aştım

Senelerdir gurbet eli dolaştım

Yasladım duvara kara bağrımı ( 24/2)

Gurbeti dedesinden babasına, babasından da kendisine miras olarak kabul eden Kazanoğlu, 47 yaşında olmasına rağmen hala gurbet hayatı yaşamaktadır. Gurbeti emanetçi olarak devam ettirmektedir.

Yalnızlık üstüme geldi her yandan

Yoruldukça geri kaldım kervandan

Babam babasından ben de babamdan

Gurbet eli miras aldım gelemem ( 46/4 )

Gurbet âşık için kaçınılmaz hale gelmiştir. Hayat şartları ve çektiği sıkıntılar sebebiyle çekilmez kahr olarak nitelediği gurbet, âşığın yaşama gayesi halini almıştır nerdeyse .

Ben senin elinden ne yana gidem  
Çekilmez kahrını çektirdin gurbet  
Ağlamam her hal ki hoşuna gitti  
Yıllardır gözyaşı döktürdün gurbet (106/ 1)

Âşığın kendi ifadelerinde de belirttiği gibi, gurbetten başka sığınacağı kapısı olmayan âşık , gurbet hayatından pek de memnun değildir. Ayrılık sebebiyle sürekli gözyaşı dökerek gurbete sitem etmektedir. Kanayan bir yara haline gelen gurbet acısı devam etmekte, hasret sızısı dinmemektedir.

Yıllardır bitmedi içimdeki dert  
Gerçekçi olmaya gösterdim gayret  
Gözümde kanlı yaş gönlümde gurbet  
Devamlı yandırdı yara bağırimi ( 24/ 3)

Gönlünde yara haline gelen gurbet, yarasının kanamasıyla gözyaşına dönüşmektedir. İçindeki gurbet yarasının iyileşmeyeceğini düşünen âşık, acısı dayanılmaz bir hal almıştır. Gurbetin dayanılmazlığı âşığı günden güne eritmektedir. Gurbet, âşıkta tüketen bir duyguya dönüşmektedir.

Hasret bizi ne hallere getirdi  
Gün geçtikçe yedi yedi bitirdi  
Göç kervanı aldığını yitirdi  
Dağıldık gurbetin dört köşesine (18/ 3)

Yalnızlığın en fazla hissedildiği akşam vakitleri şairimiz için de hasret duygusunun en keskin olduğu anlardır. Öyle ki gurbet âşıkta nefret hissine dönecek kadar derinleşmiştir.

Şair bu serzenişini, yalnızlığını gurbet arkadaşı olan sazıyla paylaşmaktadır.

Yıkıla gurbetin köşkü sarayı  
Yolları gözlerim akşam olanda  
Anasız meleyen kuzular gibi  
Sazımla sızlarım akşam olanda (3/1 )

Âşık, gurbette mutlu olunamayacağını düşünür. Şair kendisini gurbette özdeşleştirmiştir. Öyle ki kendisi gurbetten kopamayacağı için gurbetin kendisini bırakmasını arzulamaktadır. Gurbet ile ayrılık kavramlarını da özdeşleştirerek bunlardan kurtulamayacağını dile getirir.

Gurbet şair için çile yumağına dönüşmüştür. Özellikle bayramlarda gurbette olması bu çileyi daha da artırmıştır. Bu duygular şairi feleğe sitem eder hale getirmiştir. Bayramlar insanların en mutlu günleri olmasına rağmen şair bu mutluluğu dahi yaşayamamıştır.

Gurbet elde düştüm yine kedere  
Ne bayramı ağam çile mi çile  
Şans yüzüme gülmedi ki bir kere  
Ne bayramı ağam çile mi çile ( 14/1)

Şair kendisinin yaşadığı gurbeti ailesinin de yaşadığını düşünür. Aslında gurbet, insanın doğduğu ve yaşadığı yerden uzak olması demek olduğu halde şair için farklı bir tanım kazanmıştır. Gurbeti ailesinden ayrılık , ailesine özlem olarak nitelendirir. Ailesine bu duyguları yaşattığından dolayı da kendisini suçlu hissederek onlara şu dörtlükle seslenir:

Sizden ayrılıp da dertli gurbette  
 Kalmak çok gidiyor gücüme oğul  
 Benim kaderimde çile var ise  
 Acaba sizlerin suçu ne oğul (40/1)

Gurbet yükünü taşıyamaz hale gelen âşık bezginlini açıkça dile getirir.

Her gurbete çıkışında  
 Bezdim ağlaya ağlaya  
 Hasret mektubunu da  
 Yazdım ağlaya ağlaya (11/1 )

Hala gurbetle savaşmaya devam eden şair, tüm olumsuzluklara rağmen bir gün gurbetten kurtulacağı umudunu taşımaktadır.

Bu bendeki özlem bu bendeki hasret  
 Bugüne sığmadı taşı yarına  
 Her gün ayrı çile ayrı dert  
 Umutlarım kucak açtı yarına (7/ 1)

Kısacası âşık, gurbeti daha çok kendisine yaşattığı acılar, çileler ve hasretler yönüyle işler şiirlerinde. Bunun yanında kendisini gurbete çıkmaya iten sebepleri de şiirlerinde sık sık dile getirir.

## 2) ÖĞÜT

Âşık topluma yön veren , yol gösteren , toplumun derdiyle dertlenen insan demektir. Gerektiğinde toplum için fedakarlıktan kaçmayan âşık , kendisini toplum karşısında onlara yol göstermek için vazifeli olarak görmektedir . Toplumun her kesimine seslenerek, sınıf ayrımı yapmayarak toplumu kucaklar. Doğruları sanatlı bir dille okuyucusuna sunmaktadır.

Âşık Kazanoğlu da söyleyişleriyle insanlara yol göstererek her konuda öğüt vermeye çalışmaktadır. Öncelikle insanları dürüst olmaya çağıran şair, benlik duygusundan da bu şekilde uzaklaşılacağını vurgulamaktadır. İnsanların sözleriyle toplumda yer edinmelerini vurgulaması sözün insan kişiliğine olumlu yönde etkisini de belirtmektedir.

İnsan ol sohbette söz bırakasın  
Benlikten sıyrılıp öz bırakasın  
Dürüst adım at ki iz bırakasın  
Bu amaçsız sürat ne işe yarar( 91/ 2 )

İnsanı, benzetmelerle farklı tasvir etmeye çalışmaktadır. Edebiyatımızda fazlaca kullanılan su benzetmesini Kazanoğlu da kullanmıştır. Su gibi temiz ve engin olmasını istediği insanın bulanık, yani kötü düşünceli ve anlaşılması zor bir hal almamasını istemektedir.

Her zaman verdiğin sözün eri ol  
Tövbe edip günahlardan beri ol  
Zemzem suyu gibi engin duru ol  
Sakın bulanıp da akma olur mu (109/ 2)

İnsanın her daim başka insanlara ihtiyacı olduğunu söyler. İnsan için en büyük imtihan vesilesi olarak gördüğü nefisten insanın kurtulması gerektiği üzerinde durur. Bilmediklerini bilenlere sormasıyla insanın enaniyet , benlik duygularını aşacağı kanaatindedir. İnsan kalbini, gönül Kabesi olarak nitelendirerek gönlün yıkılmasını istemez.

Nefsin zincirinden kopmaya çalış  
Bilmediklerini bilene danış  
Herkesin kalbini yapmaya çalış  
Gönül Kabesini yıkma olur mu (109/3)

Âşık başkaları karşısında dikkatli olunması gerektiğini dile getirir. Herkese güvenmez . Başkalarının aklıyla hareket etmenin faidesiz olabileceğini , her yüze gülenin dost olmadığını söyler.

Kimsenin aklıyla hareket etme  
 Faidesiz işe nefes tüketme  
 Her yüze güleni dostun zannetme  
 Demiştiler ama inanmamıştım (56/ 2)

Ortamlara göre farklı tehlikeler vardır. İnsanların arasındaki kötü niyetli, çıkar peşinde koşan ve toplumu kendi çıkarları için kullanmaya çalışan insanlar, ortamları fırsat bilerek kendi emellerini gerçekleştirmek isterler. Bu düşünceye sahip olan insanlardan sakınılması gerektiğini ve bunların canlarının çıkmadan huylarının çıkmayacağını belirtmektedir.

Kurtlar ava çıkar imiş dumanda  
 Su aksa da belli olmaz imiş samanda  
 Can çıkmadan huy gitmezmiş insanda  
 Demiştiler ama inanmamıştım(56/4 )

Siyasiler toplumun içerisinden çıkan ve toplumu en güzel şekilde yönetmekle görevli memurlardır. Halka olan hizmetlerini Hakk'a yapıyorlarmış düşüncesiyle telakki etmeleri gerekmektedir. Kazanoğlu da şiiirlerinde vekillere seslenerek ak güller gibi kokmaları gerektiğini ve milletin derdine canı gönülden sarıldıkları zaman halkın yüzünün geleceğini belirtir. Sevgiyle her problemin aşılacağını düşünür. Nifak duygusuyla toplumdaki birlik beraberlik duygularının zayıflatılmasına siyasiler ve yetkililerin izin vermemeleri gerektiği kanaatindedir.

Sevgi alsın kin nefretin yerini  
 Unutmayın alnımızın terini

Yurda düşman nifak kalelerini  
Yıkarsanız bizim yüzümüz güler (98/4)

İnsan beyni hayata ve hayattaki tehlikelere karşı donanımlı bir şekilde yaratılmıştır. Keşfedilmeyen yönü çok fazladır. İnsanları kendilerini tanımaya yönlendiren âşık, insanlara bu konuda öğüt vermektedir. Yeni nesilleri ilme yönlendirir. İlimsizliği boş olarak nitelendirir. Kültürlü neslin kendini iyi tanımasıyla, keşfetmesiyle boşluktan çıkacağına dikkat çeker.

Yeni nesil seni beni bilmese  
Boş yetişip ilmi feni bilmese  
Ekin kelle çekip deni bilmese  
Faidesiz irat ne işe yarar (91/ 3)

Kazanoğlu, dini konulara da değinerek toplumun bu yöndeki eksikliklerini tespit eder. Genellikle dünya hayatının da ahiret hayatının da pek düşünülmediğini vurgular. Bu şekilde yaşayan insanları kendi üslubunca öğüt niteliğinde uyarır. Sonu olan bu dünya hayatının sonrasında imtihan olunacağını ve bu imtihanda sorulacak soruların zor olduğunu söyler. Hayatın sonuna gelmeden tedbir alınması gerektiğini, insanın kendisini kantara çekmesi gerektiğini belirtmektedir.

Baştan ayağa temizlen iman nuru ile  
Bir gün olur uyanırsın ecel şamarı ile  
İmtihana çekilirsin bin türlü soru ile  
Zaman geçip gün dolmadan ömrünü kantara koy (111 /2 )

Âşık, her ne kadar başkalarına öğüt veren insan olsa da kendini de bazen hesaba çekmelidir. Kazanoğlu da yaptıklarına bakarak kendini hesaba çeker. Kabristan ve ölüm kavramlarının sık sık hatırlanmasına dikkat çeker. Yesevi'nin

ölmeden mezara girerek ölümü hatırlamasına telmih yaparak kendisinin de böyle olmasını ister.

Kazanoğlu gel sırala yaptıkların yan yana  
Ahireti düşündün mü bakarken kabristana  
Ölüm sevinç haberidir müjdelenen insana  
Yesevi gibi kendini ölmeden koy mezara (111/3)

Kazanoğlu, öğüt temasını birkaç açıdan ele alır. Öncelikle kendi şahsında tüm insanlara bu dünyanın bir imtihan meydanı ve geçici olduğuyula ilgili nasihatlerde bulunur. Bu şiirlerinde öğüt teması, dini bir boyut kazanır. Sonrasında oğlunun nezdinde tüm gençliğe ilim öğrenmeleri ve köklerini unutmamaları yolunda nasihatla bulunur. Ancak Kazanoğlu'nun öğüt temasını işlediği en çarpıcı şiirler devletin başındaki, milleti yönetmekle görevli kişilerle ilgili olanlardır. Bu şiirlerde bir taraftan öğüt verirken, bir taraftan da toplumun aksayan yönlerini, halkın sıkıntılarını da ortaya koyar.

### 3)HİCİV

Şair, toplumsal bozukluklara ve toplumdaki farklı konulara hiciv yaparak kendi duygularını etkili bir şekilde dile getirmeye çalışmaktadır. Toplumsal düzensizliğe karşı aşırı duyarlılık gösteren şair, kendisini topluma karşı doğru yolu göstermek ve toplumu uyarmak konusunda vazifeli olarak nitelendirmektedir.

Aşık, öncelikle toplumdaki adam eksikliğinden yakınıır. Şairin kendisine özgü adam ifadesi ise erkek anlamının dışında , doğruyu söyleyen , insanların arkasından konuşmayan , her bildiğini insanların yüzüne konuşan insan demektir.

Adam yok ki sözü söyleye yüze  
Adam yok ki müşkil çıkara düze



Adam yok ki düşman döke denize  
Adam yok ki böyle büyük kumandan (71/3)

Toplumdaki gelir dengesizliğine de değinir. Eşit olmayan gelirden dolayı halkın bazı kesimlerinin lüzumsuz ve faydasız harcamalar yapmasına karşılık bir kısmının ise gerekli olan ihtiyaçlarını bile karşılayamamasına dikkat çekmektedir.

Kimi sazda barda sabahlarken  
Kiminin belini yokluk büker  
Kimi defter kalem için ağlarken  
Kimisinde bin bir çeşit boya var (93/2)

Tarihî şahsiyetlere telmih yaparak, özellikle onlardan kurtuluş beklemektedir. Günümüzdeki bozuklukları, tarihî kahramanlara şikayet ederek, düzenin onların geri gelmesiyle veya onlar gibi insanların gelmesiyle sağlanacağını düşünmektedir. Tarihî kahramanların toplum düzeninde ve kendi yaşantılarındaki mükemmelliği onların dini bütün yaşamlarına bağlayarak, dinin sosyal yaşam üzerindeki etkisini vurgular.

Menzile varır Hakk'a inanan  
Maksudunu bulur elbet arayan  
Çıkın gelin Fatih ,Yavuz, Alparslan  
Bozuldu gidiyor başı milletin (83/4)

Güncel konulardaki eleştirilerini de çekinmeksizin yapan âşık, gecekondulaşma, IMF, enflasyon, gazetelerin yalan haberleri, işlerin rüşvetle halledilmesi ve sekiz yıllık eğitim vs. gibi konulara değinmektedir.

Sekiz yıl okursak kalkınırımız  
Kuruya mı döner yaşı milletin  
Yirmi yıl okuyan boşa geziyor  
Dayısız olmuyor işi milletin (83d/1)

Sekiz yıllık eğitimin faydalı olmayacağına inanır. Toplumun ahlaki yönden ciddi bir eğitime ihtiyacı olduğunu düşünür. İşlerin adaletsiz bir şekilde halledilmesine değinir. Dayı kelimesini haksız şekilde iş halleden kişi olarak tanımlar.

Ülke ekonomisine değinerek dış güçlere bağlı olan ekonomiyi hicveder. Ekonominin IMF' ye bağlı olmasına karşı çıkar.

İpotekle haciz ettik evleri  
Karıncalar yutar oldu devleri  
Parselledik şehirleri köyleri  
İmefeye satıyoruz bu günler (96/2)

Âşık, devlet adamlarını ve vekilleri de hicvetmekten geri kalmaz. Halkı umutlandırarak , verdikleri sözleri yerine getirmeyen vekillere Türk halkının bunları hak etmediğini söyler. Vekillerin haksız kazançla büyük servetlere sahip olduğunu vurgular. Halkın karşısında söylediklerinin yalan olduğuna da değinerek halkın zamanla bunları anlayacağını da ifade eder.

Beni dinle umudunu yitirme  
Henüz daha güneş batmadı Bilo  
Yalancıyı meydanlarda dün gördük  
Hiçbiri sözünü tutmadı Bilo (85/1)

Bu milletin asaetli soyu var  
Vatanına sevgi duyan soyu var  
Vekillerin bile tatil köyü var  
Vallahi geçtiniz Karun 'u ağam (44/6)

Halkın milli ve dini değerlerine karışılmasına karşı çıkar. Halkın içine nifak sokularak, birbirinden kopuk hale getirilen milletin dini duygularının engellenemeyeceğini söyler. Okumak konusunda duyarlılık gösterilmesinin gerektiğine değinir. Okumayı ilahi emir olarak telakki eder.

Milletin içine soktular nifak  
Dinimize el attılar işe bak  
İlk ayette oku diyor yüce hak  
Asla engellenemez beşi milletin(83/2)

Gençliğin Batı'ya özentisini ve Batı'yı taklit etmelerini hicveder. Zamanla değişen töreler ve değişen dünyayla beraber Türk gençliğinin Batı etkisinde kalmasına değinir. Batı etkisindeki gençliğin şekil olarak Batı'yı taklit etmesinin moda kabul edilmesinden oldukça rahatsız olur.

Zaman değişti tükendi töre  
Bunun da adını moda koydular  
Batıya uymakmış gençlikte gaye  
Bunun da adını moda koydular(89/1)

Kazanoğlu, çoğunlukla toplumsal bozulma üzerinde hassasiyet göstermiştir. Toplumun özellikle yeni yetişen neslin özünden koptuğunu, Batı'ya özentinin gittikçe arttığını, gelenek ve göreneklerin tamamen unutulduğunu dile getirir hicivle ilgili şiirlerinde. Bu şiirlerde ayrıca halkın dini değerlerden uzaklaştırılması üzerinde durur. Bazı şiirlerinde eleştiri oklarını devlet büyüklerine fırlatırken, halkın geçim sıkıntısına da dikkat çeker.

Kazanoğlu'nun hiciv temasını işlediği şiirleri ile öğüt temasını işlediği şiirleri birbirini tamamlar niteliktedir. Hicivle ilgili şiirlerinde eksik yönleri ortaya koyarken öğüt ile ilgili şiirlerinde bunların nasıl giderileceği hususunda nasihatlarla bulunur.

#### 4) SİTEM

Âşık, sevgisine karşılık vermeyen sevgilisine yönelttiği sitemini şiirlerinde sıkça işlemektedir. Şair ,otuz yıl boyunca sevgilisinin ardından koşar, ancak sevdiği bir başkasıyla evlenir. Âşık bunun acısının hala yüreğinde bir yara gibi kanadığını ifade eder.

Bir kapanmaz yara açtın bağrıma  
Otuz yıldır çekiyorum yetmez mi  
Bu dünyaya boynu bükük gelmişim  
Halen daha büküyorum yetmez mi (33/1)

Âşık, sevgilisini dertlerinin sebebi olarak görmektedir. Dertine çare olmasını beklerken , sevgilisinin çilesini daha da artırdığını dile getirir ve bu konuda sevdiğine sitem etmekten geri durmaz.

Benim derdim çok dedikçe sen hep vardın üstüme  
Bu dünyanın çilesini sen hep sardın üstüme  
Her sene bir dert ekledin eski derdin üstüne  
Bahtımı kara yazdırdın yılların üstüne ( 17/2)

Sevdiğinde aradığını bulamayan âşık, sevgisini anlamadığından dolayı da sevdiğine sitem etmektedir.

Muhannet yar benim çektiklerimi  
Her can anladı da sen anlamadın  
Dert ile doldurdun hep günlerimi  
Her yan anladı da sen anlamadın (77/1)

Âşık, aslında sevdiğinden çok şey beklemediğini ifade eder. Sevdiğinden sadece birazcık ilgi beklemektedir, bir kere elini tutması bile âşık için yeterlidir. En fazla da sevdiğinin karşılık vermemesinin yanında bakışlarını dahi kendisinden esirgemesine üzülmemektedir.

Bir kere tutmadın uzanan eli  
Seven sevdiğini eder mi deli  
Bakışların öldürmeye yeterli  
Cana can katmanı beklemiyorum (63/2)

Âşık, sevdiğinin sitemlerinden dolayı da acı çekmektedir. Bu sitemlerin aşırı derece de olması da âşığı çok etkilemektedir. Sevdiğinin sitemlerinden dolayı sürekli ağlayan âşık, ağlamasını da ummana benzetmektedir. Bunca sıkıntıya ve serzenişe aldırış etmeyen sevgiliye, âşık sitem etmeye devam eder.

Siteminden sızım sızım sızlarım  
Hesabı yok ellilerin yüzlerin  
Senelerdir yaş döküyor gözlerim  
Umman anladı da sen anlamadın (77 /3)

Âşık, sadece sevgilisine değil kendine, kendi gönlüne de sitem etmektedir. Gurbet elde çıktıklarından dolayı ezilen ve hayat karşısında türlü sıkıntılara maruz kalan âşık, bu duygunun verdiği ızdırapla da kendine sitem eder.

Aşın ekmeğin mi yoktu  
Gurbet ele çıktın gönül  
Senin de bahtın karalı  
El kahrından bıktın gönül (42/1)

Âşık küçük yaşlarda gurbete çıkmıştır. Ekonomik şartların yeterli olmamasından ve hayat şartlarından dolayı gurbete çıkan şair, küçük yaşta hayat karşısında dize gelmiştir. Gurbete çıkışından dolayı da gönlüne siteme devam eder.

Genç yaşta getirdin dize  
Gülmeye vermedin vize  
Ciğirim döndürdün köze  
Bile bile yaktın gönül (42/2)

Âşık, bir ömür gönlünün sesini dinlediğini, onun arzularının peşinde koştuğunu dile getirmektedir. Gönlünün arzularını doyuramamıştır ve bunların doğrultusunda hareket etmektedir. Aslında şair, karşılıksız bir sevdanın ve gurbette yaşadığı ayrılıkların pençesinde kıvrınmaktadır.

Gönlümün uğruna bunca sevgiyi  
Bitirdim gönlümün gözü doymadı  
Yüksek saraylara aldım götürdüm  
Oturdum gönlümün gözü doymadı (23/1)

Şair, inanç konusunda da kendine sitem ederek iyi bir kul olamamasından yakınır.

Kazanoğlu nice acılar yuttum  
Ağlayarak iki pınar kuruttum  
Suç işledim özürünü unuttum  
Yaradana sadık kul olamadım(49/6)

Kısaca Kazanoğlu, her şeyden ve herkesten önce kendine, kendi nefesine ve gönlüne sitem eder.Çünkü onu gurbet ele düşüren de kendine meyletmeyen yar

peşinde sürükleyen de gönlünün arzularıdır. Gurbete çıkmıştır, çünkü ailesine daha refah bir hayat sağlamak emelindedir. Merhametsiz bir sevgilinin aşkıyla yanmıştır yıllarca, çünkü kalbine söz geçirememiş, sevdasını kesip atamamıştır.

Sitemi sadece şahsına yöneltmemiş, sitem dikenlerini gönlünü yakan güzele de batırmıştır. Zira bir ömür âşığı görmemezlikten gelen odur. Elbette her âşık gibi Kazanoğlu da kadere sitem etmeden yapamaz ve çektiklerinden dolayı feleği suçlar.

### 5) MEMLEKET

Hayatı gurbette geçen âşık memleketine, köyüne büyük bir özlem duymaktadır. Köyündeki insanların küçük yaşta gurbete çıkması şairi derinden etkilemiştir. Köyünde birkaç yaşlı dışındaki herkesin gurbete çıkmasına çok üzülen şair bu acısını dile getirmektedir.

Ah çektikçe gözlerinde yaş duran  
Göçen gitmiş üç beş yaşlı eş duran  
Bayramlarda mezarlığı boş duran  
Çoruh nehri yanındaki köy bizim (62/ 4)

Erzurumlu olan şair memleketinin güzelliklerini, önemli değerlerini tanıtmaktadır. Şairin üzerinde etkili olan Oltu taşı, İspir kalesi memleketinin unutulmayan değerlerinin bazılarıdır. Şair bunları tasvir ederek şairler üzerindeki etkilerine değinir. Her şairin memleketine duyduğu özleme ve hevese değinen âşık bunu etkili bir şekilde anlatmaya çalışmıştır.

Palandöken tepesinde sisin var  
Her âşıkta ayrı bir hevesin var  
Siyah inci denen bir elmasın var  
Sen Oltu'nun taşındasın Erzurum (68/ 4)

Memleketinin sadece fiziki özellikleriyle ilgili değil, tarihî konusunda da bilgi vermeye çalışmaktadır.

Senden ayrılanın artar çilesi  
Zor görülür âşıkların gülmesi  
Sekiz yüz senelik İspir Kalesi  
Saymam kaç yaşındasın Erzurum(68/5)

Âşık memleketinin insanının özelliklerine de değinir. Erzurumlu olan insanlara dadaş denmesine de değinerek dadaşların kişilik yönü üzerinde durur. Teşbihleriyle tasvirlerine çekicilik kazandıran şair daha etkili olmaya çalışmaktadır. Kendisini de dadaş olarak nitelendiren âşık dadaşın dini yönden üstün özelliklerine değinir. Dadaşı mert , doğru , haktan yana olan kişi olarak tanımlar.

Dadaşın mertliği sığmıyor dile  
İnancından bütünleşir Hak ile  
Dağda yıkılmaz çelikten kale  
Baştan başa bir destandır Erzurum (69/2)

Âşık, memleketinden ayrılışıyla bürünmüş olduğu psikolojik durumunu tasvir ederken gayet sıkıntılı ve of çeker bir hale geldiğini söylemektedir. Memlekette ayrılış, şairin hayatının her devresine yansımıştır. Memleket güzelliklerini ve dadaşların özelliklerini sonraki nesle ulaştırmak istemektedir. Böylece güzelliklerin daha kalıcı ve nesiller arasındaki bağın sağlam olacağını düşünmektedir.

Kazanoğlu seyreyledim hevesle  
Topraktan kuvvet al filizin besle  
Bizden haber götür gelecek nesle  
Bir de anlat Erzurumlu dadaşı ( 27/4)



Memleket insanının birlik beraberliğine de değinen âşık, Pazaryolu ve İspir halkının birlik olmalarını ve memleketlerinin gelişmesi için çalışmalarını istemektedir.

Pazaryolu İspir versin el ele  
 Çoğalarak yürüyelim menzile  
 Sekiz yüz senelik Camili Kale  
 Olmaktadır iftiharı İspir'in(81/2)

Âşık memleketinin başka bir özelliğine de değinir. Şehirde fabrika olmadığı için memleketindeki doğal kaynakların değerlendirilemediğini, zayi olduğunu dile getirmektedir.

Şair bu noktada hem yaşanan göçlerin sebebine açıklık getirmekte hem de toplumsal bir yaraya işaret etmektedir.

Gurbet derdi yazdan yaza cem olur  
 Sohbet koyulaşır çaylar dem olur  
 Fabrika yok ineklere yem olur  
 Ormanda elması Pazaryolu'nun (84/3)

Kazanoğlu'nun hemen hemen bütün şiirlerinde etkisini hissettiren gurbet, memleketini anlattığı şiirlerinde de memleket temasını bu yoğunlukta işlemesinin sebebi olarak karşımıza çıkar. Zira âşık, bu şiirlerde çoğunlukla sıla hasretini dile getirir, yüreğinde yıllarca biriktirdiği aile özlemini haykırır mısra mısra. Bir yönüyle âşığın içini dökmesidir, artık taşıyamayacağı kadar ağırlaşan bir yükü hece hece sözcüklere aktarmasıdır bu şiirler.

Kazanoğlu memleketinin pek çok güzelliğini dile getirirken, bir yandan da göçleri durduracak belki de gurbet belasını ortadan kaldıracak tek çare olarak

gördüğü fabrika gibi unsurlardan yoksun olduğunu ve doğal kaynaklarından yararlanılmadığını da ifade eder.

## 6) HAYATTAN ŞİKAYET

Âşık, birçok şiirinde hayattan şikayet etmektedir. Hayatı değişik açılardan değerlendirmektedir. İnsanlarla ve davranışlarıyla hayata farklı bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Zalim karşısında hal olamadım (49/4)

Bu mısra da ifade ettiği gibi zalimlerle bağdaşamadığını söyler. Başka bir şiirinde

Gelen bir taş attı yaralı kaldım (51/5)

Mısrasında da ifade ettiği gibi yaşamı boyunca yediği darbeleri taş olarak nitelendirir.

Yüzüme gülüp de dost görünenler

Kandırmışlar beni bilememişim

Sen ağamsın sen paşamsın diyenler

Doldurmuşlar beni bilememişim (61/1)

İnsanların riyakar davranışlarıyla kandırıldığını söyler. Yüze gülen her insanın dost olmadığını ve bu insanlara güvenilmemesi gerektiği üzerinde durur. Kendisini, insanları tanıma konusunda yetersiz görmektedir. Ancak insanları zamanla anlayabildiğini , karşıt ve art niyetlerini zamanla fark ettiğini ifade etmektedir.

Âşık, yer yer kadere de şikayet etmektedir. Mekansızlık ve hasretlik konusunda yıllardır çektiği sızıyı dile getirir. Belli bir mekanın olmayışı âşığı hayata karşı küstürmektedir.

Bre zalim felek bennen davan ne  
Vurdun dolandırdın yıllar boyunca  
Mekanım olmadı yurdum olmadı  
Hasrete yandırdın yıllar boyunca (2/1)

Felekten yediği darbeyle yaşama azmi ve şevki kırılan âşık, kendisini yaralı bir kuşa benzetmektedir. Hayat yolculuğunda yaşama mücadelesi vermektedir. Yaşama koşullarına ezilmektedir.

Ah çektikçe ciğerimden kanadım  
Garip kuşlar gibi bitmez feryadım  
Felek bir ok attı kırdı kanadım  
Derdime dert kattı yaralı kaldım (51/4)

Âşık yaşadığı her şeyi sazına anlatmaktadır. Duygularını, isteklerini, dertlerini sazıyla paylaşarak sunmaktadır. Yuvasızlık konusunda çok fazla sıkıntı çekmektedir. Ocağının tütmemesinden ve yuvasından uzak oluşundan yakınmaktadır.

Kazanoğlu derdim tele anlattım  
Ellerin derdini derdime kattım  
Uğraştım savaştım bir yuva yaptım  
Felek ocağımı yakmadı benim (59/5)

Zamana ve zamaneye ayak uyduramamaktan şikayet eder. Yaşam tarzını ve değişiklikleri tam anlamıyla özümseyemeyen âşık, bundan rahatsızlık duymaktadır. Kendi değerlerini bir derya gibi gören âşık, yaşadığı devirde bu değerlerin rağbet

görmemesinden şikayet etmektedir. Değerlerin hızlı değişmesine dikkat çekerek taviz verse de ayak uyduramadığını dile getirmektedir.

Zamaneye ayak uyduramadım  
Yürüdüm olmadı koştum olmadı  
Derya idim bir zerreye dönüştüm  
Bulandım olmadı şaşım olmadı (22 /1)

Şair yaşadığı çağda milli değerlerin yok olduğunu ifade etmektedir. Kendisini yaşadığı çağın değerlerine yabancı hisseden şair tarihe sığınmaktadır. Böylece tarihî değerlerle zamane değerlerinin uyuşmadığını bir kez daha dile getirmektedir.

Emrah olduk Selvi yıktı bağları  
Kerem oldum Aslı açtı dağları  
Hep yokladım yaşadığım çağları  
Ben beni kendimde bulamıyorum (64 /2)

Âşığın belini yokluk bükmetedir. Geçim derdiyle gurbete çıkan âşığın yokluk acısına bir de hasret eklenmiştir. Gurbette çağa ayak uyduramamanın sıkıntısıyla da karşılaşmaktadır. Dostlarına ve insanlara olan güveni de sarsılınca feleğe olan sitemi doruğa ulaşmaktadır. Böylece umudunu kaybederek hayata dair beklentilerinden vazgeçmektedir.

Bundan sonra açıp solsam n'olacak  
Umut pınarından dolsam n'olacak  
Yaşasam n'olacak ölsem n'olacak  
Hep beni kandırdın yıllar boyunca (2/3)

Kısaca âşık, bazen kendi gönlüne, bazen kadere , bazen de bir türlü anlayamadığı zamane gençlerine çatar.

## 7)ÂŞIKLIĞININ SEBEBİ

Âşık ve âşıklık geniş anlamlar içermektedir. Öncelikle âşık olan insanların hayatında acı hüznün, ızdırap,ayrılık, âşıklık üzerinde etkili olan duygulardan bazılarıdır. Bu duyguların hepsini tadan şair, hiç kimsenin âşık olduğu için kendini kınamamasını ister. Âşık oluşunun sebepleri bulunduğunu söyler. Ömrünün çoğunu gurbette geçiren âşık sevdiklerine hasret yaşamıştır. Hasretle beraber dinmeyen gözyaşları yüreğinde izler bırakmıştır. Şair öncelikle şairliğinin sebebi olarak bunları görmektedir.

Sakın beni kınamayın dostlarım  
 Âşık oluşumun bir sebebi var  
 Yüreğim yaralı gözlerim nemli  
 Dökülen yaşımın bir sebebi var (94/1)

Şair gönlündeki hasret derdini kimseye açamaz, kimseden yardım istemez. Duygularını ancak şiirleriyle ifade eder, içini mısralara döker. Âşık oluşuyla kendini daha rahat ifade edebilme arasında da ilgi vardır. Anlaşılması da âşıklığına bağlıdır. Minnet duygusu taşımak istemeyen âşık zor durumda kaldığı zaman dahi kimseden yardım dilemez.

Âşığın gönlünde eksik olmaz dert  
 Hasret öldürse de dilemez medet  
 Aklım sıla dedi talihim gurbet  
 Belalı başımın bir sebebi var (94/2)

Aslında âşığın tüm şiirleri incelendiğinde kendini şiire vermesindeki en önemli sebebin gurbette yaşadıkları, hasret ve yalnızlık olduğu göze çarpmaktadır. Umutlarını yitirmesi , ağlaması, sızlaması, hep gurbet yüzündendir.

Kazanoğlu yoktur mekanım yerim  
 Umut bitti sonbaharı beklerim  
 Uzaklarda kaldı tüm sevdiklerim  
 Ayrı kalışımın bir sebebi var ( 91/ 4)

## 8)ATATÜRK

Şair şiirlerinde Atatürk'ü, Türk milletinin kurtuluş sebebi olarak görmektedir. Cephelerde savaşarak milleti için hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan Ulu Önder, Türk'ün gücünü tüm dünyaya duyurmuştur. Atanın yaptığı inkılaplar üzerinde duran şair, onu Türk milletini çağdaş dünya düzenine kavuşturan kişi olarak nitelendirmektedir. Şair özellikle de Atatürk'ün ilkeleriyle hala yaşadığını vurgulamaktadır.

İnkılaplar yaptın milletin için  
 Cephelere koştun devletin için  
 Dünyaya gösterdin kuvvetin gücün  
 Komutansın yurdun cephelerinde  
 Ölmedin yaşarsın ilkelerinle ( 15/2)

Âşık cumhuriyeti kuran Ata'nın Türk milletine hürriyetini kazandırdığını ifade eder. Atatürk sadece özgürlüğü değil, zekasıyla da ülkenin gelişmesi için pek çok çalışma yapmıştır. Bu yönüyle âşık , Ata'nın halkın gönlünde yer ettiğini ve yaşadığını dile getirir.

Bizim için kurdun cumhuriyeti  
 Bizlere bıraktın bu hürriyeti  
 Zekan ile güçlendirdin devleti  
 Yerin bu milletin gönüllerinde  
 Ölmedin yaşarsın ilkelerinle (15/ 4)

Âşık, Atatürk'ün dünya barışının sağlanmasına öncülük ettiğini vurgular. Çocuklara bayram bıraktığını söyleyerek 23 Nisan Çocuk ve Egemenlik bayramını hatırlatır.

Cihan barışına meşale yaktın  
Bu Kazanoğlu'nu hayran bıraktın  
Çocuklara bile bayram bıraktın  
Sen varsın sevginin temellerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinde (15/5)

Şair, bütün vatanın parçalandığını dile getirerek, Atatürk'ün bu vatanın bölünmezliği için mücadele verdiğine dikkat çeker. Bugünün liderlerine Atatürk'ün idealini örnek gösterir.

Bana kulak verin ağalar beyler  
Yanlış yerde bulunmaktan usandık  
Bu vatan bölünmez demişti Ata  
Parça parça bölünmekten usandık (35/1)

Kazanoğlu, Atatürk'ü cumhuriyetin kurucusu ve barışın öncüsü olması yönüyle ele alarak onun Türk milleti için ne kadar önemli bir şahsiyet olduğunu ortaya koyar. Toplumsal birlik ve beraberlik, Kazanoğlu'nun şiirlerinde en fazla üzerinde durduğu hususlardan biridir. Atatürk'ü bu noktada diğer tarihî şahıslar gibi bütünleştirici bir unsur olarak ele alır.

## 9)TOPLUMSAL BOZULMA

Âşık şiirlerinde toplumdaki bozulmalara, kaybolan değerlere de yer verir. Türk geleneğinde anne ve babaya olan saygının önemine değinmektedir. Şair artık bu

saygının unutulduğunu, aile yapısının bozulduğunu ifade etmektedir. Anne ve babanın vefat edene kadar çocukları tarafından bakılması gerektiği konusuna da değinerek toplumdaki bu değerin kaybolmasından rahatsızlık duymaktadır.

Hanım ölmüş tutmuş gurbet yolunu  
Hiç kimseye anlatmamış halini  
Varlığına katlanmamış gelini  
Anlatırken dili dolaşıyordu ( 108/3)

Kalkıp İstanbul'a gelmiş köyünden  
Ömür boyu içmiş çile suyundan  
Oğlu kovmuş babasını evinden  
Dinleyenler bile hep şaşıyordu ( 108/ 4)

Şair milletin kültürünün bozulduğunu, yozlaştığını ve özünden koparıldığını dile getirmektedir. Yaşanan kültürün aslında milletin tam anlamıyla kendi kültürünü yansıtmadığını ifade etmektedir. Şair milleti bir ağaç gövdesine benzeterek kültürel özellikleri de ağacın dalları olarak görmektedir.

Bozdular milletin öz kültürünü  
Özü koyup yozu yuttuk efendim  
Ayırdılar dallarını gövdeden  
Farkına varmadan koştuk efendim( 57/1)

Âşık tarihî hikayelere de değinerek bugünün adalet anlayışıyla eskiyi karşılaştırmaktadır. Şimdiki adaletin eskisi gibi sağlanamadığına dikkat çekmektedir. Adaletsizlik yüzünden suçlu ve suçsuzun artık ayırt edilemediğini söylemektedir.

Barış çalsın kopuzların telleri  
Mazlumları ezmez Bolu Beyleri



Mertlik terk eylemiş Çamlıbelleri  
Koroğlusuz kırat ne işe yarar ( 91/ 2)

Kazanoğlu kime aldığı nişan  
Engele takılır dengesiz koşan  
Hırsızlar sarayda suçsuz perişan  
Adaletsiz berat ne işe yarar ( 91/ 6)

Şairin üzerinde durduğu diğer bir yozlaşma da asalettir. Şair, asaletli insanın bozulmayacağını söyleyerek bugün sonradan görme ve kibir delisi kişilerin asalet dağıttığından şikayet eder .

Kazanoğlu yürü yolunda yılma  
El seni söylesin sen seni bilme  
Çok kibirli olur sonradan bulma  
Asaletli insan bozulmaz imiş ( 105/ 4)

Toplumda sadece kültürel bir yozlaşma değil, bunun yanında duygusal bir bozulmanın da yaşandığını dile getirmektedir. Âşık samimi olmayan duyguların verdiği mutluluğun çok kısa sürdüğünü ifade etmektedir.

Kurbağa üretir kurumuş dere  
Coş etse Fırat ne işe yarar  
Duygular sahtekar sevdalar yalan  
Üç beş günlük murat ne işe yarar( 91/1)

Kazanoğlu, bu şiirlerde de görüldüğü gibi toplumla yakından ilgilidir. Toplumdaki güzellikler, eşi bulunmaz değerler şiirlerine ne kadar yansiyorsa, bunlardaki 'heyhat' dedirten yozlaşmalar da bir o kadar mısralarında yer bulur.

### 10) ÖLEN EŞİ

Âşık ilk sevdam dediği eşini de yad etmektedir şiirlerinde. Eşinin ölümünün kendisini çok üzdüğünü, gönlünü acıttığını ifade etmektedir.

Anlatmak istedim biri sorunca  
İnsanın yazısı kara olunca  
İlk sevdamı kara toprak sarınca  
Beni kül eyledi yaktı sevdası ( 26/2)

Âşık ilk eşine olan sevdasını yüreğindeki acıyla bastırabildiğini ve gönlünde bir başkasının sevgisine bu şekilde yer açtığını dile getirmektedir.

Kendi acım ile sevdamı deldim  
Yüreğimi birkaç parçaya böldüm  
Ondan sonra birisine rastgeldim  
Yaralı gönlüme aktı sevdası ( 26/3)

Şair, bir başka sevdaya düşmesine rağmen, ölen eşini hala unutamamaktadır. Eşine olan hasretini gönlünde bir hatıra gibi saklamaktadır. Rüyalарına giren eşinin, hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Âşığı kedere sürüklemiştir. Ölen eşinin hasretini hala duyan âşık, bunu her fırsatta dile getirmektedir. Eşinin hatıralarıyla yaşayan âşık hayata bunlarla bağlandığını ifade eder.

Hasretini bu sineme yaslayan  
Kabus dolu rüyalardan sesleyen  
Şu gönlümün duvarını süsleyen  
Bende birkaç tane hatırası var (88/2)

Âşığın ilk eşinin hatırasına yazdığı bu şiirler, aslında onun ilk sevdasına gösterdiği bir vefadır. Bir başkasıyla evlenmesine rağmen ölen eşini unutmamış ve

onun gönlünde ne denli güçlü bir yer ettiğini, onu kaybetmenin yüreğinde onulması zor yaralar açtığını sözcüklere vurmuştur bu şiirlerinde.

## 11)DİNİ KONULAR

Âşık dini konulardaki hassasiyetini her daim dile getirmektedir. Dünyaya imtihan için gelen insanların yanlış yolda olduğunu söyleyerek insanları uyarmaktadır. İnsanın yaşantısının dini kaideler çerçevesinde olması gerektiğini ifade eder. Dünyanın geçici olduğunu, Allah'ı bilenlerin bu dünyaya değer vermediğini vurgulayarak insanları nefis muhasebesine davet eder. Yaratılan her varlığın kendi diliyle yaradana kulluk ettiğine dikkat çeker.

Hak ehli olan insanlar dünyadan bıkar

Benlikten çıkar

Dağ taş bile zikrediyor hak diyarına

Kıl nazarına

Kazanoğlu dünya bize geçici handır

Bir imtihandır

Doğru mu yanlış mı bir bak yaptıklarına

Yap pazarını ( 114/2)

Âşık, Allah'ın peygamberinin insanlar için yol gösterici olduğunu, günün beş vakti kılınan namazın ise Allah'ın büyüklüğünü gösterdiğini söyleyerek bunların farkında olmayan insanları anlayamadığını ifade eder. Bu anlayıştaki insanları hicvederek bunları hak yola davet eder.

Resul'dür Hakk'ın serveri

Tüm insanların rehberi

Beş vakit Allah'ın ekberi  
Duymayana şaşıyorum (67/2)

Âşık, islâmın şartlarını bildiği halde kulların bunlara uymamasına, Hak yoluna girerek dini vecibeleri yerine getirmemesine şaştığını söylemektedir.

Gel sen de Hakk'a koş deyip  
Bu kervana yetiş deyip  
İslâmın şartı beş deyip  
Saymayana şaşıyorum(67/3)

Tasavvufta, var olan her nesnenin kendi hal diliyle Allah'a yöneldiği, onu zikrettiği teması vardır. Âşık dini duyguları işlediği şiirlerinde özellikle bu konuya değinir. Dağların sıralanışının dahi tesadüfi olmadığına dikkat çekerek onların zikir halinde olduğunu söyler.

Dil zikir ederken gözler yaş döker  
Ağlar ağlar yaradana yönelir  
Bulutlara doğru başını diker  
Bütün dağlar yaradana yönelir(103/1)

Yine başka bir şiirinde kuşların ötüşlerindeki ahengin Hak aşkından kaynaklandığını ifade eder.

Alim besmeleyle başlar vaaza  
Kuşlar Hak aşkıyla başlar avaza  
İnsanlar niyetlenir namaza  
Elin bağlar yaradana yönelir (103/2)

Tasavvufta, insan kainatın halifesi olarak yaratılmıştır. Şair insanın en yüce varlık, onun Allah demesinin bile bir zikir olduğunu söyleyerek bunu hatırlatmaktadır.

En yüce varlıktır bu ben-i adem  
Allah demesinde zikir var zikir  
Semazenler el açıp da dönerken  
Neyin namesinde zikir var (102 /1)

Tasavvufta ney kamil insana benzetilir. Neyin kamışlıktan koparılması ile insanın asıl vatanından bu dünyaya gönderilişi arasında ilgi kurulur. Her ikisi de gurbette olduğu için inlemektedir. Ney, kamışın içi ateşle boşaltılarak yapılır ve çok yanık bir ses çıkarır. Neyin çıkardığı bu yanık ses, kamil insanın zikir seslerine benzetilir. Neyin içi yakılarak boşaltılmıştır. Kamil insanın yüreği de Allah aşkıyla yanar. Âşık, neyin namesinde zikir var diyerek buna işaret etmektedir.

## 12)BAYRAM

Şair, bayramı tanımlarken Allah tarafından insanlara gönderilen bir hediye olduğunu söylemektedir. Bayramların birbirini takip ettiğine değinerek bunun mutluluk kaynağı olduğunu vurgular.

Yaradanın emri müslümanlara  
Her sene yapılır sıralı bayram  
Gönlümde neşe yok yüreğim gamlı  
Bizleri bırakır neşeli bayram (47/1)

Şair, her ne kadar bayramların mutluluk kaynağı olduğunu söylese de kendisi bu mutluluktan çok uzaktır. Gurbette olması bayramlarını da etkilemiştir.

Sevdikleriyle beraber olma anlamına da gelen bayramda şair sevdiklerinden uzaktadır. Böylece bayram şair için acıya dönüşmüştür.

Köyler terk edildi göçün seline  
 Birçok insan hasret ata eline  
 Analar bakıyor gurbet yoluna  
 Acılaştı bizim ellerde bayram (48/3)

Eskiden bayramlarda insanlar bir araya gelerek yemek yiyip neşelerini paylaşırlarmış . Bu birlik beraberliğin vermiş olduğu mutluluk bugünkü bayramlarda yaşanmamaktadır. Bu durumdan yakınan şair eski bayramlara özlem duymaktadır.

Neşe dolar havalarda uçardık  
 Hayellerle kendimizden geçerdik  
 Köy odalarında sofraya açardık  
 Bir başkaydı eski yıllarda bayram (48/2)

Bayram Kazanoğlu'nun şiirlerinde birkaç yönüyle yer alır. Her şeyden önce bayramın mahiyeti ve tüm insanlar için ifade ettiği anlam üzerinde durur şair. Daha sonra bayramların artık hem kendisi hem de halk için bütünleştirici ve neşe verici bir yanının kalmadığını dile getirerek eski bayramları yad eder. Bayram artık bütünleştirici değildir, çünkü herkes gurbettedir. Neşe kaynağı değildir, çünkü insanlar geçim sıkıntısı içinde bayramı idrak etmekten dahi uzaklaşmıştır.

### 13)KADIN

Şair, kadını tarif ederken müspet ve menfi yönlerinin olduğunu söyleyerek onun ruh dünyasını çözenin zor olduğunu ifade etmektedir. Kadının istediğinde sevdiğini çok yüceltebileceği gibi bazen de alçaltacağını söylemektedir.

Hangi fikirdedir anlayamazsın  
 Dünyada huriyi andıran kadın  
 Bazen vezir eder bazen de rezil  
 Edasıyla gönül yandıran kadın (76/1)

Şair bir başka ifadesinde ise kadını farklı yönlerden ele almaktadır. Kadının sadece sevgili oluşuna değil, ana olmasına da değinmektedir. Kadın analık sıfatıyla farklı bir hususiyet kazanarak kutsi bir özellik taşımaktadır. Bu özelliğiyle hadislere bile konu olmuştur.

Bazıları yarıdır bazıları ana  
 Bazıları nadir gelir cihana  
 Bazıları taş çıkartır şeytana  
 Peygamberi bile kandıran kadın (76/3)

Aslında âşıklar kadını hep sevgili oluşuyla ele almaktadırlar. Kadın sevgilidir, ancak âşığa hep dert verir. Tüm âşıklar gibi Kazanoğlu da bu derdin acısını tatmıştır ve şiirlerinde kadının bu yönünü de işlemiştir.

Âşık Kazanoğlu dert delisidir  
 Bazen Sümmanınin Gülperisidir  
 Bazen Karac' oğlan sevgilisidir  
 Âşığın kanını donduran kadın ( 76/4)

Kazanoğlu bu şiirinde kadını her yönüyle ele alır. Ana olup ulvileşmesinden cazibesiyle şeytanla yarışmasına, sevgisiyle gönlü gül bahçesine çevirmesinden vefasızlığıyla âşığın dermansız dertlere gark etmesine ve güzelliğine kadar her özelliğini tek şiirde dile getirmiştir.

## 14)GÜNCEL KONULAR

Âşık toplumsal olaylarara da duyarlı olup bunları etkili bir dille insanlara anlatmaktadır. Toplumunu derinden yaralayan 17 Ağustos depremi de bunlardan bir tanesidir. Depremde kaybolan canların sızısı halen yürekleri yakmaktadır. Âşık da bu acıyı derinden hissedendendir. Depremde yaşananları bütün ayrıntısıyla dile getirmiştir.

Baba yavrusunu kurtaramıyor  
Koşa koşa kazma kürek arıyor  
Anadolu baştan başa kanıyor  
Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez (112/9)

Kocaeli , Adapazarı, Eskişehir, Düzce, Yalova ve Gölcük'teki depremin aynı duyguyu yaşattığını ifade ederek depremin acılarını anlatır.

## 15)SEVGİLİ

Sevgili, halk âşıklarının şiirlerini süsleyen en önemli motiflerden biridir. Her âşığın kendine göre bir sevgili tasviri vardır. Âşıkları âşıklığa iten unsurlardan birisi olarak da önem arz eden sevgili motifi, âşık Kazanoğlu'nun da vazgeçemediği konular arasındadır. Kazanoğlu sevgiliyi tasvir ederken her yönüyle ele almaktadır.

Kazanoğlu'nun hayalindeki sevgilinin en önemli özellikleri iffetli, edepli ve tatlı dilli olmasıdır. Sevgilinin her işten anlayan birisi olması da sevgilideki kusursuzluğun göstergesidir.

İffet koksun saçlarının telinden  
Hiçbir hüner kurtulmasın elinden



Konuşurken bal damlasın dilinden  
Ben hep böyle birisini aradım (50 / 1)

Kazanoğlu'nun sevgili motifinde dikkati çeken diğer bir nokta sevgilinin dini yönünün manevi hayatının güçlü olmasıdır. Dini bütün bir sevgili bu yönüyle yuvaya huzur ve bereket getirecektir âşığa göre.

Seher vakti ezan ile uyana  
Hakk'ın emri ile döne divana  
Evime bereket yavruma ana  
Ben hep böyle birisini aradım (50/ 2)

Halk şairleri her zaman yapmacıktan süsten uzak , doğal bir güzelliğin peşinde koşmuştur. Sevgilide de aynı doğallığı , saflığı aramışlardır. Kazanoğlu'nda da bu gelenek devam etmektedir.

Tırnağımı hiç kimseler görmeye  
Hakk'ın yapısına boya sürmeye  
Yavrusuna abdestsiz süt vermeye  
Ben hep böyle birisini aradım (50/ 4)

Kazanoğlu duygularıyla değil aklıyla, mantığıyla hareket eden bir sevgili istemektedir.

Aklı ile galip gelmiş gönlüne  
Sevda savaşında bir yörük kızı  
Görenlerin dünyasını karartır  
On sekiz yaşında bir yörük kızı( 29/1)

Kazanoğlu sevgilinin daha çok karakteristik özellikleri üzerinde durmuştur. Şiirlerinde sevgilinin dış güzelliğine sadece birkaç mısrada değinmiştir. Bu mısralarda da halk edebiyatının klasik teşbihlerini kullanmıştır.

Kerem Han Aslı'ya, Ferhat Şirin'e  
 Ben sana yar dedim anlamadın mı?  
 Ok kirpiklerini çek üzerimden  
 Bağrım oyar dedim anlamadın mı (25/1)

Kudret sürmesi var hilal kaşında  
 Mendilini buldum pınar başında  
 Senelerdir sürükledi peşinde  
 Bıkmadın ardından kovalı güzel (39/2)

Kısaca sevgili Kazanoğlu'nun şiirlerine daha çok iç güzelliğiyle girmiştir.  
 Dış görünüşü sadece doğallığıyla yer almıştır âşığın mısralarında.

## 16)SEVGİ

Sevgi herkesin farklı bir şekilde tarif ettiği soyut bir kavramdır. Mevlana ve Yunus'un bakış açısıyla ele aldığı sevgiyi genelden özele indirgeyerek ifade etmiştir. Tasavvufta yaratılışın özünde sevgi vardır. Bu sebeple yaratılmış olan her canlı sevmeye layıktır. Kazanoğlu da ' yaratılmış bütün canadır sevgi (29/ 1)' ifadesiyle bunu en güzel şekilde dile getirmiştir. Başka bir mısrada da ' Yunus gibi her nesneyi severek' ifadesiyle Yunus'un 'Yaratılanı sevelim yaradandan ötürü' sözüne telmihte bulunmuştur.

Kazanoğlu da insanları Mevlana gibi sevgiye çağırmaktadır.

Mevlana'nın çağrısına uyarak  
 Hacı Bektaş hoşgörü diyerek  
 Yunus gibi her nesneyi severek  
 Sarıp sarmalayan anadır sevgi ( 31 / 3)

Şair tasavvuf ustalarının sevgi ile ilgili yorumlarının yanı sıra kendi yorumunu da şiirlerinde dile getirmiştir.

Yüreğimde ateş gözlerimde nem  
Sevda dedikleri bu imiş meğer  
İçimde bir volkan gizliyor sinem  
Sevda dedikleri bu imiş meğer (95/ 1)

Kazanoğlu sevgiyi genelden özele indirgeyerek ele almıştır. Önce sevginin evrensel olduğu üzerinde durmuştur. Bunu daha çok tasavvufi yorumları kullanarak aktarmaya çalışmıştır. Sevgiye dair kişisel yorumlarında sevgi biraz daha özel bir anlam kazanır ve bir sevgiliye yönelir.

## 17)ÖRNEK ALDIĞI ÂŞIKLAR

Âşık daha ilkokul yıllarında âşıkları tanımaya başlar. Kerem ile Aslıyı, Mecnun ile Leyla'yı, Emrah'ı, Sürmeli'yi , Köroğlu'nu, Karacaoğlan'ın hikayelerini okuyarak onlardan etkilenmiştir. Köroğlu'nda mertliği, Kerem'de gurbeti, Emrah'ta çileyi, Karacaoğlan'da sevdayı tanımıştır. İlk şiirini kaç yaşında yazdığını hatırlamayan şair, 15 yaşında saz çalmaya başlamıştır. Kerem'in Aslı'yı kovalamasıyla, âşık kendisinin talihini kovalaması arasında teşbih yapmaktadır. Sürmelinin ahır köşelerinde hasta yatışımı ve âşığın hasret yaşaması arasında da âşık ilgi kurmuştur.

Dedim Sürmeli gurbette  
Dedim Sümman marifette  
Dedim Emrah eziyette  
Dilinen dertteyim dedi (30/4)

Âşık Mevlüt İhsanî ve Reyhaniden çok etkilenmiştir. Mevlüt İhsanînin kör olmasına rağmen gönül dünyasından gördüklerini gözleri açık olanlarla karşılaştırması Kazanoğlu üzerinde kalıcı etki bırakmıştır. Ayrıca Mevlüt İhsanînin:

‘ Elimi yüzümü seninle yudum  
Kusuruma bakma yayla pınarı’

ifadelerinden çok etkilenen şair , her yıkandığında bu ifadenin aklına geldiğini ve sudan utandığını söyler.

Reyhani’yi usta olarak gören âşık , Reyhani’nin çok yönlü bir âşık olduğunu ve Çapanoğlu gibi her taşın altından çıktığını düşünür. Cengiz Yarenî, Nuri Çırağı , Murat Çobanoğlu vb âşıkların da Reyhani’nin usta ve her konunun altından kalkacağını düşündüklerini söyler. Reyhani’yi kendisine rehber tayin etmiş ve amacı bu âşıktan daha iyi bir âşık olmaktır.

Âşık sevgiyi yaşatan büyük şahsiyetlere de şiirlerinde yer vermiştir. Bu şahsiyetlerin anadoluda sevginin temellerini attığını ifade eder.

Akınlr başlamış her gün bir yana  
Bir ucu Çin olmuş bir uç Viyana  
Hacı Bayram, Hacı Bektaş Mevlana  
Sevgi temeli atmış Anadoluda (6/ 3)

### 3. BÖLÜM

#### ÂŞIK KAZANOĞLU'NUN ŞİİRLERİ

A

1.

#### SERSUĞANE

Ozanlar vatanın ekmeği tuzu  
 Hangisine usta desem acaba  
 Hepsinin içinde sevdanın közü  
 Hangisine usta desem acaba

Sümmani Baba'nın yarım muradı  
 Âşık şenlik Kars'a almış serhadı  
 Asla unutulmaz bunların adı  
 Hangisine usta desem acaba

Pir Sultanı duydum türkü deyişten  
 Âşık Veysel gördü gerçeği içten  
 Emrah'ın dumanı tüter Erçiş'ten  
 Hangisine usta desem acaba

Müdamî Baba'nın yeri bambaşka  
 Efkarî Deryamı tutulmuş aşka  
 O İlhamî Demir dursaydı keşke  
 Hangisine usta desem acaba

Arif Atama'nın yolları uzak  
 Mevlüt İhsanî de dert olmuş yumak  
 Alyansoğlu usta ile bacanak  
 Hangisine usta desem acaba

İsmail Azeri gezer sazınan  
 Şeref Taşlı deryayı umman  
 Reyhani gönlümü eder pansuman  
 Hangisine usta desem acaba

Ali Rahmani'nin dudak değmezi  
 Şimdi öksüz ozan yürür o izi  
 Zeki Erdali'nin yaralı özü  
 Hangisine usta desem acaba

Erol Ergani'den olmaz ihanet  
 Muhlis Denizer'de sevda denilen dert  
 İhsan Yavuzer'de aşkı asalet  
 Hangisine usta desem acaba

Nuri Şahinoğlu şiir ustası  
 Maksut Koca'dadır maninin hası  
 Erol Şahiner de aşkın şakası  
 Hangisine usta desem acaba

Mürsel Sinan gayet güzel saz çalar  
 Şu Âşık Gürkanî hep rakip arar  
 Bizim garip vermez bir karar  
 Hangisine usta desem acaba

Her âşıkta vardır ayrı bir acı  
 Kime sorsam hep felekten davacı  
 Hepsi birer usta mimar halıcı  
 Hangisine usta desem acaba

Adım Kazanoğlu mekanım gurbet  
 Yıllardır eylenmez gönlümdeki dert

Ben âşîğım ama insanım elbet  
Hepsine usta mı desem acaba

2

### YILLAR BOYUNCA

Bire zalim felek bennen davan ne  
Vurdun dolandırdın yıllar boyunca  
Mekanım olmadı yurdum olmadı  
Hasrete yandırdın yıllar boyunca

Nedense bitmedi şu benim çilem  
Gücüm yetmez ben bu yazıyı silem  
Ne öldüm kurtuldum ne koydun gülem  
Candan usandırdın yıllar boyunca

Bundan sonra açıp solsam n'olacak  
Umut pınarından dolsam n'olacak  
Yaşasam n'olacak ölsem n'olacak  
Hep beni kandırdın yıllar boyunca

Kazanoğlu her çileye ortağım  
Budana budana bitti yaprağım  
Viraneye dönmüş sahipsiz bağım  
Baykuşu kondurdun yıllar boyunca

3

### AKŞAM OLANDA

Yıkıla gurbetin köşkü sarayı  
Yolları gözlerim akşam olanda  
Anasız meleyen kuzular gibi  
Sazımla sızlarım akşam olanda

İçimdeki hasret bağrımı yakar  
 Gurbet kelepçesi kolumu sıkar  
 Gözlerimden yaş yerine dert akar  
 Herkesten gizlerim akşam olanda

Başımın altına koyduğum taşlar  
 Yosuna dönüştü dökülen yaşlar  
 Bir gariplik çöker bir hüznün başlar  
 Yaramı tuzlarım akşam olanda

Kazanoğlu kara yazılarım var  
 Yıllardır bitmeyen sızılarım var  
 Yollarıma bakan kuzularım var  
 Onları özlerim akşam olanda

4

#### KÖZ ORTASINDA

Âşıklar boşuna çalıp söylemez  
 Manalar gizlidir söz ortasında  
 Hakk'ın mecnunudur Leyla'nın değil  
 Onun için yanar köz ortasında

Ne hikmetse dert bırakmaz peşini  
 Gam doldurur hayalini düşünür  
 Ah çeker iniler döker yaşını  
 Sevda bir denizdir biz ortasında

Bazen gider gurbet elde kalırım  
 Derdim saza döker oyalanırım  
 Ben o yarı nerde olsa tanırım  
 Çünkü benleri var yüz ortasında



Sözü düşünmeden eyleme hitap  
 Yanlış söz insana çektirir azap  
 Eğer hayatımı yaparsam kitap  
 Çektiğim çileyi yaz ortasında

Kazanoğlu poyraz gibi esmedi  
 Gerçeği söyledi asla susmadı  
 Derviş Yunus eğri odun kesmedi  
 Aradı ormanın düz ortasında

5

#### AKŞEHİR YAYLASI

Aşiretten gelir çadır kurulur  
 Yaylaya göçülür Cankurtaran'da  
 Sazlar öter davul zurna vurulur  
 Neşeler saçılır Cankurtaran'da

Dört bir yandan tüm yörükler toplanır  
 Yemesi içmesi hep hesaplanır  
 Hem Osmanlı hem cumhuriyet kutlanır  
 Bayraklar açılır Cankurtaran'da

Kara çadır olur yörügün evi  
 Kurulur çadıra aşiret beyi  
 Gözlemeyle etli bulgur pilavı  
 Ayranlar içilir Cankurtaran'da

Âşık Kazanoğlu vurunca tele  
 Kavalın nağmesi karışır yele  
 Herkes kucak açar hoşgörü ile  
 Kavgadan kaçılır Cankurtaran'da

## 6

## ANADOLU

Bir tarih ki dede torunlarına  
Her şeyi anlatmış Anadolu'da  
Bin yetmiş bir yıllarında Alparslan  
Düşmanı kuşatmış Anadolu'da

Horasan erleri öz ülkesinden  
Asla ayrılmadan hak ilkesinden  
Ahmet Yesevi'nin hazinesinden  
Hoşgörü boşaltmış Anadolu'da

Akınlar başlamış her gün bir yana  
Bir ucu Çin olmuş bir uç Viyana  
Hacı Bayram, Hacı Bektaş, Mevlana  
Sevgi temel atmış Anadolu'da

Resulu Ekrem'in mutlu haberi  
Başlamıştı İstanbul'a seferi  
Ta Arabistan'dan Eyüp Ensari  
Uykusuna yatmış Anadolu'da

Fatih Sultan askeriyle tek yürek  
Gemileri çekip toplar dökerek  
Konstantin'in buçlarını sökerek  
Yenilik başlatmış Anadolu'da

Rahmetle anarken bu insanları  
Hatırlarız şöhretleri şanları  
Bitmez bu vatanın kahramanları  
Nice güneş batmış Anadolu'da

Kazanoğlu Mehmet Akif'in marşı  
 Önder Atatürk'ün cihan savaşı  
 Lazı, Kürdü, Çerkez, yörük, dadaşı  
 Toprağa kan katmış Anadoluda

7

### KARIŞTI ARZULARIMA

Bu bendeki özlem bu bendeki hasret  
 Bugüne sığmadı taştı yarına  
 Her gün ayrı çile her gün ayrı dert  
 Umutlarım kucak açtı yarına

Kimse bilmez acep beni ne halde  
 Gözlerim yaş dolu parmağım telde  
 Zalim gurbet elde yalnız otelde  
 Seslendim odanın dört duvarına

Olanca sermayem elimdeki saz  
 Ömrüm hep kış geçti görmedim ki yaz  
 Otuz yıldır yokluk yakamı salmaz  
 Hep hasret bıraktı yavrularıma

Garip olanlara gülmek niçin yok  
 Dünyaya gelmekte benim suçum yok  
 Bundan sonra dayanacak gücüm yok  
 İhtiyarlık çöktü umutlarıma

Kazanoğlu derde alışır dedim  
 Allah'tan yetmiş yıl ömür istedim  
 Kırk iki yılını geri ödedim  
 Gözyaşı karıştı arzularıma

8

## SAĞIR VE DİLSİZ

İşitme engelliler okulundayken  
 Dedim birkaç satır yaz dünyasına  
 Dili kelam etmez kulağı duymaz  
 Onlar karışmamış söz dünyasına

Dinlediler beni pür dikkat ile  
 Çalışırlar derse maharet ile  
 Onlar anlaşıyor işaret ile  
 Bağlanmışlar kendi öz dünyasına

Birçok başarıya imza atmışlar  
 Duyguları tebessüme katmışlar  
 Kalplerinden bu özürü atmışlar  
 Sade alışmışlar göz dünyasına

Tıp çare bulamaz elleri bağlı  
 Onun için çoğunun ciğeri dağlı  
 Kendime dedim ki ey Kazanoğlu  
 Gel sen de bunların sız dünyasına

9

## BAKIŞINA

Gönlümün umudu hayatın tadı  
 Söylenecek çok şey var bakışına  
 Kötüleri bile dike getirir  
 Ben nasıl yanmayım nar bakışına

Köle oldum ayağına kapandım  
 Cemaline bakamadım utandım

Göz göze gelince tutuştum yandım  
Kışın dayanır mı kar başısına

Kıvılcımın bir volkanı andırır  
Aklım alır divaneye döndürür  
Padişahı bile tahttan indirir  
Karşı koyulması zor bakışına

Bu Kazanoğlu'na el gibi bakma  
Kipriğin ok gibi sineme çakma  
Kurumuş toprağım susuz bırakma  
Canım feda olsun bir bakışına

10

### OLMASA

Mecnun Leyla anılmazdı  
Çölde muhabbet olmasa  
Bülbüller düşmezdi zara  
Gülde muhabbet olmasa

Hazin hazin öter miydi  
Gökyüzünde döner miydi  
Allı turna konar mıydı  
Çölde muhabbet olmasa

Tomurcuk olup şişmezdi  
Her mevsim değişmezdi  
Türlü meyve yetişmezdi  
Dalda muhabbet olmasa

Laleler övünür müydü  
Menekşe dövünür müydü

Çiçekler sevilir miydi  
Balda muhabbet olmasa

Kazanoğlu duyamazdı  
Kimse boyun eğemezdi  
Âşık derdin diyemezdi  
Telde muhabbet olmasa

11

AĞLAYA AĞLAYA  
Her gurbete çıkışında  
Bezdim ağlaya ağlaya  
Hasret kalemiyle mektup  
Yazdım ağlaya ağlaya

Bağrımı yaktım közlere  
Kader gülmüyor bizlere  
Gözyaşımı denizlere  
Süzdüm ağlaya ağlaya

Zamanı edemem asar  
Hasret kalan günü sayar  
Otuz yıldır diyar diyar  
Gezdim ağlaya ağlaya

Kazanoğlu komaz gülek  
Bu derdi kiminle bölek  
Yetmedi mi zalim felek  
Bezdim ağlaya ağlaya

## E

12

## ÇANAKKALE

Bin dokuz yüz on beş ağustosunda  
 Düşman bize çatar Çanakkale'de  
 Türk'ün kuvvetini tanımayanlar  
 Gelir çalım satar Çanakkale'de

Kutsaldır bu yurdun toprağı taşı  
 Cephedeydi Lazı Kürdü dadaşı  
 Tek yürek tek vücut düşmana karşı  
 Toprağa kan katar Çanakkale'de

Bir bulut esrarla yere alçalır  
 İngilizler buna şaşırır kalır  
 Bir sürü askeri içine alır  
 Sır hikmette yutar Çanakkale'de

Ya ölümdü emir ya da istiklal  
 Dalgalanmalıydı ak yüzlü hilal  
 Hakkarili Memo Rizeli Temel  
 Binlerce can yatar Çanakkale'de

Millet vatan için can veriyordu  
 Yedi düvel ile savaşıyordu  
 Bu boğazdan geçit yok diyordu  
 Son mermiyi atar Çanakkale'de

Kazanoğlu tarih destan yazar ya  
 İŖte Dumlupınar iŖte Sakarya  
 Saadet Ŗerbetini içenler var ya  
 Hale nöbet tutar Çanakkale'de

13

### BAHAR GELENDE

Seyret tabiatın manzarasını  
 Dağlar karın döker bahar gelende  
 Dereler coŖ eder ırmaklar taŖar  
 Toprak suyun çeker bahar gelende

Elvan nakıŖ olur dağa süslenir  
 İnsanlar baktıkça gnl süslenir  
 Mor menekŖe yasemene yaslanır  
 Bülbül baŖka ter bahar gelende

Buz gibi kar suyu ayırı besler  
 Dövülür tırpanlar çakılır rsler  
 oban kavalıyla sürüyü sesler  
 Duman bir hoŖ tüter bahar gelende

Koyun kuzu birbirine nazlanır  
 Leyleklerin geleceği gözlenir  
 GneŖ ile dođuŖundan hazlanır  
 Sabah erken atar bahar gelende

Bazı böceklerin gelince canı  
 Herkes yaŖamalı ki bu heyecanı  
 Dursun Emmi koŖar kara sabanı  
 Bostanını eker bahar gelende



Kazanođlu gurbet dūřtı payıma  
 Kendimi kaptırdım hasret ayına  
 Gūn olur da dōner isem kōyūme  
 Derdim gamım biter bahar gelende

14

## BAYRAM 2

Gurbet elde dūřtūm yine kedere  
 Ne bayramı ağam çile mi çile  
 řans yūzūme gūlmedi ki bir kere  
 Ne bayramı ağam çile mi ile

Tūkenmez gōnlūmūn figanı zarı  
 Duman ile kaplı umut dağları  
 Anasız babasız sıladan ayrı  
 Ne bayramı ağam çile mi çile

ile duvar çekmiş dōrt bir yanıma  
 Hasret sarmış damarımı kanımı  
 Kimseye aamam duygularımı  
 Ne bayramı ağam çile mi ile

Ah çekerim ayrılığın elinden  
 Būlbūl gibi ayrı kaldım gūlūmden  
 Kazanođlu dert dōkūlūr telimden  
 Ne bayramı ağam çile mi ile

15

## ATATŪRK

Dūnyaya ismini duyuran atam  
 Ölmedin yaşarsın ilkelerinle  
 Senin izindeyim olamaz hatam

Yazılısın türkün tarihlerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinle

İnkılaplar yaptın milletin için  
Cephelere koştun devletin için  
Dünyaya gösterdin kuvvetin gücün  
Komutansın yurdun cephelerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinle

Eskiden yeniye bir çağ döndürdün  
Uygarlığı tüm dünyaya bildirdin  
Hoşgörünle insanları sevdirdin  
Özlemsin ozanın türkülerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinle

Bizim için kurdun cumhuriyeti  
Bizlere bıraktın bu hürriyeti  
Zekan ile güçlendirdin devleti  
Yerin bu milletin gönüllerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinle

Cihan barışına meşale yaktın  
Bu Kazanoğlu'nu hayran bıraktın  
Çocuklara bile bayram bıraktın  
Sen varsın sevginin temellerinde  
Ölmedin yaşarsın ilkelerinle

Birine rastladım pınar başında  
Kınalar yandırmış ak ellerine

Hilal kaş altında ela gözleri  
Benzettim cennetin güzellerine

Bakracına doldururken suyunu  
Belli etti endamını huyunu  
Esen yeller ırgaladı boyunu  
Özenmiş yaylanın sümbüllerine

Bu dağda bir tezigin ceylanmış meğer  
Kırk örük saçları topuğu döver  
Kem gözler görürse bak nazar değer  
Bir nazar boncuğu tak tellerine

Kazanoğlu saçlarımı kar aldı  
Düşünceler ayrı dünyaya daldı  
Bütün sorduklarım cevapsız kaldı  
Kız kilit mi vurdun dillerine

17

### DALLARIN ÜZERİNE

Ne deyim de ne söyleyim ellerin üzerine  
Garip bülbül figan eder güllerin üzerine  
Âşıkları aşka salan yar didara götürür  
Mecnun Leyla diye gezdi çöllerin üzerine

Benim derdim çok dedikçe sen hep vardın üstüme  
Bu dünyanın çilesini sen hep sardım üstüme  
Her sene bir dert ekledin eski derdin üstüne  
Bahtımı kara yazdırdın yılların üzerine

Bedenimi yardım ama menzile varamadım  
 Başkasına Lokman oldum kendimi saramadım  
 Bugün yarın diye diye bir mekan kuramadım  
 Kuşlar bile yuva yaptı dalların üzerine

Kazanoğlu ben nedense gönlüme uyamadım  
 Birkaç derdi söyledim çoğunu sayamadım  
 Gençliğim gurbette geçti sılaya doyamadım  
 Gözlerimin yaşı aktı yolların üzerine

18

### ÇİLELİ GURBET

Yıllardır hasretim baba yurdunun  
 Lalesine sümbülüne süsüne  
 Yemyeşil yaylalar kucak açardı  
 Çobanların kavalının sesine

Yaz gelince yaylacılar yürürdü  
 Sanki bizim köyde bayram olurdu  
 Dağlar dile gelir cevap verirdi  
 O mor koyunların melemesine

Hasret bizi ne hallere getirdi  
 Gün geçtikçe yedi yedi bitirdi  
 Göç kervanı aldığını bitirdi  
 Dağıldık gurbetin dört köşesin

Zalim felek çarkın tersine döne  
 Bizi yönlendirdin hep aksi yöne  
 Her gün çile kattın eski derdime  
 Kazanoğlu ölsem kimin nesine

19

## NE ÇIKAR

Gemiye batırır acemi kaptan  
 Rotasına doğru yüzdüremese  
 Bilimler ilimler ne işe yarar  
 Fikrini herkese sezdiremese

Pehlivan meydanda coşa gelirmiş  
 Usta güreşenler başa gelirmiş  
 Kendi oyunuyla tuşa gelirmiş  
 Rakip oyununu bozduramasa

Mert olsun namerde kovalanmasın  
 Boş vaatler ile oyalanmasın  
 Kimsenin şanına sevdalanmasın  
 Milleti başı dik gezdiremese

Kazanoğlu kula etmem eyvallah  
 Gün buluta girdi zor açar sabah  
 Şerefiyle anılır mı padişah  
 Onurlu bir sayfa yazdıramasa

20

## İŞTE

Nedense hep böyle dünyanın hali  
 Eğrisi doğrusu yaşıyor işte  
 Her insanın farklı görüş dünyası  
 Herkes bir tarafa koşuyor işte

Zengin ile fakir olur mu ayar  
 Biri derdi biri parayı sayar

Haklı suskun haksız olan hak arar  
Yaş kuru yanında pişiyor işte

İnsan mıdır kula kulum diyenler  
Geçmişine dil uzatıp sövenler  
Özünü unutup caz dinleyenler  
Bazen yaramızı deşiyor işte

Bazıları istemese savaşı  
Asla vurmaz idi kardeş kardeşi  
İnsanları sarmış madde telaşı  
Herkes kendi başın kaşıyor işte

İlime kafayı yormayanları  
Sevgi köprüsünü kurmayanları  
İnsanı insanca görmeyenleri  
Görünce aklımız şaşıyor işte

Kazanoğlu esirgemez sözünü  
Söyler iken seçer sözün özünü  
Gönülden gönüle dostluk sazını  
Çalınca âşıklar coşuyor işte

*I*

21

KALMADI

Her şeyin naylonu çıktı  
Demire lüzum kalmadı  
Elektrikle doğalgaz  
Kömüre lüzum kalmadı

Hangi ağacın dalısın  
 Kah velisin kah delisin  
 Fakirsen zaten ölüsün  
 Ömüre lüzum kalmadı

Söylenen her şeye uyduk  
 Nere baksan uzun kuyruk  
 Herkes olmuş başa buyruk  
 Emire lüzum kalmadı

Kazanoğlu aklım şaştı  
 Herhal kıyamet yaklaştı  
 Köyler bile betonlaştı  
 Çamura lüzum kalmadı

22

OLMADI

Zamaneye ayak uyduramadım  
 Yürüdüm olmadı koştum olmadı  
 Zerre idim bir deryaya dönüştüm  
 Bulandım olmadı şaştım olmadı

İşine gelmeyen bulur bahane  
 Köydeki zanneder şehir şahane  
 Kimi deli dedi kimi divane  
 Düşündüm olmadı şaştım olmadı

Senelerdir ziyan ettim emeği  
 Talihim peşime taktı feleği  
 Sineme topladım bunca çileyi  
 Bağladım olmadı açtım olmadı

Koptu bedenimin çiçekli dalı  
 Gurbete gelenin yamandır hali  
 Âşık Kazanoğlu oldum olalı  
 Kavruldu olmadı piştim olmadı

23

## DOYMADI

Gönlümün uğruna bunca seneyi  
 Bitirdim gönlümün gözü doymadı  
 Yüksek saraylara aldım götürdüm  
 Oturdum gönlümün gözü doymadı

O düşürdü bu kalmakala  
 Sevdayı başıma eyledi bela  
 Bir elimi yağa birini bala  
 Batırdım gönlümün gözü doymadı

Kazanoğlu yıktı tüm hayalimi  
 Hiç kimseye açamadım halimi  
 Sevdiğime yastık ettim kolumu  
 Yatırdım gönlümün gözü doymadı

24

## BAĞRIM

Gün geçtikçe artar oldu sızısı  
 Günbegün çürüttü yara bağrımı  
 Ne tabib anladı ne hoca bildi  
 Hangi ilaç ile sara bağrımı

Felek kovaladı ben ise kaçtım  
 Küçük yaşta karlı dağları aştım



Senelerdir gurbet eli dolaştım  
Yasladım duvara kara bağrımı

Yıllardır bitmedi içimdeki dert  
Gerçekçi olmaya gösterdim gayret  
Gözümde kanlı yaş gönlümde gurbet  
Devamlı yandırdı yara bağrımı

Kazanoğlu hayat zor ise eğer  
Yaşadığın ömür kar ise eğer  
Üç beş sadık dostum var ise eğer  
İndirirler kara yere bağrımı

25

#### ANLAMADIN MI

Kerem Han Aslı'ya, Ferhat Şirin'e  
Ben sana yar dedim anlamadın mı  
Ok kirpiklerini çek üzerimden  
Bağrım oyar dedim anlamadın mı

Aldırmadın feryadıma zarıma  
Gülümsedin bütün arzularıma  
Gönlümü kapattım başkalarına  
Tek sana var dedim anlamadın mı

Hasretin sızısı sardı bedenim  
Seven ayrılır mı nedir nedeni  
Yeter ağlattığın yollarda beni  
Eller duyar dedim anlamadın mı

Kazanoğlu inletirken telini  
Rüzgar okşar saçlarının telini

Soruyorsun mutluluğun zilini  
Sana ayar dedim anlamadın mı

26

### SEVDA 1

Nasıl anlatayım bilemiyorum  
Küçükken gönlümün yoktu sevdası  
Huri melek sarsa dört bir yanımı  
Sade birisine çoktu sevdası

Anlatmak istedim biri sorunca  
İnsanın yazısı kara olunca  
İlk sevdamı kara toprak sarınca  
Beni kül eyledi yaktı sevdası

Kendi acım ile sevdamı deldim  
Yüreğimi birkaç parçaya böldüm  
Ondan sonra birisine rastgeldim  
Yaralı gönlüme aktı sevdası

Gurbetin gecesi bitmiyor erken  
Bir sevinç başlıyor eve dönerken  
Altı çocuk Ayvaz Köroğlu derken  
Mutluluk ağına taktı sevdası

Kazanoğlu sinem oldu dağ ama  
Sel götürdü dayanmakta bağ yara  
Ben doğmadan söz vermişim ağyara  
Anladım gönlümün haktı sevdası

27

## ÇINAR

Yalvaç kazasının orta yerinden  
 Bir çınar yükselir semaya karşı  
 On altı metre tül gövdeye sahip  
 Araştırdım yedi asırmış yaşı

Kim dikmiş bilinmez ulu çınarı  
 Gölgeleştiriyor çok insanı  
 Koca bir alanı sarmış dalları  
 Kim bilir kaç defa görmüş savaşı

Dalları altına direk vermişler  
 Etrafına kahveleri dizmişler  
 Bazı yerlerinden yara vermişler  
 Kendini korumak olmuş telaşı

Kazanoğlu seyreyledim hevesle  
 Topraktan kuvvet al filizin besle  
 Bizden haber götür gelecek nesle  
 Bir de anlat Erzurumlu dadaşı

28

## DAYI

Çarpınca kayaya hızın kesilir  
 Kendi kafan ile esersen dayı  
 Başkaları işgal eder harmanı  
 Vaktinde ötmeyip susarsan dayı

Söylenecek daha neler var neler  
 Boşa gitti sevda çeken seneler

Başka bir sevgili bulur sevenler  
Sen sevenlerine küersen dayı

Zannetme söylenen sözden geçilir  
Her bedene ayrı libas biçilir  
Dibine düşünce gözün açılır  
Oturduğun dalı kesersen dayı

Çırpınırdı Karadeniz çalamam  
Hiç kimseye izah yolu bulamam  
Ben sana samimi yoldaş olamam  
Düşmanı bağına basarsan dayı

Bırak gerçekleri söylesin çenem  
O gün bu gün zaten yaralı sinem  
Kusura bakma ben temizleyemem  
Yutkunup yediğin kusarsan dayı

Kazanoğlu bizi ettin tarumar  
Anlamadım bundan kimin karı var  
Ne duman yükselir ne ocak yanar  
Eleği duvara asarsan eğer

29

### YÖRÜK KIZI

Aklı ile galip gelmiş gönlüne  
Sevda savaşında bir yörük kızı  
Görenlerin dünyasını karartır  
On sekiz yaşında bir yörük kızı

Sanarsın bir göle süzülen suna  
Işık olmuş yaylaların pusuna

Bir türkü söylüyor yavuklusuna  
Yayıgın başında bir yörük kızı

Çiçekler saklamış tazeliğini  
Tanımayan bilmez özelliğini  
Toroslar kıskanır güzelliğini  
Koyunun peşinde bir yörük kızı

Kazanoğlu bozar mıydı vaadini  
Sevmeyenler bilmez sevda tadını  
Sordum ona söylemedi adını  
Hep kaldı düşümde bir yörük kızı

30

### DEDİM DEDİ

Dedim bülbül figan etme  
Gülünen dertdeyim dedi  
Dedim kan gülü incitme  
Dalınan dertteyim dedi

Dedim Leyla'ya ne olmuş  
Dedi Mecnun deli olmuş  
Dedim ya Kerem'e ne olmuş  
Külünen dertteyim dedi

Dedim Ferhat ile Şirin  
Dedi yaralarım irin  
Dedim Arzu'yla Kamber'in  
Selinen dertteyim dedi

Dedim Sürmeli gurbette  
Dedi Sümmani marifette

Dedim Emrah eziyette  
Dilinen dertteyim dedi

Dedim Reyhani'de çokmuş  
Dedi yanlış tohum ekmiş  
Dedim bükülmez bilekmiş  
Dölnen dertteyim dedi

Dedim daha yaran var mı  
Dedi olmasa kanar mı  
Dedim gurbet kahrı zor mu  
Elinen dertteyim dedi

Dedim Kazanoğlu yaslı  
Dedi toprak insan aslı  
Dedim kapatalım faslı  
Telinen dertteyim dedi

31

## SEVGİ

İnsanları birbirine bağlayan  
En dürüst ifade manadır sevgi  
Dini dili ırkı ne olursa olsun  
Yaratılmış bütün canadır sevgi

Düşünenin halini sormayanlarda  
Hoşgörü ağını örmeyenlerde  
İnsanı insanca görmeyenlerde  
Paraya makama şanadır sevgi

Mevlana'nın çağrısına uyarak  
Hacı Bektaş hoşgörü diyerek

Yunus gibi her nesneyi severek  
Sarıp sarmalayan anadır sevgi

Sen bana ben sana duysak saygıyı  
Orta yerden kaldırırız kaygıyı  
Yok etseler savaş denen arzuyu  
Her zaman barıştan yanadır sevgi

Her zaman sevgiye verirsek değer  
Herkes yaşamından çok lezzet duyar  
Bin er bir subaya başını eğer  
Şahsa değil komutanadır sevgi

Kazanoğlu ne güzeldir hürriyet  
Özgür yaşamaya sen de gayret et  
Bayrağa selamdır ey cumhuriyet  
Hepimizde bu vatanadır sevgi

32

BELLİ DEĞİL Mİ  
Kaderimin karalığı  
Yazımdan belli değil mi  
Çektiğim ızdırap çile  
Yüzümden belli değil mi

Fani yerde dura dura  
Hazırlandım gerçek tura  
Bağrımdaki gizli yara  
Sızımdan belli değil mi

Karlı dağlardan aştığım  
Yad avcılardan kaçtığım

Yorulup yorgun düştüğüm  
İzimden belli değil mi

Kıssadan hisse aldığım  
Gerçekte karar kıldığım  
Nasıl bir insan olduğum  
Özümde belli değil mi

Bir garip Kazanoğlu'yum  
Gönülden Hakk'a bağlıyım  
Türkülere sevdalıyım  
Sazımdan belli değil mi

33

### YETMEZ Mİ

Bir kapanmaz yara açtın bağrıma  
Otuz yıldır çekiyorum yetmez mi  
Bu dünyaya boynu bükük gelmişim  
Halen daha büküyorum yetmez mi

Avcı oldum bulamadım izini  
Şahine kaptırdım körpe kuzumu  
Senelerdir kurutmadım gözümü  
Damla damla döküyorum yetmez mi

Kazanoğlu bundan az çekmiş Kerem  
Yığıla yığıla dert oldu verem  
Seni düşündükçe kanıyor yaram  
Tuzla biber ekiyorum yetmez mi



34

## REYHANÎ

Elinde asası başında fesi  
 Sazını duvara asmış Reyhani  
 Güçlûkle yürüyor kesik nefesi  
 Dünyaya darılmış küsmüş Reyhani

Âşıklık dalında yok idi dengi  
 Onun her meydanı Kerbela cengi  
 Oğuldan saygı yok hanımdan sevgi  
 Dertlerini bağına basmış Reyhani

Her hal ki bahtımda kara var dedi  
 Çağrıldığım tek yer bura var dedi  
 Doktor içerimde yara var dedi  
 Hazan rüzgarı esmiş Reyhani

Kazanoğlu şaştım neler oluyor  
 Yüzüne bakınca gözüm doluyor  
 Güneş dağı aştı akşam oluyor  
 Ters kurduğum saat susmuş Reyhani

**K**

35

## USANDIK

Bana kulak verin ağalar beyler  
 Yanlış yerde bulunmaktan usandık  
 Bu vatan bölünmez demişti ata  
 Parça parça bölünmekten usandık

Yurda hayrı olmaz beyni katının  
 Kötülükten beri durun sakının  
 Ne tuttunuz yakasını batının  
 Üstümüze gülünmekten usandık

Şehitler toprağa yattı yatalı  
 Yaptığımız işler pek çok hatalı  
 Üç kıtada at oynatmış Osmanlı  
 Tarihlerden silinmekten usandık

Çaldırma devletin sermayesini  
 Yapmayın haksızın himayesini  
 Gör Kazanoğlu'nun ezilmesini  
 Her gün ölüp dirilmekten usandık

36

#### AYRILIK

Ailece otururken sılada  
 Bir akşam kapımı vurdu ayrılık  
 Misafir diyerek içeri aldık  
 Sohbeti benimle kurdu ayrılık

Aldırmadım boranına kışına  
 Girer oldu hayalime düşüme  
 Ceylan gibi sürükledi peşine  
 Diyardan diyara sürdü ayrılık

Bülbül idim kondurmadı güllere  
 Köle etti kıymet bilmez kullara  
 Yaş on iki düştüm gurbet ellere  
 Bana ilk acıyı verdi ayrılık

Gözlerimin yaşı oldu bir pınar  
 Çile şerbetini hep bana sunar  
 Önce ana baba sonra nazlı yar  
 Ciğerimi yakan nardı ayrılık

İnsan gurbet elde nasıl mutlu olur  
 Dedim belki gün olur ki yorulur  
 Kaçtıkça ardımdan kovalar durur  
 Yokladım her yanda vardı ayrılık

Neden kabul olmaz hiçbir isteğim  
 Gönülden gönüle gezen postayım  
 Dedim üşüyorum ağır hastayım  
 Hasreti üstüme serdi ayrılık

Kazanoğlu yorgun düştüm bu dertten  
 Gönül ocağımı yaktım hasretten  
 Bıktım artık dedim gidem gurbetten  
 Hemen dört yanımı sardı ayrılık

37

### YAZIK

Yukardaki beyler gözüz açın  
 Ucuz pazarlanan Kıbrıs'a yazık  
 Senelerdir bu filimi seyrettin  
 Hep yanlış oynanan Kıbrıs'a yazık

Sözü neden sürersiniz yamaca  
 Yavaş yavaş yaklaştılar amaca  
 El sahip çıkıyor bizim ağaca  
 Yıllardır budanan Kıbrıs'a yazık

Yetmiş dörde kadar her gün ezilen  
 Beynimize yavru vatan yazılan  
 Sınırları zafer ile yazılan  
 Yanlış hesaplanan Kıbrıs'a yazık

Vur yumruğu bu iş tükensin kökten  
 Aslanlar korkar mı kuduz köpekten  
 Ay ile yıldızı indirin gökten  
 Yaslı dalgalanan Kıbrıs'a yazık

Kazanoğlu bu gafletten uyanın  
 Yarın da isterler ana vatanın  
 Gidin görün şehitlerden utanın  
 Kan ile sulanan Kıbrıs'a yazık

38

### YORULDUK

Dayanacak güç kalmadı millette  
 Yalanlara baka baka yorulduk  
 Demokrasi varsa çare tükenmez  
 Planlara baka baka yorulduk

Yat dediler biz de yattık uykuya  
 İşiten kul da yok feryadı duya  
 Banka soyanları Amerika'ya  
 Salanlara baka baka yorulduk

Doğru gidenlerin kestik yolunu  
 Suçsuzların bağlıyoruz kolunu  
 Başa geçip bu milletin malını  
 Çalanlara baka baka yorulduk

Padişah vezire olursa dayı  
 Elbette ki kendine ayırır payı  
 Türlü yalanlarla milletten oyu  
 Alanlara baka baka yorulduk

Kazanoğlu birlik olmamız gerek  
 Çalışalım bu vatani severek  
 Türk'sün Kürt'sün Alevi'sin diyerek  
 Bölenlere baka baka yorulduk

## L

39

### GÜZEL

Benim gönlüm her güzele bağlanmaz  
 Görmedim bu kadar havalı güzel  
 Cennet hurileri görse kıskanır  
 Sanki yaratandan dualı güzel

Kudret sürmesi var hilal kaşında  
 Mendilini buldum pınar başında  
 Senelerdir sürükledi peşinde  
 Bıkmadın ardından kovalı güzel

Umut versen erimezdim bitmezdim  
 Yüzen bakar elin bile tutmazdım  
 Kara koyun gibi suya gitmezdim  
 Başımda çalsaydın kavalı güzel

Gözün aydın Kazanoğlu kocaldı  
 Takatim tükendi günüm azaldı

Bizim mahkememiz mahşere kaldı  
Göçeriz dünyadan davalı güzel

40

OĞUL 1

Sizden ayrılıp da dertli gurbette  
Kalmak çok gidiyor gücüme oğul  
Benim kaderimde çile var ise  
Acaba sizlerin suçu ne oğul

Her yerde sevenler mertoglu merdi  
Hasret kilimini gönlüme serdi  
Gurbette kalanların bitmiyor derdi  
Gurbet çare olmuş kaçına oğul

Kim usanır yaşadıkça gülmekten  
Dert eledim hayat denen elekten  
Küçük yaşta bir ok yedim felekten  
O zaman dert düştü içime oğul

Yara derin merhem sürmek zorlaştı  
Her azama ayrı bir dert yerleşti  
Seneler geçtikçe yük ağırlaştı  
Yoruldum gönlümün gücü ne oğul

Kazanoğlu derdim sazladım ama  
Herkesin gönlünü nazladım ama  
Çektiğimi elden gizledim ama  
Çile kar yağdırdı saçıma oğul

41

## OĞUL 2

Sazımı bağladım aldım elime  
 Dedim ki gurbete gidirem oğul  
 Gençliğim tükendi çilem bitmedi  
 Yol nerede biter bilmirem oğul

Hep çile doldurur hayalim düşüm  
 Her daim tersine gidiyor işim  
 Ağlaya ağlaya tükendi yaşım  
 Dünyaya geleli gülmirem oğul

Bir türlü bitmedi şu benim acım  
 Uzaklaştı benden gardaşım bacım  
 Akşam tok yatsam da sabahtan açık  
 On için yanında kalmirem oğul

Kazanoğlu yokluk büktü belimi  
 Hasretin ateşi dağlar gördü mü  
 Dertlerime ortak ettim telimi  
 Keyfinden bu sazı çalmirem oğul

42

## GÖNÜL

Aşın ekmeğin mi yoktu  
 Gurbet ele çıktın gönül  
 Senin de bahtın karalı  
 El kahrından bıktın gönül

Genç yaşta getirdin dize  
 Gülmeye vermedin vize

Ciğerin döndürdün köze  
Bile bile yaktın gönül

Sinendeki sızuları  
Ne bilecek bazıları  
Gurbet elde kuzuları  
Ya kime bıraktın gönül

Soran oldun sorulmadın  
Ömrün bitti yorulmadın  
Dert elinden durulmadın  
Hep çileli aktın gönül

Kazanoğlu'nun yasını  
Giydim hasret libasını  
Gurbetin pırangasını  
Ayağıma taktın gönül

## M

43

### BULUNMAZ AĞAM

Dünya hana benzer insanlar yolcu  
Bu handa çilesiz kul olmaz ağam  
Ağaç gibi çiçek açar bar verir  
Yaprağın dökmeyen dal kalmaz ağam

Padişahlar gibi tahtta otursan  
Ellerini yağa bala batırsan  
Hekimi Lokman'ı bulup getirsen  
Bu yara ebedi sağ olmaz ağam



Yollarımı türlü engel bürümüş  
 Gözyaşlarım deryalara yürümüş  
 Şans çeşmesi ben doğmadan kurumuş  
 Umut testisi boş su dolmaz ağam

Kaç olursa olsun âşığın yaşı  
 Onun hasret ile bitmez savaşı  
 Gurbet mekanıdır saz arkadaşı  
 Çilesiz bu teller çalınmaz ağam

Sevdiğin gönlüne olmasa ağar  
 O yara insanı içerden oyar  
 Anlamaz halinden onurun kırar  
 Gönül yaraları sarılmaz ağam

Kazanoğlu beni çıkar mı çözen  
 Hep gizli kalmaya gösterdim özen  
 Garip misaline döner cenazem  
 Benim de mezarım bulunmaz ağam

44

#### AĞAM

İnsaf merhamet et ne olur bize  
 Düşünemez olduk yarını ağam  
 Eli verdin güzelliği götürdün  
 Terlemeden yediz karını ağam

Vekil kıyak emeklilik aşkında  
 Bu gidişle gemi batar yakında  
 Dişli olduk bozuk motor çarkında  
 Çekeriz her işin zorunu ağam

Altmışa çıkarsa emeklilik yaşı  
 Mezarcıya dersiniz maaşı  
 Kuyruğa girince mezarın taşı  
 Cevaplar mısınız soruyu ağam

Enflasyon belimi eyledi yağır  
 Bu milletin yükü sizden çok ağır  
 Muhtarın gözü kr kulağı sağır  
 Beki mi çözecek sorunu ağam

Size göre belki güzel manzara  
 Bizi gün geçtikçe rtt yara  
 Paramızı eşit ettiz dolara  
 Borlandı dedesi torunu ağam

Bu milletin asaletli soyu var  
 Vatanına sevgi duyan soyu var  
 Vekillerin bile tatil köyü var  
 Vallahi geçtiniz Karun'u ağam

Kazanoğlu gerek yok kötü kelama  
 Gurbet bırakmıyor dönem sılama  
 Ben gördüklerimi döktüm kaleme  
 Millete bıraktım yorumu ağam

45

### AğLAMAM

Darbe yiye yiye alıştım artık  
 Bağırına hançeri soksan ağlamam  
 Nerden baksan bir virane gibiyim  
 Her yanımı yakıp yıksan ağlamam

Hep figan eyledim bülbüller gibi  
 Yaprığı dökülmüş sümbüller gibi  
 Benden yüz çevirdin yadeller gibi  
 Bir ker eyüzüme baksan ağlamam

Fırat'tan Murat'tan çok idi selim  
 Umudum tükendi büküldü belim  
 Duydum oluyorsun ellere gelin  
 Elllerine kına yaksan ağlamam

Âşık Kazanoğlu gülmedi yüzüm  
 Otuz yıldır yanıp tüten bir közüm  
 Artık hiçbir şeyi görmüyor gözüm  
 Her sabah karşıma çıksan ağlamam

46

#### GELEMEM

Gözlerim yol çeker gönlüm kan ağlar  
 Bugün de gurbette kaldım gelemem  
 Akşam oldu güneş batar ay doğar  
 Hasret denizine daldım gelemem

Yıllardır savaştım gurbet elinen  
 Bir benmiyim parça parça bölünen  
 Dertlerimi ayar ettim teline  
 Rüzgar ile haber saldım gelemem

Hergün ayrı engel çıkar karşıma  
 Sırtımı dayadım çile taşına  
 Tam yaklaştım derken dağın başına  
 Yüküm ağır yolda kaldım gelemem

Yalnızlık üstüme geldi her yandan  
 Yoruldukça geri kaldım kervandan  
 Babam babasından ben de babamdan  
 Gurbet eli miras aldım gelemem

Kazanoğlu dert bölünmez el ile  
 Benim ömrüm geldi geçti nafile  
 Bir yanım kurt yedi bir yanım çile  
 Ben Eyyub'dan beter oldum gelemem

47

## BAYRAM 1

Yaradanın emri müslümanlara  
 Her sene yapılır sıralı bayram  
 Gönlümde neşe yok yüreğim gamlı  
 Bizleri bırakır neşeli bayram

Su döksen de sönmez oldu çiramız  
 Gün geçtikçe çoğalıyor yaramız  
 Enflasyona kurban gitti paramız  
 Onun için yapılmaz töreli bayram

Sanma Kazanoğlu yaşını siler  
 Türk halkına iyi bayramlar diler  
 Ne bahtı açılır ne yüzü güler  
 Âşıklara gelir karalı bayram

48

## BAYRAM 3

Küskünler barışır yetimler güler  
 Ayrı bir lezzettir kullarda bayram

Âşıklar tercüman olur millete  
Nameleşir bütün tellerde bayram

Neşe dolar havalarda uçardık  
Hayallerle kendimizden geçerdik  
Köy odalarında sofraya açardık  
Bir başkaydı eski yıllarda bayram

Köyler terk edildi göçün seline  
Bir çok insan hasret ata eline  
Analar bakıyor gurbet yoluna  
Acılaştı bizim ellerde bayram

Hasret taşır oldu sılaya posta  
Menfaatsiz selam veren yok dosta  
Zenginler tatilde fakirler yasta  
Tuhafı oldu gurbet ellerde bayram

Âşık Kazanoğlu hor yaşıyoruz  
Gerçeği görmeden kör yaşıyoruz  
Eski bayramları zor yaşıyoruz  
Sadece adı var, dillerde bayram

49

### OLAMADIM

Yıllar önce düştüm aşk ocağına  
Senelerdir yandım kül olamadım  
İlkbaharda gazel düştü bağıma  
Çiçekli meyveli dal olamadım

Gerçekleri görmez aklı yarılar  
Beynimi yıprattı yanlış sorular

Çiçek oldum hep toplandı arılar  
Kovana girdim de bal olamadım

Göz koymadım hiçkimsenin postuna  
İlmi gerçekleri koydum destime  
Kumaş oldum cehaletin üstüne  
Mürşid -i kamile şal olamadım

İnsanlara muhabbetle yaklaştım  
Dostluk bağıyla çok engel aştım  
Haksızlığı nerde görsem savaştım  
Zalim karşısında hal olamadım

Nefis harmanında bedenim saman  
Doğrusunu yapmalıdır inanan  
İnandıklarımı yapmadım tamam  
Ben benimle ehli hal olamadım

Kazanoğlu nice acılar yuttum  
Ağlayarak iki pınar kuruttum  
Suç işledim özürünü unuttum  
Yaradana sadık kul olamadım

50

### ARADIM

Yangın yüreğime soğuk kar olan  
Ben hep böyle birisini aradım  
Edep olan haya olan ar olan  
Ben hep böyle birisini aradım

İffet koksun saçlarının telinden  
Hiçbir hüner kurtulmasın elinden

Konuşurken bal damlasın dilinden  
Ben hep böyle birisini aradım

Seher vakti ezan ile uyana  
Hakk'ın emri ile döne divana  
Evime bereket yavruma ana  
Ben hep böyle birisini aradım

Tırnağını hiç kimseler görmeye  
Hakk'ın yapısına boya sürmeye  
Yavrusuna abdestsiz süt vermeye  
Ben hep böyle birisini aradım

Gönlüme koştüğüm şart buydu benim  
Çünkü vasiyeti vardı dedemin  
Kazanoğlu sultanıdır hanemin  
Ben hep böyle birisini aradım

51

### KALDIM

Filiz iken estirir deli poyrazı  
Kökümden oynattı yaralı kaldım  
Bir tarafa doğru boynumu eğdi  
Yıllardır ağlattı yaralı kaldım

Yıldızlarım kaydı doğmadı ayım  
Barım yok ki sevenlere sunayım  
Yara bir değil ki merhem sarayım  
Gönlümü kanattı yaralı kaldım

Dar günümde kaçtı dost dediklerim  
Kapımı açmadı beklediklerim

Gün geçtikçe artar oldu dertlerim  
Bağrımı sızlattı yaralı kaldım

Ah çektikçe ciğerimden kanadım  
Garip kuşlar gibi bitmez feryadım  
Felek bir ok gibi kırdı kanadım  
Derdime dert kattı yaralı kaldım

Kazanoğlu kervanımı yükledim  
Gün geçtikçe derdi derde ekledim  
Senelerce bir köşede bekledim  
Gelen bir taş attı yaralı kaldım

52

### BAYRAĞIM

Türk milleti var oldukça dünyada  
Dokunamaz sana düşman bayrağım  
Seni seyrederken göklerimizde  
Heyecanlanıyor insan bayrağım

Ay yıldızla gökyüzüne gerildin  
Nakış nakış gönüllerde örüldün  
Şehidime yorgan oldun sarıldın  
Sen olmasan olmaz vatan bayrağım

Sakin ha gölgenden ayırma bizi  
Sensizlik bağrına açıyor sızı  
Bağrına almışsın ayı yıldızı  
Sana çok yakışmış al kan bayrağım



Kazanoğlu bu uğurda gayretle  
 Seni anlatıyor her memlekette  
 Bütün Türk milleti bekler nöbette  
 Sen yeter ki hep dalgalan bayrağım

53

### ADAMIM

Gah bilirim gahi bilmem  
 Sanma aklı boş adamım  
 Dağ kadar derdim var ama  
 Yine gnl hoş adamım

Beyne hücum eder kanım  
 Mazluma sızlar vicdanım  
 Meydanlarda pehlivanım  
 Kaderine tuş adamım

Menziline yürümeyen  
 Asla karı erimeyen  
 Senelerdir kurumayan  
 İki gözü yaş adamım

Bir yaram var içten kanar  
 Bedenimi sızı sarar  
 Benim de sevdiklerim var  
 Sanma bağrı taş adamım

Kara bağrım yandı kze  
 Gözyaşım döndü denize  
 Her yanım inmedi düze  
 Hep yolu yokuş adamım

Kazanoğlu naar benden  
 Dost arası açar benden  
 Sevdiklerim kaar benden  
 Ele arkadaş adamım

54

## VATANIM

Bu milleti barındırdın bağrında  
 Sen bizimle birliktesin vatanım  
 İlime okulsun kültüre beşik  
 Her gönülde var hevesin vatanım

Rize'nde çay olur İzmir'inde nar  
 Güneyinde deniz kuzeyinde kar  
 Erurum kış iken Antalya bahar  
 Sen cennetten bir bahesin vatanım

Tarihe yazılı şerefın şanın  
 Sayısı bilinmez dökülen kanın  
 Nakış nakış işlenmiştir her yanın  
 Sen çok güzel bir lkesin vatanım

Minarenden eksilmesin ezanlar  
 Kahrolsun bağrında nefret kazanlar  
 Kazanoğlu destan yazar ozanlar  
 Asla kesilmesin sesin vatanım

55

## BULAYIM

Dost iseniz her hatamı yüzüme  
 Vurun ki ben gerçek beni bulayım

Yanlış mı doğru mu bildiklerimi  
Sorun ki ben gerçek beni bulayım

Yalnız bırakın sevda dağında  
Yanıp da pişeyim aşk ocağında  
İlimde bilimde atom ağında  
Yorun ki ben gerçek beni bulayım

Yanıma koymayın sevdiklerimi  
Ateşle dağlayın her bir yerimi  
Nesimi misali yūztūn derimi  
Gerin ki ben gerçek beni bulayım

Tūkensin içimde nefsin kabusu  
Kalmasın aklımın gūnah korkusu  
Kurmuş bir ekmek birazcık da su  
Verin ki ben gerçek beni bulayım

Yaşamla inancım olsun samimi  
Ki bir bombasının çekilsin pimi  
Sevgi topraęına tūm bedenimi  
Sarın ki ben gerçek beni bulayım

Kazanoğlu artırarak acımı  
İstemem dūnyada elin tacını  
Nefsime uyarsam dar ağacını  
Kurun ki ben gerçek beni bulayım

56

İNANMAMIŞTIM

Doğru sōz yanlışı erken kızdırır  
Demiştiler ama inanmamıştım

Kırık testi altına su sızdırır  
Demiştiler ama inanmamıştım

Kimsenin aklıyla hareket etme  
Faidesiz işe nefes tüketme  
Her yüze güleni dostun zannetme  
Demiştiler ama inanmamıştım

Basma çürük dala anında kopar  
Mayası bozursa dar günde satar  
Köprüyü geçince bir kazık atar  
Demiştiler ama inanmamıştım.

Kurtlar ava çıkar imiş dumanda  
Su aksa da belli olmaz samanda  
Can çıkmadan huy gitmezmiş insanda  
Demiştiler ama inanmamıştım

Kazanoğlu gel fikrini değiştir  
Yalan sözle beyinleri uyutur  
Siyaset denilen çok berbat iştir  
Demiştiler ama inanmamıştım

57

### EFENDİM

Bozdular milletin öz kültürünü  
Özü koyup yozu tuttuk efendim  
Ayırdılar dallarını gövdeden  
Farkına varmadan koptuk efendim

Önüne bent vurma çağlayan selin  
Kursağında kalır arzun emelin

Çatısı yıkılmaz sağlam temelin  
Biz nerede hata yaptık efendim

Ayrımadan kurusunu yaşını  
Bilemedik dolusunu boşunu  
Yerinden oynattık temel taşını  
Elimizle hep ufattık efendim

Tarla dedik taşlı dağı herk ettik  
Çakal derisini yüzdük kürk ettik  
Memleketi kaderine terk ettik  
Dışarıya el uzattık efendim

Beynimizden cehaleti silmedik  
Geri kaldık ön saflara gelmedik  
Bizi bize düşürdüler bilmedik  
Riyakardan mikrop kaptık efendim

Sahtekar altına halı döşedik  
Gerçekleri içimizden boşadık  
Kazanoğlu öğrenmeden yaşadık  
El çalıştı bizler yattık efendim

58

### DEMEMİŞ MİYDİM

Ayrı kalır isen sevdiklerinden  
Gözlerin ıslatır dememiş miydim  
Kibirli başını giyme üstüne  
Tükenir hal hatır dememiş miydim

Hayvandan farklıdır insanın şekli  
Küçücük beyinde gör neler saklı

Düşün gerçekleri çalıştır aklı  
Oku satır satır dememiş miydim

Cehalet bulutu üzerin kaplar  
Bağdat'tan dönmüyor artık hesaplar  
Rafları süsleyen tozlu kitaplar  
Her şeyi anlatır dememiş miydim

Gün gelir sorulur her türlü haklar  
Aynı ayar olur az ile çoklar  
Maddenin yayından atılan oklar  
Manayı kanatır dememiş miydim

Kazanoğlu gelen yok ise peşen  
Otur bir köşeye sazına döşen  
Eninde sonunda bu aşka düşen  
Kafayı oynatır dememiş miydüm.

59

### DERTLİ

Ömür yokuşunda dert kervanıyım  
Yoruldum kervanım kalmadı benim  
Gündüz kedere doldum gece gam kustum  
Feryatsız bir günüm çıkmadı benim

Diyarı gurbette oldum derbeder  
Talih rüzgarı tersine eser  
Gönlümü hasrete eyledim siper  
Gözyaşım boşuna akmadı benim

Sonbaharı beklemeden ağardım  
Uçamadım çünkü kırık kanadım

Ömür boyu bir zalime yalvardım  
Düşünce yüzüme bakmadı benim

Gariplerin olmaz mekanı yurdu  
Çünkü sinesinden eksilmez derdi  
Dolu dövdü sel götürdü sam vurdu  
Bağım çiçek açıp kokmadı benim

Kazanoğlu derdim tele anlattım  
Ellerin derdini derdime kattım  
Uğraştım savaştım bir yuva yaptım  
Felek ocağımı yakmadı benim

60

### HEMŞERİM

Duygulara sahtekarlık karıştı  
Söndü bu sevdanın közü hemşerim  
Dıştaki yanlış hesap ederken  
İçerden çürüttük özü hemşerim

Kardeş kardeşine alırsa nişan  
Her iki tarafta olur perişan  
Dokuz köy değişti doğru konuşan  
Boğazında kaldı sözü hemşerim

Hırsız fare dipten deldi ambarı  
Şeker rüşvetine alıştı arı  
Bu filimin adı yalan rüzgarı  
Elli yıldır aynı dizi hemşerim

Bilmem kimdir beni ona eş eden  
Düğününde kırılmıştık neşeden

Dün bir mektup aldım Hans Enişte'den  
Dinsiz etmiş bizim kızı hemşerim

Kazanoğlu böyle olunca şekil  
Vardan yoğa doğru eyledik nakil  
Elin adamına verirken akıl  
Biz bizi unuttuk bizi hemşerim

61

### BİLEMEMİŞİM

Yüzüme gülüp de dost görünenler  
Kandırmışlar beni bilememişim  
Sen ağamsın sen paşamsın diyenler  
Doldurmuşlar beni bilememişim

Yemin ederdiler canım üstüne  
Kederi ekledi gamın üstüne  
Baykuş edip viran damın üstüne  
Kondurmuşlar beni bilememişim

Bitmez bir çileye saldım başımı  
Dert bürüdü hayalimi düşümü  
Söndükçe üfleyin yar ateşini  
Yandırmışlar beni bilememişim

Sürüklendim namertlerin seliyle  
Anlatıldım cahillerin diliyle  
Tabib diye ceallatların eliyle  
Sardırmışlar beni bilememişim

Kazanoğlu nasıl kandın bunlara  
Mansur'un yerine çekildin dara



Kaptansız bırakıp okyanuslara  
Daldırmışlar beni bilememişim

62

### O KÖY BİZİM

Dumanı tütmeyen sönük ocaklı  
Şu tepenin ardındaki köy bizim  
Herkesin gönlünde hasreti saklı  
O tepenin ardındaki köy bizim

Okulun bitiren köyü terk eder  
Ondan sonra başlar dert ile keder  
Babayı evladı sigorta eder  
O dağların ardındaki köy bizim

Oğlu gelir on üç on dört yaşına  
Gurbete gönderir ağlar peşine  
Ortak olan hayalime düşüme  
Şu tepenin ardındaki köy bizim

Ah çektikçe gözlerinde yaş duran  
Göçen gitmiş üç beş yaşlı eş duran  
Bayramlarda mezarlığı boş duran  
Çoruh nehri yanındaki köy bizim

Yıkılmış haneler virane olmuş  
Köy odalarına güvercin dolmuş  
Yaylası koyunsuz kuzusuz kalmış  
Şu dağların ardındaki köy bizim

Âşık kazanoğlu anlatır durur  
 Hasret yüreğimi kanatır durur  
 Sadece dillerde kanıtı durur  
 O tepenin ardındaki köy bizim

63

### ÇEKEMİYORUM

Seversen Mevla'yı sitem eyleme  
 Artık fazlasını çekemiyorum  
 Uzaklaştı gitti dost görünenler  
 Derdimi kimseye dökemiyorum

Bir kere tutmadın uzanan eli  
 Seven sevdiğini eder mi deli  
 Bakışların öldürmeye yeterli  
 Cana can katmanı beklemiyorum

Sevda urganı ile her yanım bağlı  
 Hasret oku ile ciğerim dağlı  
 Bir görsen ne halde bu Kazanoğlu  
 Her gün yavaş yavaş tüketiyorum

64

### BULAMIYORUM

Bende ben var idim bilmem ki n'oldum  
 Ben beni kendimde bulamıyorum  
 Aklımda aradım fikrime sordum  
 Ben beni kendimde bulamıyorum

Emrah olduk Selvi yıktı bağları  
 Kerem oldum Aslı açtı dağları

Hep yokladım yaşadığım çağları  
Ben beni kendimde bulamıyorum

Bazen garip oldum gurbette yattım  
Gün geçtikçe kısa yolu uzattım  
Tarihlerin sayfasına göz attım  
Ben beni kendimde bulamıyorum

Âşık Kazanoğlu umutsuz kaldı  
Araya araya rahatsız kaldı  
Kime sordum ise cevapsız kaldı  
Ben beni kendimde bulamıyorum

65

### ÖMÜR

Ömür tren ben de yolcu  
Yıllardır yol alıyorum  
Kırk yedi durak dolaştım  
Rampaya tırmanıyorum

Madde idim manalaştım  
İlahî aşka yaklaştım  
Dereydim nehre ulaştım  
Bir ummana doluyorum

Fidan idim meyve verdim  
Kendimce bir dünya kurdum  
Yavrulara kanat gerdim  
Yük ağır bunalıyorum

Tükendi bak bunca sene  
Her gün düştüm dane dane

Kainatı va'z edene  
Gönülden yalvarıyorum

Dert eledim elek elek  
Hayatla savaş ederek  
Defterimi tutar melek  
Baktım gözetleniyorum

Kazanoğlu fenalaştı  
Gün dolandı dağı aştı  
Adımlarım çok darlaştı  
Anladım yaşlanıyorum

66

BENİ BENDE ARIYORUM  
Öyle bir çıkmaza saldın ki beni  
Ben beni yok ettim bulamıyorum  
Çektiğim çileler deldi sinemi  
Ben beni yok ettim bulamıyorum

Dostlarımdan saklar oldum halimi  
Felek değil gurbet büktü belimi  
Sarhoşlara meze ettim telimi  
Ben beni yok ettim bulamıyorum

Kitaba sığmazdım bir satır kaldım  
Günden güne kendim yıpratır oldum  
Ben kendimden bile utanır oldum  
Ben beni yok ettim bulamıyorum

İlaç yapma merhem olmaz yarama  
Kalp kırıldı mı tutmuyor yama

Kazanoğlu beni bende arama  
Ben beni yok ettim bulamıyorum

67

### ŞAŞIYORUM

Bizi yaratana tabi  
Olmayana şaşıyorum  
Kuran'dır Hakk'a götüren  
Uymayana şaşıyorum

Resul'dür Hakk'ın serveri  
Tüm insanların rehberi  
Beş vakit Allah'ın ekberi  
Duymayana şaşıyorum

Gel sen de Hakk'a koş deyip  
Bu kervana yetiş deyip  
İslamın şartı beş deyip  
Saymayana şaşıyorum

Kazanoğlu kul sübhana  
Çekileceğiz divana  
Namaz farzdır müslümana  
Kılmayana şaşıyorum

68

### ERZURUM 1

Senden ayrılalı günüm geçmiyor  
Hayalimde düşümdesin Erzurum  
Şu zalim gurbete gücüm yetmiyor  
Ekmeğimde aşım dasın Erzurum

Hakk'a yakın olan emel sendedir  
 Gurbet elde çile elem sendedir  
 Cihan harbindeki temel sendedir  
 Tarihlerin başındasın Erzurum

Eski defterleri kaldırdın rafa  
 Şanın yayılmıştır dört bir tarafa  
 Sen dur dedin Ermeni'ye Moskof'a  
 Halen daha peşindesin Erzurum

Palandöken tepesinde sisin var  
 Her âşıkta ayrı bir hevesin var  
 Siyah inci denen bir elmasın var  
 Sen Oltu'nun taşındasın Erzurum

Senden ayrılanın artar çilesi  
 Zor görülür âşıkların gülmesi  
 Sekiz yüz senelik İspir kalesi  
 Sayamam kaç yaşındasın Erzurum

Ben usandım zalim gurbet elinden  
 Bülbüller gibi ayrı düştüm gülümden  
 Kazanoğlu geldim Pazaryolu'ndan  
 Gözlerimin yaşındasın Erzurum

69

## ERZURUM 2

Bana derler âşık yurdunu söyle  
 Canımın içinde candır Erzurum  
 Tertemiz havası soğuk suları  
 Şol cennetten bir mekandır Erzurum

Dadaşın mertliği sığmıyor dile  
 İnancından bütünleşir Hak ile  
 Doğuda yıkılmaz çelikten kale  
 Baştan başa bir destandır Erzurum

İnsanları kucak açar her cana  
 Gönülden bağlıdır dine vatana  
 Can verir boynunu eğmez düşmana  
 Her tarihte kahramandır Erzurum

Payı vardır her yazılan fermanında  
 Onun için söylüyorum her yanda  
 Bu Kazanoğlu'nda bitmeyen sevda  
 Dadaşlara öz vatandır Erzurum

*N*

70

### KAVAKTEPE

Mevsim sonbahara yaklaştığında  
 Dumanlar sıklaştı Kavaktepe'den  
 Büründü tepesi beyaz örtüye  
 Kar köye yaklaştı Kavaktepe'den

Garip yolcu sabah erkenden kalktı  
 Yavrusunu beşiginde bıraktı  
 Son kez geri dönüp köyüne baktı  
 Hızla uzaklaştı Kavaktepe'den

Kederlendi gözlerini yaşladı  
 Bir of çekti ciğerine işledi  
 Köy görünmez oldu gurbet başladı  
 Hasretle tanıştı Kavaktepe'den

Üzerine bir ağırlık çökmüştü  
 Her çileyi sinesine çekmişti  
 Çare tükenmişti umut bitmişti  
 Gönül buruklaştı Kavaktepe'den

Kazanoğlu dert koymadı gülmeye  
 Ömrü yeter miydi geri gelmeye  
 Bir kez daha küstü kahpe feleğe  
 Ağlayarak aştı Kavaktepe'den

71

### ADAM YOK Kİ

Adam gibi adam bulmak zorlaştı  
 Adam yok ki selam götüre dosttan  
 Adam yok ki adaleti sağlaya  
 Adam yok ki ola Yavuz Alparslan

Adam yok ki Kerem sevdadan dağlı  
 Adam yok ki Yunus özünden bağlı  
 Adam yok ki Çamlıbel'de Koroğlu  
 Adam yok ki kesik bağlı Genç Osman

Adam yok ki sözü söyleye yüze  
 Adam yok ki müşkül çıkara düze



Adam yok ki düşman dōke denize  
Adam yok ki böyle büyük kumandan

Adam yok ki seze küreyi arşı  
Adam yok ki gide savaşa karşı  
Adam yok ki Akif İstiklal Marşı  
Adam yok ki yaza savaşa destan

Adam yok ki sızı ala yaradan  
Adam yok ki gemi çeke karadan  
Adam yok ki fetih yaza sıradan  
Adam yok ki Fatih Sultan Mehmet Han

Adam yok ki Kazanoğlu'n yarıya  
Adam yok ki düşkünleri arıya  
Adam yok ki ormanları koruya  
Adam yok ki yapa çölleri bostan

72

### KAZANOĞLU

Sazıma dökerim bütün derdimi  
Elime alıp da çaldığım zaman  
Laleli sümbüllü bizim yaylalar  
Ağlarım uzakta kaldığım zaman

Hasreti var şu gönlümde silanın  
Açıldı kapanmaz üstü yaranın  
Derdime dermanı yetmez Lokman'ın  
Dağlar eyleyemez coştüğüm zaman

İsterdim sılada doyunca kalmak  
 Nemeydi gurbette kedere dalmak  
 Kimsenin hoşuna gitmez ağlamak  
 Ah çekerim bağrım yandığı zaman

Zaman kötü oldu boşaldı köyler  
 Ayrılık tükendi göç etti beyler  
 Neden zalim gurbet sinemi deler  
 Okyanus olurum dolduğum zaman

Gayretimi hasret eyledi yar  
 Laleye vız gelir bülbülün zarı  
 Uzaktan seyrettim bizim diyarı  
 Düşünüp tefekkür bulduğum zaman

73

23 NİSAN

Türkiye'den tüm dünyaya mesaj var  
 Özgürlük yoludur yirmi üç nisan  
 Yürüyerek Atatürk'ün izinden  
 Barış sembolüdür 23 Nisan

Okullar süslenir çocuklar oynar  
 Küçük gönüllerde sevinçler kaynar  
 Yediden yetmişe bütün insanlar  
 Hürriyet gülüdür 23 Nisan

Şiir nameleri takılır dile  
 Al bayrağım dalgalanır yel ile

Tüm çocuklar yürüyerek el ele  
Onların malıdır 23 Nisan

Kazanoğlu çocuk iken kutladım  
Sevincimden sabaha dek yatmadım  
Yıllar geçti ama hiç umutmadım  
Bir coşku selidir 23 Nisan

74

### İNSAN

Dünya bir okuldur insanlar için  
İmtihana gelir cihana insan  
Tek bir insan asla bütün olamaz  
Her zaman muhtaçtır insana insan

Kimi bir padişah olmuş ün vermiş  
Kimi yaşadığı çağa yön vermiş  
Her peygamber ayrı ayrı din vermiş  
Hazreti Adem'den bu yana insan

Kimi haşaallah demiş güneşe  
Kimi değiştirmiş dini peş peşe  
Kimi puta tapmış kimi ateşe  
Sonunda kavuşmuş sübhana insan

İnanmayan insan zulmü bulmuştur  
Cahil insan doğru yol mu bulmuştur  
Okuya okuya ilmi bulmuştur  
Örnek Konya'daki merhum insan

Kazanoğlu bu can sana emanet  
Ömrün var oldukça eyle ibadet

Dünya dümdüz olur kopar kıyamet  
Mahşerde çekilir divana insan

75

### CAN ÇEÇENİSTAN

Kovun Kafkasya'dan Moskof dölünü  
Zafer sesi gelsin Çeçenistan'dan  
Zalime yar etmem ata elini  
Bizimdir Kafkasya bizim Dağıstan  
İlerle zafere koş Çeçenistan

İninden çıkardı çakallar kurdu  
Tekbir sesleriyle yürüyor ordu  
Kafkasya Çeçen'in ceddinin yurdu  
Bizimdir Karabağ bizim Dağıstan  
İlerle zafere koş Çeçenistan

Şeyh Şamil'dir komutanız sizlerin  
Çin'den Viyana'ya gider izlerim  
Ta Ergenekon'a bakar gözlerim  
Bizimdir ahıska bizim türkistan  
İlerle zafere koş Çeçenistan

Kazanoğlu yardım yok sizden yana  
Yürekten dualar çok sizden yana  
Kimse gelmese de Hak sizden yana  
Bizim İnguşistan bizim Dağıstan  
İlerle zafere koş Çeçenistan

76

## KADIN

Hangi fikirdedir anlayamasın  
 Dünyada huriyi andıran kadın  
 Bazen vezir eder bazen de rezil  
 Edasıyla gönül yandıran kadın

Bazen usanmazsın verdiği tattan  
 Bazen ölse taviz vermez inattan  
 Bazen sözü uyandırır hayattan  
 Dilini zehire bandıran kadın

Bazıları yardır bazıları ana  
 Bazıları nadir gelir cihana  
 Bazıları taş çıkartır şeytana  
 Peygamberi bile kandıran kadın

Âşık Kazanoğlu dert delisidir  
 Bazen Sümmani'nin Gülperi'sidir  
 Bazı Karacaoğlan sevgilisidir  
 Âşığın kanını donduran kadın

77

## SEN ANLAMADIN

Muhammet yar benim çektiklerimi  
 Her can anladı da sen anlamadın  
 Dert ile doldurdun hep günlerimi  
 Her yan anladı da sen anlamadın

Her türlü çilenin tadını tattım  
 Gündüzki dertleri geceye kattım  
 Dağlardaki kurda kuşa anlattım  
 Hayvan anladı da sen anlamadın

Siteminden sızım sızım sızlarım  
 Hesabı yok ellilerin yüzlerin  
 Senelerdir yaş döküyor gözlerim  
 Umman anladı da sen anlamadın

Kazanoğlu taş üstüne ekildim  
 Gün vurdukça boyun eğdim büküldüm  
 Nağme oldum kavallardan döküldüm  
 Çoban anladı da sen anlamadın

78

### HEMŞERİM

Senin suçun çok mu ağır hemşerim  
 Falan affoldu da sen olamadın  
 Daha minareyi çalmadan kılıf  
 Bulan affoldu da sen olamadın

Naylon faturayla yap ticareti  
 Niye çekiyorsun şükür minneti  
 Asırlardır bir yaşayan milleti  
 Bölen affoldu da sen olamadın

Hiç kimse saramaz cahil yarayı  
 Gün geçtikçe açar olduk arayı  
 Hortumlayıp bankalardan parayı  
 Çalan affoldu da sen olamadın

Vatan için şehit olmuş ya deden  
 Düşündün mü acep sebebi neden  
 Otuz bin insanın kanını emen  
 Yılan affoldu da sen olmadın

Kazanoğlu tartı farklı ayarda  
 Doğrular iflasta yanlışlar karda  
 Yurdu beğenmeyip Moskova'larda  
 Ölen affoldu da sen olmadın

79

### VATAN İÇİN

Vatanı seven bir insan isen  
 Savaş vatan için öl vatan için  
 Yoktan aldın isen varlığa götür  
 Düşün vatan için bul vatan için

Türk insanı alışmıştır hürliğe  
 Her konuda ihtiyacı var birliğe  
 Eğer dönüp bir bakarsan geriye  
 Yetim vatan için dul vatan için

İlmin tam zirvesi dağı olalım  
 Özgürlük barışın çağı olalım  
 Kalplerdeki vatan bağı olalım  
 Çiçek vatan için göl vatan için

Kazanoğlu bırak çikalım yastan  
 Temel taşı Erzurum'dan Sivas'tan  
 Şair şiir yazar ozan da destan  
 Coşar sazlarımız tel vatan için

80

## GÖZLERİM

Nerde güzel görsem donar kalırım

Aldanırsın bakışına gözlerim

Sevda seli nicesini götürmüş

Bırak işi bakışına gözlerim

Başı hep dumanlı dağdım bir zaman

Her türlü çiçekten bağdım bir zaman

Niye yağmur gibi yağdım bir zaman

Değer miydi gözyaşına gözlerim

Hiçbir zaman ben gönlüme uymadım

Sakladım derdimi ele yaymadım

Sen güzele ben hayata doymadım

Yandık hasret ateşine gözlerim

Kazanoğlu der ki böyle hallerim

Onun için dertli dertli söylerim

Uzaklaştı gitti gençlik günlerim

Geldik ömrün yokuşuna gözlerim

81

## İSPİR

Sende doğdum uzaklarda yaşarım

Hatırımda her bir yeri İspir'in

Mektuplarla bütünleşir gönüller

Sevgi kokar her satırı İspir'in

Özlemindir beni derde sevk eden

Baştan aşağıya beni derde gark eden



Her yıl çoğalmakta seni terk eden  
Gurbet dolu not defteri İspir'in

Orda Çoruh nehri orda hoş hava  
Birlik olup büyümeli bu dava  
Tüm İspirli katılmalı İspava  
Olmalıdır şah damarı İspir'in

Pazaryolu İspir versin el ele  
Çoğalarak yürüyelim menzile  
Sekiz yüz senelik camili kale  
Olmaktadır iftiharını İspir'in

İlkbaharda ne güzeldir manzara  
Yedigöller neşe katar dağlara  
Güz gelende hüzün çöker bağlara  
Bir başkadır panayırı İspir'in

Kazanoğlu hasret çökünce içe  
Uzaktan seyretmek vermez netice  
Gelin beyler son verelim bu göçe  
Ağlamasın anaları İspir'in

82

### DE BEKLEMESİN

Turnam bizim elin ezel baharı  
Olanda geleceğim yar beklemesin  
Çektiğim çilenin ayı senesi  
Dolanda geleceğim yar beklemesin

Tutar ise dizlerimin bağları  
Artmazsa gönlümün ah ile zarı

Güneş doğup şevki bizim dağları  
Alanda geleceğim yar beklemesin

Kazanoğlu ömrü hep gitti zaya  
Usandım derdimi ben yaza yaza  
Hekimler dermanı gizli yaraya  
Bulanda geleceğim yar beklemesin

83

BOZULDU BAŞI MİLLETİN  
Sekiz yıl okursak kalkınmışız  
Kuruya mı döner yaşı milletin  
Yirmi yıl okuyan boşa geziyor  
Dayısız olmuyor işi milletin

Milletin içine saktular nifak  
Dinimize el attılar işe bak  
İlk ayette oku diyor yüce Hak  
Asla engellenemez beşi milletin

Hep aynı değil mi tas ile hamam  
Öldürseler Hak yolundan caymam  
Yaşarken ateist ölünce islam  
Bir değil ki içi dışı milletin

Menziline varır Hakk'a inanan  
Maksudunu bulur elbet arayan  
Çıkin gelin Fatin Yavuz Alparslan  
Bozuldu gidiyor başı milletin

Sanmayın ki böyle bakışacağız  
Yurdun her yanından akışacağız

Sandığın başında görüşeceğiz  
Çok başları kırar taşı milletin

Kazanoğlu diyor tez geçin buradan  
Bizler inanmışız siz geçin bundan  
Eyer aklınız varsa vazgeçin bundan  
Alevlendi bak ateşi milletin

84

#### PAZARYOLU

Alttarafı nehir üst tarafı dağ  
Güzeldir havası Pazaryolunun  
Etrafını sarmış bahçe ile bağ  
Hoşdur manzarası Pazaryolu'nun

Günleri dert ile kederle geçer  
Kapıları hasret rüzgarı açar  
Göçünü bağlayan gurbete göçer  
Azalır sayısı Pazaryolu'nun

Gurbet çilesi yazdan yaza cem olur  
Sohbet koyulaşır çaylar dem olur  
Fabrika yok ineklere yem olur  
Ormanda elması Pazaryolu'nun

Kapanan dükkanlar yıkılan evler  
Dertlidir ağalar dertlidir beyler  
Kuruyan ağaçlar boşalan köyler  
Derindir sızısı Pazaryolu'nun

Devletin buraya uzanmaz eli  
 İmkanı olanlar atar temeli  
 Kazanoğlu gurbet elde kalalı  
 Olmuş sevdalısı Pazaryolu'nun

**O**

85

**BILO**

Beni dinle umudunu yitirme  
 Henüz daha güneş batmadı Bilo  
 Yalancıyı meydanlarda dün gördük  
 Hiç biri sözünü tutmadı Bilo

Kamçıyı yiyince ürperdi köyler  
 Sevda türküsünü kargalar söyler  
 Kendi çıkarını düşünen beyler  
 Milleti hesaba katmadı Bilo

Ağa emir verdi hanım buyurdu  
 Bizi soydu eşkiyayı doyurdu  
 Üç inekten yapar iken yoğurdu  
 Süt bozukmuş maya tutmadı Bilo

İt ısırđı göstermedi dişini  
 Beyler yedi biz ödedik fişini  
 Muhtar dedi bekçi bilir işini  
 Hortumlar musluktan kopmadı Bilo

Ne anlatacaşın küçüklerine  
 Sitemim üst katın büyüklerine  
 Bedel çıktı pavyon çocuklarına  
 Hudutta cephede yatmadı Bilo

Kazanoğlu bu dert sinemi yakar  
 Demezler mi balık başından kokar  
 Dur bakalım arkasından ne çıkar  
 Henüz bu mahkeme bitmedi Bilo

*R*

**86**

### DAĞLAR 1

Haramiler gibi kestiz yolumu  
 Sizin adetiniz böyle mi dağlar  
 Ferhat geldi ama murat almadı  
 Âşıklar sizlere köle mi dağlar

Bülbül gibi artsın ahu zarınız  
 Dilerim dumanlı olsun yarınız  
 Bir sene bekledim kalkmaz karınız  
 Baharız gelecek yıla mı dağlar

Âşıklıktan başka yok benim suçum  
 Her gün biraz daha dert dolar içim  
 Mevla'nın aşkına yol verin geçim  
 Baktırmasın yola balamı dağlar

Dert doluyum bir dert de siz sokmayın  
 Bir garibim kusuruma bakmayın  
 Kerem yandı bari beni yakmayın  
 Muradım yarına kala mı dağlar

Bu Kazanoğlu'nu uğrattız derde  
 Bilinmez ki neler gizli kaderde  
 Gözümün önüne olmasın perde  
 Çekilin göreyim sılamı dağlar

87

## DAĞLAR 2

Kışın gelin gibi süslenirsiniz  
 Yel vurup başımı açtı mı dağlar  
 Lale sümbül mor menekşe bitti mi  
 Karınca toprağı deşti mi dağlar

Bu kadar yarayı taşımaz beden  
 Kimse sormaz senin figanın neden  
 Güzden güze yuvasını terk eden  
 Kuşlar üzerinden uçtu mu dağlar

Başınızdaki gitmez sevda dumanı  
 Sizde biter çok yaranın dermanı  
 Bir hoş olursunuz bahar zamanı  
 Köylüler yaylaya göçtü mü dağlar

Yol verin yolcuya sorduğu zaman  
 Dinlendirin sizde durduğu zaman  
 Ferhat Şirin için yardığı zaman  
 Bağrınızda yara açtı mı dağlar

Turnalar üstülden uçarken öter  
 Bir yandan çobanın ocağı tüter  
 Feleğe gücenen sizlere çatar  
 Benim gibi yoluz şaştı mı dağlar

Bu Kazanoğlu'nda tükenmedi dert  
 Sorun hangi âşık almış ki murat  
 Keremi yar yaktı beni de gurbet  
 Hasretle yüreğiz biçti mi dağlar

88

## SEN SÖYLE

Seher yeli bu türküyü sen söyle  
 Kulağına gider belki yar duyar  
 Gözlerimden döküleni kan söyle  
 İnsaf eder belki beni arzular

Hasretini bu sineme yaslayan  
 Kabus dolu rüyalardan sesleyen  
 Şu gönlümün duvarını süsleyen  
 Bende birkaç tane hatırası var

Kazanoğlu erken soldu der isen  
 Yüreğine ateş doldu der isen  
 Gurbet ellerinde öldü der isen  
 Belki gelir baş ucuma taş koyar

89

## ADINI MODA KOYDULAR

Zaman değişti tükendi töre  
 Bunun da adını moda koydular

Batiya uymakmış gençlikte gaye  
Bunun da adını moda koydular

Birçok şeyi kayıp ettik art arda  
Birçokları da alaturka  
Kızı diskotekte ana kumarda  
Bunun da adını moda koydular

Gençliği sarmakta Batının ağı  
Gafil insan nerden görsün sabahı  
Baba oğul tokuşturur bardağı  
Bunun da adını moda koydular

İnsan düşündükçe yaşamdan bezer  
Hayasız insanda edep ne gezer  
Yetmişlik nineler tayt ile gezer  
Bunun da adını moda koydular

Kime sorsan birçok öğüt bulunur  
Bazısının fikri sabit bulunur  
Hangi eve baksan bir it bulunur  
Bunun da adını moda koydular

90

### KIRKPINAR

Hazreti Hamza'dan bugüne kadar  
Her asırda destan yazar Kırkpınar  
Ora koç yiğidin er meydanıdır  
Kuvvetle tekniği bozar Kırkpınar

Koşar gelir şehirliler dağlılar  
Peşrev çekmektedir sırtı yağlılar



O Kel Aliçolar Yaşar Doğulu'lar  
Yurdu baştan başa gezer Kırkpınar

Bura er meydanı mertliğe delil  
Yenilen pehlivan olmuyor zelil  
Yirmi iki yıllık Adalı Halil  
Güçlüden zayıfı süzer Kırkpınar

Güreşte değmemiş toprağa dalı  
Göndere çektirmiş güzel hilal  
Dünyayı titretmiş deli ormanlı  
Sana hiç değmesin nazar Kırkpınar

Kim bilir üstünden kaç asır geçmiş  
Herkes kendisine bir rakip seçmiş  
Kırk pehlivan gün boyunca güreşmiş  
Sende imiş tam kırk mezar Kırkpınar

Kazanoğlu kimse düşmesin bağa  
Pehlivanın sırtı alışkın yağa  
Vurun der davula Hüseyin Ağa  
Yine duygularım azar Kırkpınar

91

NE İŞE YARAR

Kurbağa üretir kurumuş dere  
Coş etse Fırat ne işe yarar  
Duygular sahtekar sevdalar yalan  
Üç beş günlük murat ne işe yarar

Bariş çalsın kopuzların telleri  
 Mazlumları ezmez Bolu Beyleri  
 Mertlik terk eylemiş Çamlıbel'leri  
 Koroğlu'suz kırat ne işe yarar

İnsan ol sohbete söz bırakasın  
 Benlikten sıyrılıp öz bırakasın  
 Dürüst adım at ki iz bırakasın  
 Bu amaçsız sürat ne işe yarar

Yeni nesil seni beni bilmese  
 Boş yetişip ilmi fenni bilmese  
 Ekin kelle çekip deni bilmese  
 Faidesiz irat ne işe yarar

Bozguna uğradık ana yurtlardan  
 Umutları kestik çok umutlardan  
 Zambak yetiştirdik tatlı dutlardan  
 Dallarını kır at ne işe yarar

Kazanoğlu kime aldığı nişan  
 Engele takılır dengesiz koşan  
 Hırsızlar sarayda suçsuz perişan  
 Adaletsiz berat ne işe yarar

92

### GURBET 1

Karalı talihim güldürmez beni  
 Hangi yana dönsem ayrı bir dert var  
 Ömrümü bitirdim çileyle gamla  
 Hayatımda aşılmayan çok set var

Terk eyledik sıla denen yöreyi  
 Baykuş mekan tuttu köşkü sarayı  
 Tabib bilmez içimdeki yarayı  
 Ebediyyen iyi olmayan hasret var

Kazanoğlu varamadım arzuma  
 Levhi kalem kara çaldı yazıma  
 Ömür bitti doyamadım kuzuma  
 Beni sizden ayrı koyan gurbet var

93

VAR 1

Bir yan zevki sefa öbür yan çile  
 Bir evrende iki ayrı dünya var  
 Ana bir baba bir yaşantı farklı  
 Her insanda başka türlü maya var

Kimi sazda barda sabahlarken  
 Kiminin belini yokluk büker  
 Kimi defter kalem için ağlarken  
 Kimisinde bin bir çeşit boya var

Helal kazanç ile haksız beslenir  
 Ağanın suçunu ırgat üslenir  
 Her gece terimden yastık ıslanır  
 Uyutmayan çok kabuslu rüya var

Kazanoğlu boyun eğmez namerde  
 Bel bükülür göze çekilir perde  
 Birgün buluşuruz karanlık yerde  
 İster atlı yürü ister yaya var

94

## VAR 2

Sakin beni kınamayın dostlarım  
 Âşık oluşumun bir sebebi var  
 Yüreğim yaralı gözlerim nemli  
 Dökülen yaşımın bir sebebi var

Âşığın gönlünde eksik olmaz dert  
 Hasret öldürse de dilemez medet  
 Aklım sıla dedi talihim gurbet  
 Belalı başımın bir sebebi var

Bu hayatı kabul etmiyor mantık  
 Namertlere kapıları kapattık  
 Ayrılık ekmeğim yalnızlık katık  
 Çileli aşımın bir sebebi var

Kazanoğlu yoktur mekanım yerim  
 Umut bitti son baharı beklerim  
 Uzaklarda kaldı tüm sevdiklerim  
 Ayrı kalışımın bir sebebi var

95

## SEVDA 2

Yüreğimde ateş gözlerimde nem  
 Sevda dedikleri bu imiş meğer  
 İçimde bir volkan gizliyor sinem  
 Sevda dedikleri bu imiş meğer

Bir dakika ayrı kalsam özlerim  
 Farklılaşır bakışlarım sözlerim

Ondan başkasını görmez gözlerim  
Sevda dedikleri bu imiş meğer

Onunla bin türlü konu yaşarım  
Onunla bugünü dünü yaşarım  
Onu düşünürüm onu yaşarım  
Sevda dedikleri bu imiş meğer

Ben onu umutlar bitmeden sevdim  
Onsuz geceleri yatmadan sevdim  
Ben onun elinden tutmadan sevdim  
Sevda dedikleri bu imiş meğer

Açmayı bekleyen yaprak gibiyim  
Hayret uyandıran merak gibiyim  
Suya hasret kalan toprak gibiyim  
Sevda dedikleri bu imiş meğer

Gözyaşımış ummanları boylayan  
Türküsünü rüzgarlara söyleyen  
Bu Kazanoğlu'nu âşık eyleyen  
Sevda dedikleri bu imiş meğer

96

### GEL DE GÖR

Vatandaşın alt üst oldu hayatı  
Bozuk düzen ödüyoruz bu günler  
Şuurlar bozuldu kafa karışık  
Yine çalım satıyoruz bu günler

İpotekle haciz ettik evleri  
Karıncalar yutar oldu devleri

Parselledik şehirleri köyleri  
İmfeye satıyoruz bu günler

Mahkemeler icra doldu tümüyle  
Beyinler yoruldu yanlış konuyla  
Acami kaptanla kırık gemiyle  
Yavaş yavaş batıyoruz bu günler

Açıklama yaptı köyün muhtarı  
Muhtara yardımcı evdeki karı  
Bozuk çıktı adamların kantarı  
Yanlış yanlış tartıyoruz bu günler

Kazanoğlu bu acemi beylerden  
Enflasyonu kovamadık evlerden  
Tüm vatandaş neşe değil kederden  
Acı nara atıyoruz bu günler

97

### GURBET 3

Yine zalim gurbet göründü bize  
Hasret yeli eser ise haber ver  
Önce Allah sonra sensin umudum  
Dostluğumuz kesilirse haber ver

Hep aşarım ayrılığın dağından  
Ayrılırim dostlarımin yanından  
Bülbül uçar ise gülün dağından  
Yapraklarım dökülürse haber ver

Biliyorum bu günleri ararım  
Belki kardan fazla olur zararım

Garipleşir ise can yavrularım  
Boyunları bükülürse haber ver

Ben Kazanoğlu'yum hiç gelemesem  
Eğer geleceği ben bilemesem  
O yar hastalanır yetişemesem  
Can bedenden çekilirse haber ver

98

### YÜZÜMÜZ GÜLER

Sayın vekillerim ak güller gibi  
Kokarsanız bizim yüzümüz güler  
Milletin derdine canı gönülden  
Bakarsanız bizim yüzümüz güler

Herkesi sarmalı hizmetin ağı  
Solmasın vatanın bahçesi bağı  
Tütmeyen bacayı sönen ocağı  
Yakarsanız bizim yüzümüz güler

Kulak verin size güvenen sese  
Kucak açın ayırmadan herkese  
Bütün hırsızları bir bir kafese  
Tıkarsanız bizim yüzümüz güler

Sevgi alsın kin nefretin yerini  
Unutmayın anlımızın terini  
Yurda düşman nifak kalelerini  
Yıkarsanız bizim yüzümüz güler

Kazanoğlu bozuk değilse maya  
Biz de yükseliriz yıldıza aya

Türk'ün parasını bütün dünyaya  
Sokarsanız bizim yüzümüz güler

99

### CUMHURİYET

Edirne'den Kars'a İzmir'den Van'a  
Yolumuzda cumhuriyet kutlanır  
Korkma sönmez dedik bu şafaklarda  
Dilimizde cumhuriyet kutlanır

Ulu önder Atatürk'ün kurduğu  
Yurtta ve cihanda barış dediği  
Yetmiş beş senedir özgür olduğu  
Elimizde cumhuriyet kutlanır

On dokuz mayısta parlayan güneş  
Bir yaşarız Türk'ü Kürt'ü hep kardeş  
Bir kez değil asırlarca yetmiş beş  
Yılımızda cumhuriyet kutlanır

Anadolu dediğimiz bu toprak  
İlelebet cumhuriyet kalacak  
Şehitler kanından boyanan bayrak  
Alımızda cumhuriyet kutlanır

Kazanoğlu Türk'ün yücedir şanı  
İstiklal Harbi'dir en son destanı  
Susmadıkça memleketin ozanı  
Telimizde cumhuriyet kutlanır



100

## OSMANLIYIZ

Osmanlı torunlarıyız  
Söz Söğüt'ten başlamıştır  
Çin Seddi'nden Viyana'ya  
İz Söğüt'ten başlamıştır

Üç kıtada at oynatan  
Hazar'dan Tuna'dan akan  
Uygarlığa ışık tutan  
Köz Söğüt'ten başlamıştır

Kimse ölçüşemez bizle  
Türküyüz dağla denizle  
Osman Fatih ve Yavuz'la  
Hız Söğüt'ten başlamıştır

Ertuğrul'dur kökü salan  
Osmangazi ile çoğalan  
Üç hilalle dalgalanan  
Bez Söğüt'ten başlamıştır

Kazanoğlu'yum anlattım  
Sanma sayfayı kapattım  
Kara Fatma Nene Hatun  
Kız Söğüt'ten başlamıştır

101

## İÇİNDİR

Her insanda bir meziyet mevcuttur  
Düşünce hayaller kurmak içindir

Süper güçler uzaylarda dolaşır  
Silahsa düşmanı vurmak içindir

Neden şu dünyanın üç tarafı su  
İstemezsen gelmez gaflet uykusu  
Bir leşin uzaktan gelir kokusu  
Akan sular temiz durmak içindir

Her insana ayrı ayrı hal vermiş  
Dal diken bağlamış filiz gül vermiş  
Allah her insana ağız dil vermiş  
Bilmediklerini sormak içindir

Ben ki Kazanoğlu yanarsam nara  
Zarardan çıkıp da dönmedim kara  
Yaradanım etmiş ise fukara  
Beni imtihanda yormak içindir

102

### ZİKİR VAR

En yüce varlıktır bu ben-i adem  
Allah demesinde zikir var zikir  
Semazenler el açıpta dönerken  
Neyin namesinde zikir var zikir

Her canlı kendine düşeni alır  
Hamd edenler elbette ki yücelir  
Ekilir biçilir sofraya gelir  
Başak dansinde zikir var zikir

Güneş vurur tabiatı yandırır  
 Şimşek çakar bulut yağmur indirir  
 Kelebeği ışık için döndürür  
 Onun dönmesinde zikir var zikir

Sular Allah aşkı ile yanarken  
 Resulün teriyle güller kokarken  
 Yavruları için rızka çıkarken  
 Kuşların sesinde zikir var zikir

Kazanoğlu hamd ederken Allah'a  
 Gönülden âşıktır Resulullah'a  
 Mürşidini bulup bağlan dergaha  
 Bunun ötesinde zikir var zikir

103

### YÖNELİR

Dil zikir ederken gözler yaş döker  
 Ağlar ağlar yaradana yönelir  
 Bulutlara doğru başını diker  
 Bütün dağlar yaradana yönelir

Alim besmeleyle başlar vaaza  
 Kuşlar Hak aşkıyla başlar avaza  
 İnsanlar niyetlenir namaza  
 Elin bağlar yaradana yönelir

Her canlıya eşit dağılır paylar  
 Eriyen seneler tükenen saylar  
 Irmaklar, nehirler, dereler, çaylar  
 Sular çağlar yaradana yönelir

Karanlığı aydınlatan ışıklar  
 Şükür sofrasına konan kâşıklar  
 Kazanoğlu aşka düşer âşıklar  
 Bağrın dağlar yaradana yönelir

104

## GÖTÜRÜR

Ey gönül aşkın selini dök Fırat'a götürür  
 İnsanları iman nuru hakikata götürür  
 Başvurduğun ulu divan Kelimetullah olsun  
 Dünyayı yoktan var eden ol kudrete götürür

Hazreti Adem'den geldik sanma beni yabancı  
 Hakk'a gönül vermeyenin akıbeti çok acı  
 Dünya handır bizler yolcu sade Hak'tır kalıcı  
 Her insanı ecel alır ahirete götürür.

Kazanoğlu bilmeliyiz dine düşmanımızı  
 Zikirle kuvvetlendirelim gelin imanımızı  
 Bina ile zina sardı görün zamanımızı  
 Zaman ahir zaman oldu kıyamete götürür

Ş

105

## YÜZÜLMEZ İMİŞ

Kerem dağlar açtı Mecnun çölleri  
 Sevdasız gurbet elde gezilmez imiş  
 Çırpındıkça daha derine daldım  
 Aşkın denizinde yüzülmez imiş

Kara asla gülü koklamak bilmez  
 Günahkar kalbini paklamak bilmez  
 Cahile sır verme saklamak bilmez  
 Arif kolay kolay sezilmez imiş

Bazen iki candan dostu küstürür  
 Bazen tüm dünyaya barı estirir  
 Bazen ferman olur adam estirir  
 Her doğru her zaman yazılmaz imiş

Kazanoğlu yürü yolunda yılma  
 El seni söylesin sen seni bilme  
 Çok kibirli olur sonradan bulma  
 Asaletli insan bozulmaz imiş

*T*

106

## GURBET 2

Ben senin elinden ne yana gidem  
 Çekilmez kahrını çektirdin gurbet  
 Ağlamam her hal ki hoşuna gitti  
 Yıllardır gözyaşı döktürdün gurbet

Talihimi düşman ettin savaştım  
 Her yanımda gizli gizli dert açtın

Dört bucağın adım adım dolaştım  
Ömrümü hasretle söktürdün gurbet

Hayat mektebinde olmadım ehil  
Talihim kadere çıkmadı kefil  
Ömrümün yarısı tükendi sefil  
Namerde boynumu büktürdün gurbet

Kazanoğlu çile yurdum dert aşım  
Hiç bitmedi felek ile savaşım  
Umudum tükendi yoruldu başım  
Duvarın dibine çöktürdün gurbet

## U

107

### SENELER OLDU

Beni bana sorma bende değilim  
Ben benden çikalı seneler oldu  
Gurbette çileye alıştım artık  
Zevki bırakalı seneler oldu

Aklımı fikrimle dövüştürdüler  
Doğruydu yanışa alıştırdılar  
Damlayken deryaya dönüştürdüler  
Çağlayıp akalı seneler oldu

Sensiz cansız kaldı bendeki beden  
Ağladım sormadın sebebi neden  
Kalbimi yaralı bırakıp giden  
Ardından bakalı seneler oldu

Kazanođlu gam dūřurdūn gūlūme  
 Dertlerimi ayar ettin telime  
 Ben dođarken hazırlandım ōlūme  
 Ben beni yakalı seneler oldu

108

### İHTİYAR

Omuzunda heybe elinde asa  
 Bir ihtiyar garda dolaşıyordu  
 Yūzūnden belliydi yediđi darbe  
 Yūređinde bin bir dert tařıyordu

Oturduk kahveye bir çay sōyledim  
 Neyi var neyi yok sual eyledim  
 Kalkıyordu bırakmadım eyledim  
 Vaktimiz sabaha yaklaşıyordu.

Hanım ōlmūř tutmūř gurbet yolunu  
 Hiç kimseye anlatmamış halini  
 Varlığına katlanmamış gelini  
 Anlatırken dili dolaşıyordu

Kalkıp İstanbul'a gelmiř kōyūnden  
 Őmūr boyu içmiř çile suyundan  
 Oğlu kovmuş babasını evinden  
 Dinleyenler bile hep şaşıyordu

Kazanođlu yařlı gūlmedim diye  
 Dertimi kimseyle bōlmedim diye  
 Niye yaşıyorum ōlmedim diye  
 Kendi kendi ile savaşıyordu.

109

## ÖĞÜT

Kulağını aç da dinle sözümü  
 Düşünmeden karşı çıkma olur mu  
 Dürüst ol ki anlı açık gezesin  
 İyilik etmekten bıkmama olur mu

Her zaman verdiğin sözün eri ol  
 Tövbe ede günahlardan beri ol  
 Zemzem suyu gibi engin duru ol  
 Sakın bulanıp da akma olur mu

Nefsin zincirinden kopmaya çalış  
 Bilmediklerini bilene danış  
 Herkesin kalbini yapmaya çalış  
 Gönül kabesini yıkma olur mu

Sağlam sarıl yaradannın ipine  
 Hakir görme aldanıp da tipine  
 Keskin sirke zarar verir küpüne  
 Öfkeyi boynuna takma olur mu?

Başına iş açar bilinçsiz merak  
 Önce konuşanı dinle susarak  
 Her zaman sohbeti tadında bırak  
 Biber olup ağız yakma olur mu

Kazanoğlu boş nasihat etmesin  
 Ayakların baştan ayrı gitmesin  
 Toprak ol ki bereketin bitmesin  
 Kimseye tepeden bakma olur mu



**Y**

110

**REİS BEY**

Suçlu diye tutukladınız

Benim suçum yok Reis Bey

Dövdüz vurdunuz ufaladınız

Benim suçum yok Reis Bey

Ben dürüstleri kandırdım

Yalan söze inandırdım

Çok yerleri dolandırdım

Benim suçum yok Reis Bey

Milletin karnı aç mıdır

Yavan aşı muhtaç mıdır

Devleti soymak suç mudur

Benim suçum yok Reis Bey

Ne cezası anlamadım

Serveti tamamlayamadım

Birkaç banka hortumladım

Benim suçum yok Reis Bey

Çalarak ülke batırdım

Löküs yerlerde oturdum

İşini yukardan bitirdim

Benim suçum yok Reis Bey

Gazeteler yanlış yazar

Sorar nedir ortak pazar

Dayım işitirse kızar  
Benim suçum yok Reis Bey

Kazanoğlu aldım sattım  
Tüm bildiğimi anlattım  
Beş on gün de zaten yattım  
Benim suçum yok Reis Bey

111

### DİVAN, NASİHAT

şenlik benlik eylemeden sözü bir karara koy  
Elde hata arar iken kendini pazara koy  
Nefsine esir olanlar benliğini kaybeder  
Yanaş mürşit çeşmesine testini pınara koy

Baştan ayağa temizlen imanın nuru ile  
Bir gün olur uyanırsın ecel şamarı ile  
İmtihana çekilirsin bin türlü soru ile  
Zaman geçip gün dolmadan ömrünü kantara koy

Kazanoğlu gel sırala yaptıkların yan yana  
Ahireti düşündün mü bakarken kabristana  
Ölüm sevinç haberidir müjdelenen insana  
Yesevi gibi kendini ölmeden mezara koy

**Z**

112

### DEPREM

On yedi ağustos gecenin üçü  
Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Birçoğu bebekti ne idi suçu  
Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Binalar toz oldu yıkıldı katlar  
Kayboldu insanlar bozuldu yurtlar  
Bir anda tükendi bütün umutlar  
Bu yara tükenmez bu sızı bitmez

Kocaeli sarsılıyor kederle  
Bak Adapazarı bir olmuş yerle  
Gölcük'te komutan beraber erle  
Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Eskişehir, Düzce Yalova dahil  
Bu deprem milleti bıraktı sefil  
Bu suçu kim alır kim olur kefil  
Bu yara tükenmez bu sızı bitmez

Kederler çoğaldı feryatlar arttı  
Kadir mevlam bu ne biçim afattı  
Bu kara gün tüm dünyayı ağlattı  
Bu yara tükenmez bu sızı bitmez

Kardeş kardeşine yetişemiyor  
Uçan kuştan bile yardım bekliyor  
İşte tam şurada yavrum var diyor  
Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Beton ezmiş evladını, eşini  
Çaresiz bekliyor enkaz başını  
Bir anda yok etmiş tüm uğraşını  
Bu yara kapanmaz bu yara bitmez

İnsanlar çaresiz boynunu bükür  
 Kimi yeni evli kimisi bekar  
 Bu derdi bu millet yıllarca çeker  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Baba yavrusunu kurtaramıyor  
 Koşa koşa kazma kürek arıyor  
 Anadolu baştan başa kaynıyor  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

İzine gelmişler ana vatana  
 Sanki ecel çağırmişti bu yana  
 Üç kardeşi yatırdılar yan yana  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Seyrettikçe yaş döküyor gözlerim  
 Yaram ağır sızım sızım sızlarım  
 Kefen oldu gelinliği kızların  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Bilse idi gurbet ele gelmezdi  
 Hasatının baharında solmazdı  
 Savaş olsa bu kadar can ölmezdi  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

Kazanoğlu yapan ol Gani Kerim  
 Tüm vatana baş sağlığı dilerim  
 Ömür boyu ben bu derdi çekerim  
 Bu yara kapanmaz bu sızı bitmez

113

## ALLAHIM BİZ

Elestü bezminde ikrar eyledik Allah'a biz  
 Emri ile tabi olduk ol Resulullah'a biz  
 Cebrail ile gökten indirdi Kur'an'ı ayet ayet  
 Ona göre yaşasaydık girmezdik günaha biz

İnsanlara hizmet eder meleklerin sürüsü  
 Kamilleri bekler durur cennetteki hurisi  
 Üç kişi yola giden de rehber olur birisi  
 Bir mürşide mürit olduk bağlandık dergaha biz

Kazanoğlu serden geçtim ben bu sözü söylerken  
 Yaradana şükür eder kuş bile su içerken  
 Niyet kıyam rüku secde Mevla'yı zikrederken  
 Yönümüzü dönüyoruz daim Beytullah'a biz

114

## MÜSTEZAT

Ey gönül çekme dünyada aşkın zararını  
 Bul şikarını  
 Sen sen ol bugün hazırla kara yarını  
 Bil zararını  
 Boşuna geçirme günün zaman değerli  
 Her şey ayarlı  
 Bir gün duman alır senin ilk baharını  
 Döker karını  
 Hak ehli olan insanlar dünyadan bıkar  
 Benlikten çıkar

Dağ taş bile zikrediyor Hak diyarını  
Kıl nazarını  
Kazanoğlu dünya bize geçici handır  
Bir imtihandır  
Doğru mu yanlış mı bir bak yaptıklarını  
Yap pazarını



## SONUÇ

Âşık edebiyatı ve âşıklık geleneği hakkında bilgi vermeye çalıştığımız bu çalışma sonucunda varılan nokta şudur ki , âşıklık geleneği toplumdaki yerini halen kaybetmemiştir. Yurdun her bölgesinden çıkan âşıklar da geleneğin yaşamasının tezahürleri olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Teknolojinin ve bilim dünyasının hızla ilerlediği dünyamızda âşıklık geleneğinin de bu gelişmelerden nasipsiz kalmasını düşünmek geleneğin toplumsal yönünü menfi etkileyecektir. İcra zeminleri olarak bir zamanlar kahvehanelerde , konaklarda vb. mekanlarda yaşatılan Âşık edebiyatı yerini zamanla halkın daha fazla rağbet ettiği televizyon kanallarına ve modern mekanlara bırakmıştır. Bu gelişmelerde geleneğin çağa bakan yönünü bize sunmaktadır. Âşıklığın bir meslek olarak karşımıza çıktığına şahit olmaktayız. Günümüz aşıklarına da baktığımızda geleneğin sürdürülmesinden ziyade , iâşesini kazanmak için âşıklık yapan insanlara da fazlaca rastlamaktayız. Özellikle de 1979' tan sonra plak ve kaset çalışmalarına ağırlık veren âşık sayısını artmasıyla da bu düşüncemizi doğrulamış olmaktayız. 1980 öncesi yıllara kadar toplumsal serzenişleri dile getirmekteki gayretleri sonucu toplum tarafından ödüllendirilen âşıklara, bu tarihten sonra devlet tarafından âşıklık belgesi verilmeye başlanmıştır. Belgeyle resmi bir kimliğe kavuşmaya başlayan âşıklık geleneğine rağbet de artmıştır. Kemmiyetin fazlalaşmasıyla keyfiyette de düşüş yaşanmıştır. Zamanla işlenen konularda da değişiklik meydana gelmiştir. Savaş, deprem , felaket vb. konuların ele alındığı gelenekte zamanla trafik kazası , devlet politikası, teknolojik gelişmeler vb. konular ele alınmaya başlanmıştır. Geleneğin daha da güncelleştiğinin göstergesidir.

Bu çalışmamızda ele aldığımız âşıklık geleneği ve âşık hakkındaki bilgilerle geleneğin kapılarını aralamaya hedefledik. Âşık Kazanoğlu'nun hayatını, şiirlerini edebi yönünü inceleyerek âşıkların genel özellikleri hakkında bilgi sahibi olarak, Kazanoğlunun şahsında, âşıkların toplumun değişen kültürel yapılarını yansıtan etkili kültür taşıyıcılarından olduklarını tespit etmeye çalıştık.

Erzurum âşıklık geleneği üzerinde bilgi verilerek, dinleyici kitlesinin de âşıklar kadar geleneğin yaşaması adına önemli olduğunu gördük. Özellikle de Erzurum halkının geleneğin ayakta kalması adına gösterdikleri gayretle, gelenek daha taze kalmış kendini çağa uyarlamıştır. Düğünlere âşıkların davet edilmesi, yaygın olan âşık kahvelerine halkın teveccüh etmesi, televizyon programlarına katılan âşıkların telefonlarla aranarak isteklerde bulunulması, âşıklara hakkındaki kitaplara teveccüh edilmesi geleneği canlı kılarak ayakta tutan unsurlar olarak tespit edilmiştir.

Bu çalışmayı yaparak âşıklık geleneğinin akademik olarak incelenmesi ve bilimsel olarak halk tarafından kabul edilen bir alan olduğunu kabul edilmesini hedefledik. Üniversite ve master seviyesindeki akademisyenlerin bu alana ilgi göstermeleriyle âşıklık geleneğinin daha uzun ömürlü olacağı kanaatine varmış bulunmaktayız.

Âşıklık geleneği ve Erzurum'daki durumu hakkında bilgi verdikten sonra, Âşık Selahattin Kazanoğlu hakkında bilgi vermeye çalıştık. Âşıklık geleneğinin yaşayan en büyük ustalarından olan Kazanoğlu, Âşıklığın sistemli bir şekilde ele alınıp, bilimsel olarak daha fazla üzerinde çalışılması gerektiğini savunmaktadır. Görüşmüş olduğumuz diğer Âşıklar da ( Âşık Nuri Çırağı, Cengiz Yareni ) bu görüşü desteklemektedirler.

Biyografik çalışma niteliğindeki bu çalışmayla, Türk Âşıklık geleneğine, kaybolmaya yüz tutmuş olan bir geleneğin temsilcisini kazandırdığımızı inanıyorum. Âşıklarla yapmış olduğum görüşmeler ve kendi gözlemlerimden çıkarmış olduğum sonuç , âşıklar hakkındaki biyografik çalışmalar ve âşık şenliklerindeki kayıtlar bu geleneğin yaşaması adına yapılan en değerli çalışmalar olacaktır.



## KAYNAKÇA

AY, Cengiz, 1996, " Aşık Yarani ile 06.09. 1996 tarihinde Erzurumda yapılan görüşme. Görüşmenin ses kaydı ve deşifre edilmiş metin M.Ö. arşivindedir.

BALİ, Muhan, 1973, "Ercişli Emrah ile Selvi Han Hikayesi Varyantların Tespiti ve Halk Hikayeciliği Bakımından Önemi", Erzurum , Atatürk Üniversitesi Yayınları

BEYGU, A.Şerif,1936, "Anıt ve Kitabeleriyle Erzurum Tarihi", İstanbul

BEYGU A.Şerif,1936, "Anıt ve Kitabeleriyle Erzurum Tarihi", İstanbul

BORATAV , Pertev Naili 1982, "Folklor ve Edebiyat1",İstanbul , Adam Yayıncılık

ÇOBANOĞLU, Özkul, 1996, "Aşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü", Ankara, Akçağ Yayınları

DAŞTAN, İsrail, 1996, " Aşık İsrail" ile 09.02. 1996 tarihinde Erzurumda yapılan görüşme . Görüşmenin ses kaydı deşifre edilmiş metin M. Ö. Arşivindedir.

ELÇİN, Şükrü Murat, 1949,"Kerem ile Aslı Hikayesi",Ankara, Milli Eğitim Basımevi

ELÇİN , Şükrü Murat, 1974, Noksani'nin "Münâcatıve bir Türkünün Macerası" Türk Folklor Araştırmaları Yıllığı

ELÇİN, Şükrü Murat, 1975, Noksani( Alevî Şairi), Türk Folklor Araştırmaları C.16. S.312 :7359

ERGUN, Sadettin Nüzhet," Halk Şairleri 1", İstanbul 1926

FINDIKOĞLU,Z. Fahri,1927, "Erzurum Şairleri", İstanbul, Sanayi-i Nefise Matbaası

GÖKALP Ziya " Tarih ve Kavmiyyat " Küçük Mecmua , Sayı 17, 25 Eylül 1338 Halk Klasikleri 1, Diyarbakır

GÖKALP , Ziya, 1924,"Eski Türklerde İçtimai Teşkilat" Milli Tetebbular Mecmuası

GÜNAY , Umay ,1986 "Aşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi",Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Akın Yayıncılık- Sayı 16

GÜNAY, Umay, 1993, "Türkiyede Aşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi ( İkinci Basım)", Ankara: Akçağ Yayınları

HALICI, Feyzi, 1992, "Aşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri" Ankaratürk Tarih Kurumu Yayınları

KARADAĞ, Metin, 1984, "Erzurum ve Çevresinden Derlenen Halk Hikayeleri Üzerinde Araştırmalar" Erzurum : Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Doktora Tezi

KAZANOĞLU, Selahattin , 2004, " Aşık Kazanoğlu " ile 24. 02, 2004 tarihinde Gebze'de yapılan görüşme. Görüşmenin kaydı H. Ç . arşivindedir.

KÖPRÜLÜ, M.Fuad, 1965, "Türk Saz Şairleri( İkinci Basım)" Ankara: Güven Basımevi

KÖPRÜLÜ M.Fuad "Aşık Tarzının Menşei ve Tekamülü" 'Milli Tebabbular Mecmuası cilt 2 No 4 Eylül, Ekim 1915

ÖZARSLAN , Metin , 2001, " Erzurum Aşıklık Geleneği" Akçağ Yayınları

ÖZCAN , Hüseyin, 1991, " Milli Folklor Dergisi", s. 89.

SAKAOĞLU, Saim, 1986, " Aşıklık Ölüyor mu?" Milli Eğitim ve Kültür yıl 3, s.10.

TEVFİK ,Rıza " Lore" Peyman Gazetesi Edebi İlavesi . Sayı 20, 20 Şubat 1329

TANKUT, Hasan Reşit, 1962, "Erzurum Adının Aslı", Tarih Yolunda Erzurum, Yıl 2, s 11-12, Mart: 3

TÜKMEN , Fikret, 1974, "Aşık Garip Hikayesi Üzerine Mukayeseli bir Araştırma" , Ankara : Sevin Matbaası

YILDIRIM, Dursun, 1983, " Türk Folklor Araştırmalarının Gelişme Devreleri " Ankara: Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Armağan Dizisi 1

YILDIRIM , Dursun, 1986, Orta Asyadan Urumun Eline Türk Sözlü Şiir Sanatının Yayılması Üzerine , Milletler Arası Türk Folklor Kongresi Bildirileri , Ankara : Kültür Bakanlığı Yayınları

YAZICI, Hüseyin , 1997, " Aşık Sümmanioglu" ile 21. 09. 1996 tarihinde Erzurum'da yapılan görüşme. Görüşmenin ses kaydı deşifre edilmiş metin M.Ö Arşivindedir.